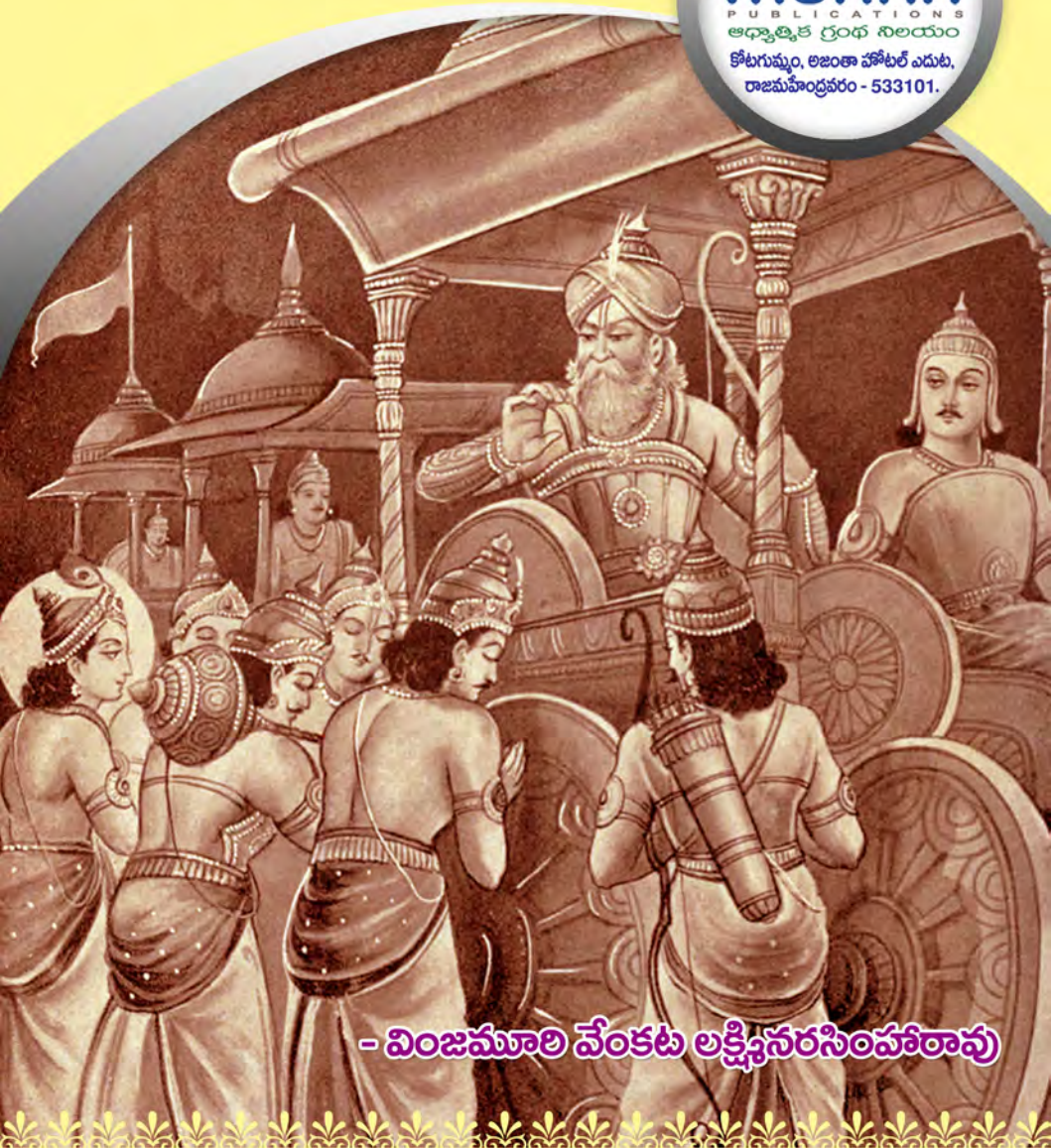

ఆధ్యాత్మిక, జ్యోతిష, వాస్తు, ఆరోగ్యాది అనేక విషయాలు తెలుసుకోండి... ఫేస్ బుక్

Like us to follow

@mohanpublications

- వింజమూరి వేంకట లక్ష్మీనరసింహారావు

భారత వీరులు

భారతపీఠములు

గ్రంథకర్త :

వింజమూరి వెంకట లక్ష్మీనరసింహారావుగారు.

ప్రబలికరకు :

వేంకట్రామ అండ్ కో.,

సికింద్రాబాదు (దక్కన్.)

1940

CHECKED. 1951

విషయసూచిక

CHECKED 1956

1. భీష్ముడు.

2. ద్రోణుడు.

3. అశ్వత్థామ.

Checked 1.

4. కర్ణుడు.

5. దుర్యోధనుడు.

6. శ్రీకృష్ణుడు.

7. ధర్మరాజు.

8. భీముడు

9. అర్జునుడు.

10. అభిమన్యుడు.

భారతవీరులు.

1. భీష్మఁడు.

జననము

కురువంశాధీశ్వరుండగు శంతనుండొకనాఁడు మృగయా
వినోదంబునందగిలి నిజపరివారముతో భాగీరథీప్రాంతంబునం
దిరుగాడుచుండెను. అనేక క్రూరమృగంబులం దునుమాడుచు
నతఁడు విహరించుచుండ, నాఁడు శ్రీరామునిమోసపుచ్చుటకై
యేతెంచిని బంగరులేడివంటి లేడియొకటి, తళ తళ
మెరియఁ జంగు చంగునఁ జొరకొనిచుచు, మనోహరములైన
చంచల దృక్కుల నిటునటుఁ జూచుచు, నడుమ నడుమ
లేబచ్చిక జొంపములను మేయుచు స్వేచ్ఛావిహారము
సల్పుచు శంతనునకు లోచనగోచర మయ్యెను. అతఁడా
లేడిని బట్టఁ గుతూహలుండై దానివెంట నొంటరియై
తఱుమఁజొచ్చెను. అది యెంతకుంబట్టువడక యా తేనిని
దవ్వుదవ్వులం గొనిపోయెను. ఎంత కా మృగంబు చిక్కమికి
రాజు చింతిల్లుచు గమనానూస మపసయించుకొనఁ గోరి,
నిర్ఘోషగీతికలచే స్వాగతమిచ్చుచు. శీతలపవమాన పరం
పరలచే వింజామరలు వీచుచు నుత్తంగ తరంగకరములచే
నాహ్వనించుచున్న గంగాకచ్ఛమునకుంబోయి, యందొక
సికతాతలంబుపైఁ గూరుచుండెను. చల్లని పిల్లదెమ్మెర.

లతనిమేనిని సోక నతఁడు కడు హాయిని జెంది తన పరివారముమాటయే మఱచి సుఖించుచుండెను.

అయ్యెడ నొక తొయ్యలి, భూమి కవతరించిన రతీ దేవతవలె నున్నహాపవతి, యప్పుడప్పుడేగంగాన్నానముం గావించి కురు లారవిప్పకొని తిరుగాడుదానింబోలె నెఱికురులు విరియఁబోసికొని సుందర మందగమనముతో శంతనున కెదుట సంచరించుచుండెను. అతఁడామె సోయగమున కచ్చెరువొంది నిశ్చేష్టుడై యామెవంక తదేకదృష్టితోఁ జూచుచుండెను. ఆమెయు ముసి ముసి నగవులు నగుచు నెడ నెడ మహారాజుం జూచుచు విహారము సల్పుచుండెను. శంతనుఁ డామెను వివాహ మాడఁగోరి, యామెనుడగ్గరి, “ఇంతీ! నీవెవ్వరి చిన్నదానవు? నీ సౌందర్యము నన్నాకర్షించినది. నేను గురుదేశాధీశ్వరుండను. నాచెలిమి నీవంగీకరింతువేని, నన్నుద్వాహ మాడుటకు నంగీకరించి నాకానందము గూర్చుము. నీకు రాజ్య గౌరవము లన్నియు సమకూర్చుటగాక, నీ కోరికలన్నియు దీర్తును” అని వచించెను.

అందున కా తరుణి, “మహారాజా! నేనెవ్వరిదాననైన నీకేమి? నన్ను గంగయని పిలుతురు. నాలావణ్యము నిన్నాకర్షించి నాకుసమ్మతియున్న నీవునన్నుఁ బెండ్లియాడనిచ్చగించు నపుడు, నా కులగోత్రాదులతో నీకుఁ బనిలేదుగదా! నీవు నామాట కెదురాడక నే నేపనిని జేయఁబూనినను వలదనక

నన్ను గౌరవింతువేని, నేను నీ కర్థాంగినైయుండుట కభ్యంతరములేదు. నేను నీయెడ నీతిఁదప్పి చరింపననియు నెఱుంగుము. నీవు నాకడ్డము చెప్పిన యుత్తరక్షణమున నిన్నుఁ బాసిపోవుదును" అని జవాబు చెప్పెను.

ఆమెయందుఁగల మోహముచే శంతనుఁ డా పద్ధతుల కన్నిటి కంగీకరించి, యమితోత్సాహముతో నామెను తీసికొని నిజపరివార మున్న చోటికిఁబోయి, యచ్చటినుండి యతిశీఘ్రకాలములోనే హస్తినాపురముం జేరెను. అందొక శుభముహూర్తమున గంగాశంతనులకు మహావైభవముతోఁ బరిణయ మయ్యెను. ఆ జాయాపతులు చంద్రికయుఁ జంద్రుఁడును వలె గలసిమెలసి సుఖముగాఁ గాపురము చేయుచుండిరి.

కొన్నాళ్లకు వారికొక చక్కనికుమారుఁడుదయించెను. శంతనుఁడు మిగుల నానందమందెను. కాని గంగ యీ బిడ్డ నెత్తుకొని చని గంగలోఁ బాటవై చెను. అదేలయని భార్య నడిగిన, సమయభంగమై తన్నుఁ బాసిపోవునేమో యని భయపడి శంతనుఁ డూరకుండెను. కాని మదిలో నెంతో దుఃఖించెను.

ఇట్టులామె యేఁట నొక్కొకపుత్రునివంతున నేడు గుఱు కొడుకులంగని గంగసోట్ల బెట్టుచుండెను. రాజీ ఘోర కృత్యములఁ జూచియుఁ దన్నామె యెక్కడ వీడిపోవునోయను భయంబునఁ గిమ్మనకుండెను. ఆమె ఎనిమిదవ చూలు దాల్చెను. మఱల నొక సుందరాంగునిం గనెను. వాని

నాడిలో వైచుకొని యెప్పటియట్లు గంగయొడ్డునకుఁ బోవుచుండెను. శంతనుఁ డింక భరింపజాలక, ఓసీ! రాకాసీ! ఇదెట్టికూరపద్ధతియే! మారాకారులగు కన్నకుమారుల నిట్లు చంపుకొను తల్లులెందైనఁ గలరే? కొడుకులమారీ! ఇంక నే భరియింపజాల. ఈ బిడ్డనిం జంపవల” దని పలికెను.

గంగ దరహాసముతో నిలిచి “రాజా! నీవు కోరినట్టు లీ సుతుని జంపకుందును. కాని, నేటితో నీకును నాకును నేస్తము సరి. నే నీలోకమునకు వచ్చినపని పూర్తియైనది. ఇంక నేఁబోయెద” ననెను. శంతనుఁడుకలఁతపడి, “అమ్మయ్యా! నీవు నన్ను విడిచిన, నేనొక్క నిముసమైన మనఁగలనా? నా యవాచ్యదోషములు మన్నింపుము. నీయిచ్చవచ్చినటులే చేయు” మని యామెం బ్రార్థించెను.

గంగ, “అయ్యా! మన మిరువురిము బ్రహ్మచే శపింపఁబడి మర్త్యలోకమునఁ బుట్టితిమి. నా శాపకాల మైపోయినది. నేనింక బోకతప్పదు. నేను గంగాదేవిని, నీవు మహాభిషాఁడను గంధర్వుండవు. నీ శాపకాల మింకను ముగియలేదు. అది ముగిసినప్పుడు నీవుగూడ నీలోకము వీడి చనెదవు” అని మాటపలికెను.

శంతనుఁడు, “నీవు గంగాదేవివైన నీవకారణంబ యా యేడ్గులు నిసుంగుల నేలచంపితివి? వారేమి యెగ్గు గావించిరి?” అని యడిగెను. గంగ, “అప్టవసువులు వసిష్ఠున కెగ్గుచేసియుండ, నాతఁడా యెనమండ్రను భూలోకమునందు జనింప శపించెను.

వారిలో మొదటి యేడుగుటికి వెంటనే శాపవిమోచనమును, నెనిమిదవవానికి జరకాల మీ భువిని యశోవిరాజితమైన జీవనమును వసిష్ఠుడు శాసించెను. అక్కరణమున వారు నాయందు జనించి వెంట వెంటనే శాపమోక్షముం గాంచి చనిరి. ఈ యష్టమపుత్రుడు విద్యాబుద్ధులు నేర్చుదాక నాయొద్దనే యుండును. ఇతడు నీ కులంబునకేగాక భారతభూమి కంతకును యశంబుఁదెచ్చు మహాపురుషుఁడగును. నాకు సెలవిమ్ము” అనుచు గొడుకుతో గంగ యంతర్ధానమందెను.

యావరాజ్యాభిషేకము

గంగ తన పుత్రునకు దేవప్రతుఁడని పేరుపెట్టి, మిగుల గారాబముతోఁ బెంచుచు, నైదవయేట నక్షరాభ్యాసము జేయించి, వసిష్ఠ విశ్వామిత్రులయొద్ద సమస్త శాస్త్రములును, బరశురామునికడ విలువిద్యయు నేర్పించెను. ఒకనాఁడా బాలుఁడు శరసంధానమునందుఁ దన హస్తలాఘవము మెఱయ గంగాతీరమున గూర్చుండి వినోదించుచుండెను. అత్తటి శంతనుఁడు వేటకై యయ్యెడ కేగు దెంచెను. అప్పుడా బాలకుఁడు శరపరంపరలచే గంగా ప్రవాహము నరికట్టుచుండెను. శంతనుఁడా బాలకు బాణవిద్యానైపుణ్యమున కాశ్చర్యపడి వానిదగ్గటి “బాలకా! నీ వెవ్వరి పిల్లవాఁడవు? ఇంత పిన్నవయసున నీకిట్టి విలువిద్యయెట్టులభించె” నని యడిగెను. ఆ బాలుఁడు తాను గంగా పుత్రుఁడననియుఁ బరశురామశిష్యుఁడననియుఁ జెప్పి యూర

కుండెను. శంతనుఁ డా ప్రత్యుత్తరములతోఁ దనివి సనక “సితండ్రి యెవ్వఁ” డని యడుగునప్పటికి గంగాదేవి ప్రత్యక్షమై “రాజా! ఈతఁడు నాకు నీవలనఁ గలిగిన కొడుకు. వీఁడు దేవప్రసాదముచే లోకమునకు మేలుగూర్ప నాకు జనించినవాఁ డగుటచే దేవప్రతుఁడని పేరు పెట్టితిని. ఈతని భావిచరిత్ర సమస్తలోకస్తోత్రపాత్రమై యుండును. వీనినింక నీవు కొనిపోయి నీరాజ్యమునకు యువరాజుగాఁ గైకొను” మని పలుకుచు నంతర్హిత యయ్యెను.

శంతనుం డాశ్చర్యానందములం జెంది యా నందనుని స్వీకరించి తనయరదంబుపైఁ గూర్చుండబెట్టి హస్తినాపురము నకుఁ దీసికొనిపోయి, వృద్ధామాత్య పురోహితానుమతిని నొకనాఁడు వానికి మంగళస్నానములం జేయించి, చీనిచీనాం బరాధరణభూషితుంజేసి గురుదేశమునకు యువరాజుగాఁ బట్టాభిషేకంబు గావించి విశేషోత్సవముంజేయించెను. దేశజను లాబాలగోపాల మాబాలునిఁ జూచి యానందమందిరి.

బ్రహ్మచర్యదీక్ష

దేవప్రతుని యావరాజ్యాభిషేకమైనతర్వాత నాలుగేండ్లు గడచెను. అంత నొకనాఁడు శంతనుఁడు నిజపరివారముతో యమునానదీప్రాంతవనంబులకు వేటకై పోయెను. అతఁ డొక క్రూరసత్వముం దఱుముకొని పోవుచుండ నతని పూజేంద్రియమునకు మనోహరంబగు పరిమళమొందు గోచ

రంబయ్యెను. అది యపూర్వమై తోప రాజా సువాసన దేనికింగలదో యరయఁగోరి యొక్కఁడే పరిమళంపుగాలి వీశెంచిన జాడనుబట్టి ముందునకు నడువ నారంభించెను. కొంతదూరము పోవఁ బోవ నొక కాలువలో నొకయోడ నడుపుచున్న యొక కన్నియ యప్పరసంబోలునది యతనికిఁ గాన్పించెను. అతఁడామె సౌందర్యాతిశయంబున కచ్చెరువొంది యామె మేనిసుగంధమున కానందమొంది, “చానా! నీవెవ్వరిదానవు? అలోకలావణ్య రూపవతివగు నీవేకతంబున నేకతంబ యోడ నడపుచుంటివి? నీ కీ యపూర్వ సౌరభమెట్లు సిద్ధించెను? చెప్పు” మని యడిగెను.

ఆమె “ఆర్యా! నేను జాలరికులంబునకు రాజగు దాశరాజు కూతును. నన్ను సత్యవతియని పిలుతురు. నే నీ యోడ నడుపుపని నాతండ్రి యాజ్ఞపై కేవల ధర్మార్థము చేయుచుంటిని. నామేని కీ పరిమళము మున్నొకపరిఁ బరాశరుఁడను మహాముని యనుగ్రహముచేఁ గల్గినది” యని వినయమున నుత్తర మిచ్చెను.

రాజామె పలుకుల కలరి “కోమలీ నీవు కన్యవగుదువేని, నిన్నుం బరిణయమై నిన్ను నా దేవేరినిగాఁ జేకొనఁ గుతూహల పడుచుంటి” ననెను. అందున కాకన్య “అయ్యా! నేను గన్యనే, కాని నన్నొరునకిచ్చు సధికారము నాతండ్రికే కలదు. కావున నాతనినే యడుగుఁ” డని బదులుపల్కెను.

శంతనుఁడు దాశరాజుకడ కరిగి తన్నెఱింగించుకొని తనయభిలాషముందె ల్పెను. జాలరితేఁడు శంతనుని కోర్కెఁ

దీర్ఘనెంచి యిట్టులనియె. “మహారాజా ! తమబోంట్లు మాబిడ్డ నుద్వాహ మాడ నెంచుటచే మేము మిగుల నదృష్ట వంతులము. నేనొక్క కోరికంగోరుదును. దానిందీర్ఘ దా మంగీకరింతురేని నాబిడ్డను తమ కానందపూర్వకముగానిచ్చి పెండ్లియొనర్తును. అదేదనఁ దమయనంతరమున నాకూతు బిడ్డలే తమరాజ్యముం బొందవలయు ననునది.” ఈ పలుకులు విని రాజించుక ఖిన్నుడై “దాశరాజా ! నీకోర్కీఁ దీర్ఘ నేను సమర్థుండనుగాను. నా ప్రథమభార్యవలన మహా పరాక్రమశాలియు, ధీశాలియు, సుగుణశాలియునగు దేవ వ్రతుఁడను కుమారుఁ డొకఁడు కల్గియున్నాఁడు. అతని కింతకుమున్నె యువరాజ్యపదవియొసంగి యున్నాను. అట్టిచో నారాజ్యము మఱల నీ కూతుసంతాన మెట్లు పొందఁగలదు ? ఆ కోరికనుమాని వేటొండు కోరుము. తప్పక తీర్తు” నని చెప్పెను.

దాశరాజుతనకదితప్పమఱియొకకోర్కీలేదనిచెప్పెను. శంతనుండేమి మాటు పల్లుటకుం దోపఁక చింతాక్రాంతచిత్తుఁ డగుచు నిజరాష్ట్రమున కేగెను. పురంబు చేరినదిమొదల మహారాజు సత్యవతీచింతనంబు తప్ప మఱియొండు చేయ నొల్లక, రాచకర్ణము లన్నియు విడిచి యేకాంతమందిరమున నేదో తలపోయుచుండెను. దేవవ్రతుఁడది కనిపెట్టి తండ్రి కడకుం జని ఘోరకారణమేదియని యడిగెను. అందునకు రాజిట్లనియె. “నాయనా ! ఏకసంతానము గలవాఁడు సంతా నము లేనివానితోఁ దుల్యుడని పెద్దలందురు. నీవు మహా

పరాక్రమశాలివగుటచే నాహవ క్రీడలం దగిలి యుందువు. సాహసకార్యముల కొడిగట్టు నీవు నాముప్పు గడతేర్తు వని యెట్లు నమ్మగలను? నేనొక కన్యను గ్రమ్మట వివాహ మాడి సంతానముం బడయ నిచ్చగించుచున్నాను.”

దేవప్రతాపావలంబిమనంబుదాశరాజుకూతురై దవిలియుంటయు, నతడేమి కారణముననో కన్యనియ్య నొల్ల కుంటయు, నమాత్యులవలనఁ దెలిసికొని, యచిత పరి వారముతో దాశరాజుకడకుంబోయి “అయ్యా! సీ కూతురై నా జనకుని డెందము నిల్చియున్నదని వింటిని. అతని కామెం గూర్చి మోదమును సమకూర్పఁ గోరుచున్నా” ననెను. దాశరాజు శంతనునికడఁ దెల్పిన తన కోర్కెను మఱలఁ దెలియఁ జేసెను. అందునకు దేవప్రతాప మిగుల సంతసించి, యెటులైన నానందముం గూర్చుటయే నందనుని ధర్మమని యెఱింగినవాడగుటచే దాను రాజ్యపరిత్యాగముంజేయ నిశ్చయించుకొని, యచ్చటఁగూడిన వారివంకఁదిరిగి “అయ్య లారా! వినుఁడు. నాజనకహితార్థము సమయ మొనర్చు చుంటిని. ఈ లతాంగికి నాతండ్రివలనఁ గలుగనున్న తన యుడే కరురాజ్యమున కర్హుఁడు. మాకందఱకుం బతి వాడే. కారవకుల స్థితికాదుఁడు వాడే”యని గంభీరోక్తులం బలికెను.

సభ్యులెల్ల రా ప్రతిజ్ఞ కాశ్చర్యపడిరి. దాశరాజు మిగుల సంతసించెను. అతని పితృధర్మిని మిగులఁ గొని యాడెను. కాని యంతటితోఁ దృప్తినొందక వెండియు నిట్లు

నను. “అయ్యా! నీవు ధర్మ మెరిగినవాడవు. కావున నిట్లు రాజ్యత్యాగము జేసితివి. కాని నీసంతానమందులకు సమ్మతించి యామర్యాద నిలుపునా” యని యడిగెను. అందుమీఁద దేవప్రతునకు మఱియుఁ బితృభక్తి యావేశింప సంభ్రమముగా నిట్లని యుద్ఘోషించెను. “సభ్యులారా! మఱల వినుఁడు. పితృప్రయోజనార్థ మేమి కావలయునన్న దాని నొసంగ సంసిద్ధుడనైయున్న నేను ద్రికరణశుద్ధిగఁ బల్కునుడువుల నాలకింపుఁడు. నేను నేటినుండి బ్రహ్మచర్య దీక్షఁబూని యుందును. నాసంతతివలన సత్యవతిసంతతి కెట్టి యెగ్గును కలుగకుండుట కట్టి నిశ్చయబుద్ధి నేను వహించి యున్నాను. అనపత్యత వలన నాకుఁ గలుగఁబోవు పున్నామ నరకము నాకుఁ గలుగకుండుఁగాత యని పరమేశ్వరుం బ్రార్థింతును.”

ఈ వాక్యములకు దేవలోకమున దుందుభులు మ్రోగెను. సురలు పుష్పవర్షముం గురిసిరి. దేవప్రతుఁ డప్పటి నుండియు భీష్ముడను పేరంబరఁగుచుఁ జిరస్థాయి యా కీర్తిని పరిపాలించి భారతదేశమున కలంకారభూతుఁ డయ్యెను.

పిమ్మట భీష్ముడు సత్యవతినిగొని తనపురికేగి తండ్రికి మహావైభవముతోఁ బెండ్లిచేసెను. శంతనుడు తనయెడఁ బుత్రుఁడు చూపిన యపారగురుభక్తికలరి యతనికి స్వచ్ఛందమరణము గలుగునట్లు వరంబిచ్చి సత్యవతిం గూడి యత్యంత సంతోష సుఖింబు లందుచుండెను.

గు రు తి ర స్కా ర ము

ఆవల శంతనునకు సత్యవతివలనఁ జిత్రాంగద విచిత్ర వీర్యులను నిద్దఱు కుమారులుపుట్టిరి. వారింకను జిన్నతనంబున నుండఁగ నే శంతనున కీగోకము వీడిరమ్మని పరమేశ్వ రాహ్వన మందుటచే నతఁడు పరలోకగతుఁ డయ్యెను. భీష్ముడు తండ్రి కుత్తరక్రియలఁ జేసి చిత్రాంగదునికిఁ బట్టముఁగట్టెను. కాని యతఁడు దుర్వ్యసనలోలుఁడై యుండుటయే కాక గర్వాతిరేకమున నొక గంధర్వునితోఁ జోరి ప్రాణములఁ గోల్పోయెను. పిమ్మట భీష్ముడు విచిత్ర వీర్యునికి రాజ్యాభిషేకముఁ గావించి తాను సమస్త విధ ములఁ దమ్ముని కంగరక్షకుఁడై విలసిల్లుచుండెను.

విచిత్రవీర్యునకు వివాహయోగ్యకాలము రాఁగా, భీష్ముడతనికిని దగినకన్య నన్వేషించు చుండెను. అత్తఁడే గాశిరాజు తన మువ్వురు తనయలకు స్వయంవరముఁ జాటించెను. భీష్ముడు సమస్తవాహినీసమేతుఁడై అచ్చటి కేగి స్వయంవరమునిమిత్తము కూడిన రాజులనెల్ల జయించి యా కన్నెలంగొని రాక్షసవిధిని దన తమ్మునికి బెండ్లిచేయు నుద్దేశముతో హస్తినాపురమునకుఁ దీసికొని వచ్చెను. ఆ బాలికలు అంబ, అంబిక, అంబాలిక యను వారలు. వారిలో నంబ తానింతకుమున్నే సౌంధపురేశ్వ రుండగు సాళ్యుని వరించియుంటి సనియుఁ బరాధీన చిత్త యగు తన్ను బలాత్కరించి విచిత్రవీర్యునకుఁ బెండ్లిసలుపఁ

బూనుట యధర్మమనియుఁ జెప్పెను. ఆమె నుడులు ధర్మయుక్తము లగుటచే భీష్ముఁడామెను విడిచిపుచ్చెను. తక్కుంగల ఇరువురు కన్యలను విచిత్రవీర్యనకుం గూర్చి మహావైభవముతోఁ బరిణయ మాచరించెను.

అంబ తిన్నఁగా సాశ్వరాజకడ కరిగి తన యకల్మష ప్రేమందెలుపుచుఁ దన కన్యాత్వం బేమియుఁ జెడలేదనియు వక్కాణించెను. కాని సాశ్వఁ డామె నుడులు నమ్మక పరునిచేఁ గొనిపోఁబడిన నిన్నుఁ గైకొననొల్లనని త్రోసి పుచ్చెను. తన కింకేదారియు లేకపోవుటచే మఱల నంబ భీష్మునియొద్దకే వచ్చి తన్నుఁ జెలియండ్రతోఁబాటు విచిత్రవీర్యనకే కూర్చుమని వేఁడెను. కాని భీష్ముఁడు “పరాయత్త చిత్తవగు నీ వొరుని యిల్లాలివి. దాన నీ కన్యాత్వము చెడినది. నీవు మా తమ్మునికిఁ బనికిరావు. పో” మ్మని నిరాకరించెను. అంబ భీష్ము నెన్ని విధముల బ్రతిమాలినను లాభము లేకపోయెను. తుద కామె “పరశురాముఁడు భీష్ముని గురువుగదా! అతఁడు చీవాట్లు పెట్టిన నాతఁడు తిన్నని దారిలోనికి వచ్చునేమో” యని యూహించి యప్పరశురాముని సన్నిధికేగెను. పరశురాముఁ డామె యుదంత మంతయు విని యామెయం దే తప్యను లేదని నిశ్చయించి తన ప్రియశిష్యుఁడగు భీష్మునిం బిలిపించి యతనితో నంబ నెట్టులేని విచిత్రవీర్యునికిం బెండిలి సేయుమనియు, లేకున్న నతని కొక యింతిమనువుఁ జెడఁగొట్టినవాఁడ వగుదువనియుఁ జెప్పెను. ఎవరెన్ని చెప్పినను భీష్మునికి నచ్చకుండెను. అతఁడు

తన హృదయవాణి ధర్మమనిచెప్పినదానిం గూర్చి యితరు లెంతవూఞ్మలైన సరే, యేమిచెప్పినను విననొల్లని స్వభావము గలవాఁడగుటచేత, జామదగ్ని ప్రయత్న మంతయు వమ్మయ్యెను.

అంత పరశురామునికి భీష్మునిపైఁ గోపమువచ్చి “ఒరీ! నీవు గురువులమగు మమ్మే యధిక్షేపించుచు ధిక్కరించుచున్నావే! నీపాటి ధర్మములు మేమెఱుంగమా! నీవునాయాజ్ఞ నెఱవేర్చవేని నిన్ను నా పరశుఘాతములచే నొప్పించి యొప్పింతు” ననెను. భీష్మఁడు మాటుమాటాడకగురునితో బోరాటమునకు డీకొనెను. ఉభయులును గవచాదులను దాల్చి రథారోహణంబు లొనర్చి ప్రోత్సాహులై సమర క్రీడ కుపక్రమించిరి. భీష్మఁడు గురుపాదములకు నమస్కార బాణములంపి యావలఁ దనకాఁ గురుసత్తముఁడు నేర్పిన యస్త్రవిద్యా విశేషమంతయు వెలిబుచ్చుచు సంగర మొనరించెను. ఆ యోధవరు లిరువు రిరువదిరెండు దినంబులు ఘోరంబుగాఁ బోరిరి, ఒకరి కొకరు తీసిపోవకుండిరి. ఇరువురును బడలిరి. కాని పట్టుదల వీడకుండిరి. పగటివేళ యుద్ధ మొనర్చుటయు రేయి విశ్రాంతి నొందుటయుఁ గావించుచుండిరి. ఇరువదిరెండవనాటిరాత్రి భీష్మునికి నిద్దురపట్టలేదు. తాను ధర్మయుద్ధము సలుపునప్పుడు జముమేల కలుగకుండ వలయునని యూహించుచు దేవతలను దనకు విజయముం గూర్పఁ బ్రార్థించుచుఁ గన్తుఁసెను. అంత నిద్దురలో వసువులు వచ్చి యతనికి మోహనాస్త్ర మొసంగి దానిచేఁ బరశురాముఁడు నిహతుఁడగునని చెప్పి మాయమైరి.

ఉభయులు కాల్యంబులం దీర్చి నూళ్ళోత్సాహములతో నొంజూరులు నెదుర్కొనిరి. పరశురాముఁడు బ్రహ్మాస్త్రముం బ్రయోగించెను. భీష్ముఁడు మఱల నింకొక బ్రహ్మాస్త్రమేసెను. లోకమంతయు జ్యోతిర్మయ మయ్యెను. ఆవల భీష్ముఁడు మోహనాస్త్రంబుం బ్రయోగింప నుంకించుచుండ నారదుఁడు ప్రత్యక్షమై యతనిని వారించెను. భీష్ముఁడూరకున్నను బరశురాముఁడు విజృంభించుచు నేయుండెను. అప్పుడు జమదగ్నియు, జాహ్నువియు వచ్చి వారివారి సుతులరణోత్సాహమును మాన్పియిరువురకు సంధిజేసిరి. రేణుకానందనుఁడు గాంగేయుని బలపరాక్రమములకును, భక్తివిశేషములకును మెచ్చుకొనెను. అతఁడుశిష్యునిందీవించి యంబతో “నే నిక చేయునదిలేదు. నీకొఱకు నా శిష్యునితో, బోరాడియు నోడితిని. నీదారి నీవు చూచుకొను” మనెను. అంబ “సరే. నేను జన్మాంతరమందైన భీష్మునిం జంపితీరెద” నని వచియించి తపస్సాచరింపఁ బోయెను.

ఎవ్వరి యాశ్రమములకు వారేగిరి. భీష్ముఁడు హస్తినాపురముం జేరి తమ్మునితో సుఖముగా నుండెను.

స మ య పా ల న ము

విచిత్రవీర్యుఁడంబాలికయం దతిలోలుడై నానాట శుష్కించి యకాలమరణమందెను. భీష్ముఁడతనికిఁ బరలోకక్రియలుచేసి పుత్రశోకముచే మిగులఁదపించు సత్యవతిని,

భర్తృవియోగముచేఁ గుండు నూటదండ్రను నూటడించి,
యరాజకంబైన రాజ్యంబును జక్కఁగఁ జాలించుచుండెను.

“ఇట్లుండ నొకనాఁడు సత్యవతి భీష్మునిం బిలిచి,
కుమారా! కురువంశవృక్షమునకుఁ బుట్టిన మొలకలలో
నీవొక్కఁడవ యుంటిని. రాజ్యమేలుటకును బిత్తదేవతలకుఁ
దర్పణము లిడుటకును నీ వొక్కరుఁడవే మిగిలియుంటివి.
నీయందైన సంతానము నిలిచినంగాని నీతో నీవంశ మంత
రించును. కావున నాకోర్కిఁ జెల్లించి నీవు వివాహమాడి
కులవిస్తారుఁడవుఁ గమ్ము. వంశవిచ్ఛేద మగునప్పుడు నీవు
ప్రతిజ్ఞ తప్పినను దోషము కాదని నా యూహ” యని
పల్కెను.

భీష్మఁడు “అమ్మా! నీవట్లానతీయఁడగునా? చంద్రుఁడు
చల్లఁదనమును సూర్యుఁడు తేజమును, అగ్ని వేడిమియు
విడిచిన విడుచుఁగాక, నేనుమాత్రము చేసిన ప్రతిజ్ఞను దప్పఁ
జాలను. అయినను కురువంశ మంతరించుటయన నాకును
కష్టముగానే యున్నది. నాకొక్క యుపాయము తోచు
చున్నది. అది యుచితంబగునేని, దాని నాచరించుట మేలు.
మున్ను పరశురామునిచే క్షత్రియవంశము లంతరింపనుండ
బ్రాహ్మణులవలన క్షత్రియకాంతలు సంతతిం బడయవచ్చు
నను నాపద్ధర్మమొండు బయలు వెడలినది. అట్టిది బలియను
రా జనపశ్యుడైనప్పుడుకూడఁ జాటింపఁబడ్డది. కావున
నిప్పుడు పరమపవిత్రగుణుఁడగు నొక బ్రాహ్మణోత్తముని

వలన విచిత్రవీర్యుడే త్రంబులయందు సంతతిం గల్గించుట మేలని నాకుఁ దోచుచున్నది” అని వచించెను. సత్యవతి యా మాటల కలరి తనకుఁ బరాశరునివలనఁ గొలుత గల్గిన పుత్రకుఁడు వ్యాసభట్టారకు నాహ్వానితమని చెప్పి యాతని స్మరియించినంతనే యతఁడు ప్రత్యక్షమై తల్లికి వందనం బొనరించి, “అమ్మా! నన్నుం బిలిచిన హేతువెద్ది?” యని యడిగెను. అప్పుడు సత్యవతి, యున్న యుదంతము నెఱుంగ బల్కి యాతని నెఱులైన నంబికాంబాలికలయందు సత్సంతానముం బడయఁగోరెను. అతఁడు జనని యానతిని నంబికయందు ధృతరాష్ట్రుని, నంబాలికయందుఁ బాండు రాజును గాంచెను. భీష్ముఁ డత్యానంద ముండెను. అతఁడట్టి విషమ పరీక్షాకాలము వచ్చినతఱిఁగూడఁ దన దృఢ ప్రతిజ్ఞకు భంగము రానీకుండఁ గాపాడుకొనఁ గల్గెను. అతని కీర్తి చిరస్థాయియై భూమిపై నిల్చెను.

యుద్ధపూర్వవృత్తాంతము

భీష్ముఁ డా యిరువురు బిడ్డలను గడు గారాబమునఁ బెంచుచుండెను. వారికి యుక్తవయస్సు రాఁగా, వారిలో ధృతరాష్ట్రునికు గాంధారియను కన్యను బెండ్లి జేసెను. రెండవవాఁ డగు పాండురాజు స్వయంవరములందుఁ గుంతీ మాద్రులను సతులనుగాఁ గొనెను. ధృతరాష్ట్రుని సింహాసనాధిష్ఠునిం జేసి భీష్ముడు కుమారులకు సర్వవిధములఁ దోడ్పడుచుఁ గాలము బుచ్చుచుండెను.

ధృతరాష్ట్రునకు దుర్యోధనాదులైన నూర్ధ్వము పుత్రులును, మన్సులయను నొక కూతును బుట్టిరి. పాండరాజునకు ధర్మరాజు, భీమాద్వున, నకుల, సహదేవులనువా రేవురు కుమారులు గల్గిరి. పాండరాజు కాలవశుడై మరణించెను. దుర్యోధనాదులు కౌరవులనియు, ధర్మరాజాదులు పాండవులనియుఁ బిలువఁబడు చుండిరి. వారందఱు ధృతరాష్ట్రునాదరముననే బెరుగుచుఁ గృపద్రోణులయొద్ద నస్త్రవిద్య నేర్చుచుండిరి. పాండవులు సద్గుణ సంపన్నులై జనుల కిష్టులై యుండుట దుర్యోధనాదులకుఁ గిట్టకుండెను. చిన్న చిన్న పౌరపౌరలుగా బయలుదేటి నానాటఁ దీవ్రవిరోధముల క్రిందఁ బ్రబలెను. అప్పుడు బంధుజనానుమతిని ధృతరాష్ట్రఁడు రాజ్యములో సగము పాండవుల కిచ్చి కడమ సగము తన కొడుకుల కిచ్చెను.

పాండవులు తమ బాహు విక్రమాదుల చేతను, శ్రీకృష్ణుని ప్రాపుచేతను రాజ్యము విస్తరింపఁ జేసికొనిరి. ధర్మరాజు రాజసూయయాగము గావించి చక్రవర్తియయ్యెను. వారి సంపద్వైభవములఁ జూచి చూపోషక దుర్యోధనుడు తన మేనమామయగు శకుని సహాయమున మాయూద్యోత మొకటి కల్పించి యందు పాండవుల నోడించి వారి రాజ్యసర్వస్వమును గైకొని, ద్రౌపదిని నిండు కొలువున మానభంగము గావించి, పండ్రిండేడు లరణ్య వాసమును నొక్కయేఁ డజ్ఞాతవాసమును జేయవలసినదిగా నియమించి పాండవులఁ బాఱఁదోలెను.

భీష్ముడు మొదటి నుండియుఁ బాండవుల ధర్మగుణమును, కౌరవుల దుర్ణయచేష్టలను గమనించుచు నేయుండెను. పలుసారు లది తగదని సుయోధనుని జీవాల్లు పెట్టెను. కాని యతఁడు వానిని శాసింప సమర్థుఁడు కాకుండుట నేమియుఁ జేయలేకుండెను. “అయ్యో ! కలి యప్పుడే వచ్చెనే ! లోకమున ధర్మము శూన్యమయ్యెనే ! కురుకులపాంసనులు పాండవుల నిష్కారణంబ బాధించుచున్నందులకు ఫలం బను భవింపకపో” రని యూరకుండెను.

పాండవు లరణ్యవాసాజ్ఞాతవాస దీక్షలు జయప్రదముగా ముగించి వచ్చి తమ రాజ్యభాగము తమ కీయుమని కోరుచు శ్రీకృష్ణునిదుర్యోధనునికడకు రాయ బారిగఁబంపిరి కాని యతఁడు సూదిమోపినయంత నేలయైన నీయనని మాటుపల్కెను. ఉభయులును సమరసన్నాహము లొనరింప దొరకొనిరి. కౌరవుల పక్షమునఁ బదునొకం డక్షోహిణులును, పాండవులవైపున నేడక్షోహిణులును సేనలుకూడెను.

యుద్ధ మారంభించుటకు ముందు దుర్యోధనుఁడు భీష్ముని సర్వసేనాధిపత్యము వహించి తనకు జయమాపాదింపఁగోరెను. భీష్ముఁడిట్లు బదులుపల్కెను. “నాయనా ! నాకు మీరును, బాండుసూనులును నొక్కమాపు. అయినను నేను సీతోసయుంటిగావున నీపక్షమున నే నిల్చి యుద్ధమొనరించుట ధర్మము. సీకై నా శక్తివంతయు ధారవోయుదును. కాని యర్జునునితోఁ బోరన్న వెఱుగును. అతఁడు నాకన్న

మిన్నయగు జోడు, అతనిం గెల్చువారలుండుట యరిది. అదిగాక, నాపైఁబగఁబూని యుంబ ద్రుపదునికిఁ గొడుకై పుట్టి శిఖండినామమున నొప్పుచున్నది. ఆ శిఖండితో నేఁ బోరనొల్లను. ఇంతకును ధర్మము జయించును. కాని నీవును నేచును జేయునదిలేదు.”

యుద్ధము

కురుక్షేత్రమున నిరువాఁగులవారును సమరమునకుం డీకొనిరి. భీష్మఁడుపల్కిన బ్రోత్సాహవాక్యములచేఁ గౌరవ సేనలన్నియు నుత్సాహపూరితములై యుండెను. ధర్మరాజు యుద్ధారంభమున భీష్మనియొద్దకేఁగి యతనికి నమస్కరించి యతనివలన నాశీర్వాదముంబొంది వచ్చెను.

మొదటి యొడుదినంబులును భీష్మనితోడి యుద్ధము పాండవుల కతిభీష్మమై తోఁచెను. పాండవబలము నానాఁట క్షయంబందుచుండెను. “అర్జునా! నిన్ను నమ్ముకొని నేని యుద్ధమునకుఁ గడంగితి. నీవుపేషించుచున్నావు. భీష్మఁడు విక్రమముం జూపుచున్నను రిత్తయగుచున్నది. భీష్మ తిమింగిలము మన సేనాసముద్రముం జొచ్చి పలుధంగులఁ గలంత పలుచుట నీవును జూచుచునే యున్నావు. దీనికి నుపాయం బేదేని శ్రీకృష్ణునితో యోజింపవలయు” నని ధర్మజుడనెను. అప్పుడర్జునుండు చెలరేగి శౌర్యాగ్నిఁగూర్చింప నారంభించెను. దానికిఁ గౌరవవాహినులు తహతహ పడఁజొచ్చెను. భీష్మఁడు పాండవ పక్షపాతియగుటచే బుద్ధిపూర్వకముగా

వారింజంప కూరకున్నాడని రాజాజు తలంపజొచ్చెను. ఒకనాటిరేయి భీష్మునితో నాతడించుక నిష్ఠురముగా మాటాడెను. అందుమీఁద గాంగేయుఁడు కొంకక పాండవులయందు ధర్మబలమే కాక శాసనుబలమును మిక్కుటముగాఁ గలదనుటకు గోగ్రహణాది గత కథాంశములను నిదర్శనముగాఁ జెప్పి యర్జునుం డజేయుఁడనియు నైనను దనశక్తి వంచన లేకుండఁ బోరాడదననియుంజెప్పి యతని వెఱపును జూపెను.

ఆ మఱునాటియుద్ధము దుర్నిరీక్ష్యమైయుండెను. శాంత నవుఁడు మధ్యాహ్న మార్తాండునివలె వెలింగెను. దానికిఁ జాండుసూనులు తాళఁజాలక యుండిరి. కృష్ణుఁడు కోప మాఁపుకోలేక చక్రమేయఁబోయెను. కాని భీష్మునిమాటలు విని యూరకుండెను. నిశాసమయమున భీష్ముని కిటీరము కడకుఁ బోయి తమకు జయముగల్గు నుపాయం బెఱింగింపుమని పాండవులు వేడిరి. భీష్ముఁడెట్లులైన ధర్మమునకే జయము కల్గింపఁగోరువాఁడు గావునఁ దాను బాణములు లేనివానితోను, స్త్రీతోను, స్త్రీపూర్వునితోను, స్త్రీనామ ధారితోను యుద్ధముచేయననియు, నట్టివారిలో సంగనా పూర్వుఁ డొక్కఁడు శిఖండి యనువాఁడు పాండవులయందుండుటచే వానిం బురస్కరించుకొని కిరీటి యుద్ధముచేసినఁ దా నస్త్రసన్యాసముం జేయుదుననియుఁ జెప్పి వారి యలమటఁదీర్చెను. అర్జునుం డధర్మమార్గమున భీష్ముని

బొలియింపవలసి వచ్చినందులకుఁ జింతనొందుచు చ్రౌపదీ సోదరుని మున్నిడుకొని మఱుసటిదినమున యుద్ధ మొనర్చి భీష్మునిం గూల్చెను.

భీష్మఁడు నేలఁగూలినతోడనే యుధయ పక్షముల వాగును సమీపమున కేగిరి. అతఁడు విశ్రాంతి నొందుటకు రారాజెన్నియో పఱపులందేఱఁ బంచెను. కాని వాని నెల్ల నతఁడు నిరాకరించి యర్జునుం డమర్చిన యంపశయ్యపైఁ బండుకొని, యతండె యిడిన బాణంపుఁ దలగడఁ దలాపి నుంచుకొని విశ్రాంతి గైకొని యుత్తరాయణ పుణ్యకాలము కొఱకుఁ బ్రాణము లుండఁ బట్టుకొని యుండెను.

ఈలోపల గౌరవులందఱును మడసిరి. సాండవులు సంపూర్ణజయముం గాంచిరి. బంధునాశనముం గావించి నందులకు ధర్మరాజు మిగుల వగచుచు వైరాగ్యవృత్తిఁ బూని యుండఁ గృష్ణఁడు వానిని గొని శరముల సెజ్జపై బండియున్న గంగానందనుని కడకుఁ బోయెను. అప్పుడా వృద్ధ కౌరవుఁడు వాసుదేవుని ధ్యానించుచు నిర్యాణకాలముకొఱ కెదురు చూచుచుండెను. శ్రీకృష్ణఁడాతని భక్తికి మెచ్చి తన మహిమచే నతనికి శరబాధ యడిపి ధర్మరాజునకు రాజనీతి బోధింపవలయునని కోరెను. అప్పు డా మహానుభావుఁడనేక ఇతిహాసములతో రాజధర్మములు, యుద్ధనీతి, వర్ణధర్మములు, ఆశ్రమధర్మములు, యాగము, గురుజనము, సత్యము, కర్మము, పరమాత్మ, ఇంద్రియ నిగ్రహము, కామము

నడవడి, అజ్ఞానము, యోగము, దైవపౌరుషములు, తృష్ణ, దుశ్శీలము, తీర్థసేవ, అసమకన్యాదానము, దానము, అహింస, గ్రహాఫలము, సాధులు మున్నగు విషయములం గూర్చి మనోహర ఫణితి నుపన్యసించెను.

ఆ మహాత్ముడు మాఘశుద్ధమున నేకాదశివాడు నిర్యాణముండెంచి పరమేశ్వరునిలో నైక్యమండెను. భారత జనయిత్రుగన్న సత్పుత్రత్రేణిలో నతండు తత్తమోత్తముండనవచ్చును.

2. ద్రోణుడు

ద్రోణుడు భరద్వాజుడను మునిపుంగవుని పుత్రుడు. ఇతడు పాంచాలదేశాధీశుని కుమారుడగు ద్రుపదునితోఁ గలిసి అగ్నిదేవుడను నొక గురూత్తమునికడ విద్యసేర్చిరి. ఉభయులును సమస్త శాస్త్ర పారంగతులైరి. ద్రుపదుడుతన రాజధానికిఁబోయెను. పోవునప్పుడు ద్రోణునితో “మిత్రుడా! నేను రాజ్యరూఢుండనైనప్పుడు నీవు నాకడకువచ్చి సమ్రాట మొందు” మని చెప్పెను. అతని తండ్రియైన పృషదుని మరణాంతరము ద్రుపదుడు పాంచాలమునకు రాజయ్యెను. ద్రోణుడు జనకు నింటనే యుండెను.

కొన్నాళ్ళకు ద్రోణుడు కృపియనుదానిని పెండ్లి యాడెను. ఆ దంపతులకు సశ్వత్థాముడను కొడుకు పుట్టెను.

కాని యాబిడ్డకుఁ జాలినన్ని పాలు తల్లికడ లేకుండెను. ద్రోణుఁడు కడు బీదభావపడుటచేత నొక గోవునైనఁ గొనఁ జాలకుండెను. ధనములేని కొఱంత యాతనికిప్పుడు మిక్కుటముగా గోపనారంభించెను. ఎటులేని బిడ్డను సంరక్షించు భారమును తనమీఁదనుండుటచే నశఁడు పరశురాముఁడున్న చోటికి వెళ్ళి యతనిం దర్శించి “భార్గవా! నేను భరద్వాజుని సుతుఁడను. సర్వశాస్త్రములం జదివితని. విద్యాధనము నెంతేని గడించితిని. కాని స్వర్ణధనమేమియు లేనివాఁడ నగుటచేఁ గన్నబిడ్డను పోషించుకొనఁ జాలకుంటిని. నీవు పలువురు రాజులం జూచి వారి రాజ్యములను స్వాధీన పఱచుకొనిన మహాభాగ్యశాలివి. దారిద్ర్యము బాపి, నాకును నా సతీసుతులకును సుఖజీవనోపాయము గూర్పవా?” యని యర్థించెను. జామదగ్న్యుఁడు ద్రోణుని దీనస్థితికి మిగులవగచి “కుమారా! నీచరిత్రమువినఁ గడుజాలి వొడముచున్నది. కాని నేను జేయునది కాన్పింపకున్నది. ఏలయన, నేను గొల్లఁగొన్న ధనమంతయు మున్నే విప్రులకు బంచిపెట్టితిని. నే నలవఱచుకొన్న భూమియంతయుఁ గశ్యపునకు ధార వోసితిని. నాకడనిప్పుడు చిన్ననాటనుండియు నన్నెడబాయ కున్న యస్త్రశస్త్రములుమాత్రమే యున్నవి. వానిని నీవు కోరుదువేని తప్పక యెసంగెద” నని మారుపల్కెను. ద్రోణుఁడతని కరుణకు సంతసించి యతనివలన నమూల్యాస్త్రశస్త్రములం గొని దీవనలఁబడసి యింటికి వచ్చెను.

ద్రోణున కీ యస్త్రసంపాదనమువలన లేమిటొలంగకుండెను. అతని కెద్దిచేయుటకుం బాలువోక యుండెను. అప్పుడు తన బాల్యసహపాఠియగు పార్షదునిమాటలు జ్ఞప్తికి వచ్చెను. అతఁడిప్పుడు సింహాసనారూఢుడై పాంచాలదేశము నేలుచుండెననివినెను. చిన్ననాఁడంత గలసి మెలసి యన్న మిత్రుఁడు తానర్థించిన యర్థములన్నియు నిచ్చి తన్నుఁ దనువునని ద్రోణుఁడునమ్మి యొకశుభదినముననిలువెడలి పాంచాలదేశమున ముఖ్యపట్టణమగు కాంపిల్య నగరమును గతిపయ దినములలోఁ జేరెను. అంత రాజు మంత్రిముఖ్యనియోగి జనముతోగూడి నిండోలగం బున్నతటిని ద్రోణుఁడు సభాప్రవేశముం జేసి ద్రుపదునికిఁ దన్నెఱిగించు కొనెను. ద్రుపదుఁడు రాజ్యమదాంధుడై బాల్యస్నేహితుని మఱచి యతని కర్హగతిని స్వాగత మీయకుండెను. బాల్యమిత్రుఁడని కాకపోయిన మానె, నొక బ్రాహ్మణోత్తముండని యైన నాతని నాదరింపక యాతఁడొనర్చిన మనవియంతయు విని “నీవు నా సహపాఠివా? నీవంటి దరిదు్రిలతో నాకు స్నేహముండునా! నీవిట్టి కల్పనకథతో వచ్చి నన్నర్థింపక నీయథార్థసితిం దెలిపి యేదేని కోరుదువేని మాకుఁదోచినది నీకిచ్చియుండుము. అన్యతవాదివి గావున, నీకేమియు నీయబడదు. కావున వెంటనే నాసభవిడిచిపోమ్మ. పోనందువేని నాబంట్లచే గెంటింతు” నని పలికెను.

ద్రోణుఁడు “రాజా! ఇంత మైమఱచా? నీవును, నేనును, జిన్ననాఁ డగ్నిదేవుని శిష్యులముగామా! నన్ను విస్మరించినను, గురునింగూడ మఱతువా!” అని యడిగెను.

ప్రపదుడు, “ఓయీ! నీవు నోటికివచ్చినట్లునూటాడు చుంటివి. బీదవానికి ధనికునితోను, జ్ఞానరహితునికి సుజ్ఞానితోను, భీరునికి వీరునితోను, లోభికి వదాన్యునితోను, గులటకు సాధ్యుతోను సఖ్య మెచ్చట నైన సంభవించునా? నీవును నేనును స్నేహితులమనిన, నెవ్వరేని నమ్ముదురా? ఇంక నీ యధిక ప్రసంగము గట్టిపెట్టి యావలకుంబొమ్ము” అనెను.

ద్రోణుడు. “రాజా! నీమాటలు వింటి గొల్బుచున్నవి. సీతండ్రియు నాతండ్రియు బద్ధసఖ్యులగుటచేతనే కదా నిన్నునాతోఁగూడి చదువఁబంపెను. అదియెల్ల మఱచితివా! కానిమ్ము. ఇప్పుడు నీయనాదరణమువలన నాకే లోపమును లేదు. సద్బ్రాహ్మణ తిరస్కారముం జేసిన రాజెవ్వఁడును బాగుపడలేదు. నేనే యుత్తమ బ్రాహ్మణుడనైన, నిన్ను నాసాదాక్రాంతునిఁ జేయకుందురా!” అని చివాలున లేచి కొలువుఁగూటముచు విడిచిపోయెను.

ప్రకృతమునఁ దన్నుఁ బీడించుచున్న దారిద్ర్యమును బోఁగొట్టుకొనుట యెట్లునియుఁ దనకివ్వడుదయించిన పరాభవ జనితక్రోధము నుపశమింపఁ జేసికొనుట యెట్లునియు నతఁడూహింపనాగెను. తన భార్య సోదరుఁడు కృపుఁడు కురురాజులయొద్ద నున్నఁ డనువిషయ మాతనిజ్ఞప్తికి వచ్చి, యతని మూలమునఁ గౌరవుల నాశ్రయించుటయే సర్వవిధముల లగ్గని నిశ్చయించుకొని హస్తినాపురముం గూర్చి ప్రయాణమయ్యెను. అట్లు పయనమై యాతఁడు నిత్యప్రయా-

ఁములచేఁ గొలఁదికాలమునకే హస్తినాపురముం జేరుకొనఁ గల్గెను.

అతఁడూరిబయటికివచ్చునప్పటికిఁ బాండవకౌరవకుమారులు బంతి యాడుకొనుచుండుట యతని కన్నుల బడియెను. వారి క్రీడావినోదముం జూచుచు నతఁడచ్చట నించుకసేపాఁగి యుండ, నయ్యెడ వారికందుక మొక పాడునూతఁబడియెను. దానిని బయటికిఁ దీయువెరవుఁగానక యాకుమారులుకలఁత పడుచుండిరి. అప్పుడు ద్రోణుఁడు వారిండాసి “రాజకుమారులారా! మీరందఱు విల్లమ్ముల ధరించి యుండియు బంతి నీవలకుం దీసికొన నేరకున్నారా! మీ యస్త్రవిద్యాగురువు నేర్పినవిద్య యింత మాత్రపు బనికైన నుపకరింపలేక పోయెనా?” యని యడిగెను. వారు తెల్లపోయి “విప్రోత్తమా! మేమింకను నస్త్రవిద్యగోఁ గుశలులము కాము. నీవావిద్య నేర్తువేని, మాయందు దయయుంచి, యాకందు కముం దీసి యి” మ్మని కోరిరి. ద్రోణుఁడాక రాజపుత్రుని విల్లును నమ్ములను బుచ్చుకొని హస్తలాఘవము మీఱ బాణ పరంపరంబఱపి యా కందుకముంచీసి యా బాలుర కిచ్చెను. వారతని లాఘవమువ కచ్చెరువొంది, యతనికిని దమగురువగు కృపునకును గల్లు శాంధవ్య మతనివలన నెఱింగి, యతనిని దమతో రాచనగరునకు రమ్మని ప్రార్థించి, కొనిపోయి భీష్ముని కొప్పగించిరి భీష్ముఁడును ద్రోణుని మిగుల గౌరవించి యతనికిఁ గుమారుల కెల్లరకు విలువేద్దీయ నేర్పుట యందుఁ బ్రధానాచార్యత్వ మొసంగెను. అతఁ

డిలుల తన కోరికలో నొకటియగు లేమినుండి విడుపుంగాంచి కృతార్థుడయ్యెను. ఇంక ద్రుపదుఁ జొనర్చిన పరిభవము జాపుకొను లొక్కటియే మిగిలి యున్నది.

ద్రోణుని కృపవలనఁ గౌరవపాండవులు శస్త్రాస్త్ర విద్యలందుఁ బరిపూర్ణులైరి. వారిలో నర్జునుని యేకాగ్ర బుద్ధికిని, హస్తలాఘవ విశేషమునకును ద్రోణుండు మిగుల ముదితుండై యతనికెల్లరకంబు నెక్కువ విద్వియనునేర్పి తనయంత వానింజేసెను. విద్య ముగిసినది కావున గురునకుఁ దగిన దక్షిణ లీయఁదలంచి కుమారులు ద్రోణునిసమీపించి “గురూత్తమా ! మీ కేమి బహుమానము కావలయును ? మీరు కోరినది తెచ్చియిచ్చెద”మని పలికిరి.

“నేఁగోరినదే మిరిత్తురేని వచించెద వినుఁడు. నేను మున్నొకపరి పాంచాలాధీశునిచే నన్యాయముగాఁ బరాభ వింప బడితిని. మీరు నన్ను సంతోషపెట్టఁ దలతురేని వానింగట్టి నాపాదాక్రాంతునిఁ జేయుఁడు. అదియే నాకు వేయి బహుమానములు.”అని ద్రోణుండు బదులు చెప్పెను.

తొలుతఁ గౌరవులే గురుభక్తిని వెల్లడింపగోరి యతని పనుపుసేయఁ గుతూహల పడుటచే, వారినే కాంసిల్య నగరముపై దండువిడియ ద్రోణుఁడాజ్ఞయిచ్చెను. వారట్లులేగి ద్రుపదునితోఁ బోరాడి యతనిని జయింపలేక పరాభూతులై మఱలి వచ్చిరి. పిమ్మట నర్జునుఁడొక్కడ యక్కార్యము నిర్వహించుకొని వత్తునని నుడివి, సముచితపరివారముతోఁ

గాంపిల్యనగరమునకుం బోయి ద్రుపదు నోడించి గురుఁడు
 గోరినట్లు వానిని గట్టి తెచ్చి యతని కాళ్ళపై బడవైచెను.
 అప్పుడు ద్రోణాచార్యునికిఁ గల్గిన యానందము వర్ణింపఁ
 దరముకాదు. అతఁడు సగర్వముగా ద్రుపదునివంకఁ దిరిగి
 పరిహాసముగా నిట్టులనెను. “ఓహో! వీరతెవరు? పాంచాల
 మహారాజుగారా! స్వామీ! యిదేల, నావంటి దరిద్రునిపాద
 ములపయింబడితిరి? తమబోఁటి యాగర్భశ్రీమంతులు మా
 యట్టి గర్భదరిద్రులకడకు వచ్చుట మున్నెన్నఁడును లేదే!
 నేఁడేల యీవై పరీత్యము?” ద్రుపదుఁడు చేయునదేమియు
 లేక లోలోనఁ గుములుచు మిన్నకుండెను. ఆవల ద్రోణుఁడు
 “ఓరీ! నృపాధమా! ఐశ్వర్యమదంబునఁ గన్నులుగానక నేను
 జిన్ననాటి నేస్తకాండననుట మఱచితివిగా? ఇప్పుడేని నేనెవఁ
 డనో స్మృతికి వచ్చినదా? బ్రాహ్మణోత్తముల నెప్పుడును
 బరాధవింపకుము. బుద్ధిగలిగి మసలుము. నీతండ్రి మా
 తండ్రికి హితుఁడగుటచే నిన్నుఁజంపక ప్రాణములతో
 విడుచుచున్నాను. పా” మృని నిందించి వానికట్లను విప్ప
 నర్జునుని కాజ్ఞయిచ్చెను. అర్జునుఁ డట్టులొనర్పద్రుపదుఁడు
 శ్రోధాగ్ని లోననడంచుకొని నిజపురంబున కరిగి దీర్ఘతపో
 నిష్ఠంబూని బరమేష్ఠిని సాక్షాత్కరింపఁ జేసికొని ద్రోణుం
 జంపఁగల పుత్రునొక్కని, నర్జునుని బెండ్లియాడు పుత్రిక
 నొక్కతెను బ్రసాదింపుమని కోరి యీశ్వితార్థసిద్ధిఁ
 గాంచెను.

ఏకలవ్యుఁడను బోయవాఁ డొకఁడు ద్రోణునియొద్ద
ధనుర్వేద మభ్యసింపఁ గాఁపించెను. కాని ద్రోణుఁడు
శూద్రునకు వేదవిద్య నేర్పనిచ్చగింపక యేకలవ్యుని కోర్కె
నిరాకరించెను. అంత నాశబడుఁడు ద్రోణుని విగ్రహ మొకటి
మంటితోఁ జేసి యావిగ్రహమే తనగురువని భావించి యస్త్ర
విద్య నభ్యసించుచు నగుదు విశేష ప్రావీణ్యమును సంపా
దించెను.

వాఁడట్లు లరణ్యములో గాణవిద్యాభ్యసన మొనర్చు
చుండఁ గురుపాండవులు ద్రోణునితోఁ దత్కిరాతుఁడున్న
యరణ్యప్రాంత సీమకు వేట కేఁజెంచిరి. అప్పుడొక వేట
కుక్క పాండవులు వేటాడుతావుఁదప్పి యేకలవ్యుఁడు శర
కళ యలవటచొనుచున్నచోటికిఁ బోయి మొఱుగఁ
జొచ్చెను. తన లక్ష్మ్యమునకది యడ్డుగానున్నదని తలచి
యేకలవ్యుఁడు దానినొసట నేడు గాణంబులోక్కటఁగ్రుచ్చు
కొనునట్లు లేసెను. అది యెచ్చుచు నర్జునుని యొద్దకుఁ
బోయెను. అర్జునుఁడు దాని నుడుటి శరములంఁగాంచి, వాని
నేసినవాని నైపుణ్యమున కాశ్చర్యపడి, యాశునకముం
బురస్కరించుకొని యదిముందు దారింజూప నా బోయని
కడకేగి, “నీవెవ్వఁడవు? మాకుక్క నేల కొట్టితివి? నీయస్త్ర
కళాగురుఁడెవఁడు? కుక్క చావకుండ నది నొప్పిమాత్రము
చెందునట్లు నీవు దాని ఫలస్థలంబునం గొట్టిన శర
ప్రయోగ విధానముంజూడ నీ నేర్పుకడుఁ బ్రశంసనీయముగా

నున్నట్లు కాన్పించుచున్నది” యని పలికెను. అందున కా
యటవికుండు “అయ్యా! నేనొక కిరాతుఁడను. నన్ను
ఏకలవ్యుఁడందురు. మీ కుక్క నా గుఱికడ్డంకి గల్గింప,
దానిని గొట్టితిని. అదియెవ్వరిదో పెంపుకుగొక్క గావున
దానిం జంపనేలయనినొవ్వనేసి పాట్రద్రోలితిని. నా గురుండు
ద్రోఁఁడు. అతని యనుగ్రహముచేతనే నాకు విద్య
యలవడినది” అని ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను.

ఆ మాటలువిని ఫల్గుణుఁ డచ్చోటువాసి ద్రోఁఁనికడ
కేఁగి జరిగినదంతయుఁ జెప్పి, “మహాత్మా! నన్ను ధనుర్విద్య
యందు నీతో సమానునిగాఁ జేయువాఁడవనియు, నీశిష్యులలో
నన్ను వింపినవా రుండఁ జాలరనియు నీవు నాకిచ్చిన వాగ్దాన
మును బట్టి నమ్మియున్నాను. కాని నీ శిష్యులలో నొకఁడు
నెన్నోమడుంగులు మిన్నయగు నేర్పుగలవాని నొకని నేఁడు
చూచితిని. నీవిట్లుచేయుట న్యాయమా?” అని యడిగెను.
ద్రోఁఁ డప్పలుకులకు వెఱఁగుపడి వానిం జూపుమనెను.
అందఱుంఁగూడి యేకలవ్యునియొద్ద కేఁగిరి. అతఁడు ద్రోఁఁనిం
జూచిన తోడనే సాగిలఁబడి మ్రొక్కి యతని కాశిధ్య
మిచ్చెను. మట్టితోఁ దన ప్రతిమంజేసి వాఁడు విద్య కేర్చు
చుండుటయు వాఁ డస్త్రవిద్యలో నపారపాండిత్య మార్జించు
టయుఁ దెలిసి తానర్హునకుం జేసిన వాగ్దానము వీటిబోకుండ
జేయుటకై నిశ్చయించి యా యెఱుకుతోనిట్టులనె. “ఓయీ!
నీకు నేను గురుఁడనుగదా! గురుఁడుకోరిన “దక్షిణనిత్తువా!

అందుల కితఁడు “స్వామీ! సందేహమా? శిష్యుఁడు తమ కీరాని దుండునా?” యనెను. అప్పుడు వాని కుడి బొట్టనప్రేలి నిమ్మని కోరెను. వాఁడు మాటు మాటాడక యత్యంత భక్తిమై దన దక్షిణాంగుష్ఠముం గోసియిచ్చెను. ఇట్లు ద్రోణుఁడు ప్రియశిష్యుడగుట నర్జునునికిఁ దానిచ్చిన మాట నిలువంబైకొని యతని నప్రతిహతధనుర్వీర్యునిఁ జేసెను.

భీష్మునివలెనే ద్రోణుఁడును ధర్మపరాయణుడగుటచే బాండుసూనులయందుఁ బాక్షికబుద్ధి వహించుచుండువాఁడు. కాని కౌరవుల యన్నముం దినుటచే వారికడనే యుండి యుద్ధములో వారిపక్షమున నే పోరెను. భీష్మ మరణానంతరమున సర్వసేనాధిపత్యము రారాజు ద్రోణుని కిచ్చెను. శ్రాష్టాణుడని శంకింపక తనకే యా పదవి యిచ్చినగుటకు ద్రోణుఁడుసంతసించి సుయోధను నొకవరముకోరుకొమ్మ నెను. అతఁడు ధర్మరాజును బద్ధునిఁజేసి తన యెదుటం బెట్టుమని వరము కోరెను. వానిది యీర్ష్యాస్వభావ మగుటచే నట్టి కోరికఁ గోరెను. కానిచో నల నాఁ డా ఘోషయాత్రా సమయమునఁ దన్ను గంధర్వరాజుఁలు బంధించుకొని పోవు చుండ దనమాన పాణములు కాపాడినవాఁడీ ధర్మరాజే కదా! అట్టిచో నతనిపై నింతపంతముం బూనఁ గారణ మేముండును? ఈర్ష్యయొక్కటియే హేతువు. వేఱొందులేదు.

కుంభజుఁ డా వరమునకు నర్జునుఁడు ధర్మరాజుదగ్గఱగా నుండకున్నఁ దప్పక ధర్మజుఁ బట్టి యిత్తునని మార్వలికెను. ఆవరముంగూర్చి పాండవులు విని మఱునాటి యుద్ధములోఁ

శాండవాగ్రజు నెక్కువ జాగరూకతతో, గాపాడుకొనుచు వచ్చిరి. అర్జునుఁడాతని నెప్పు డెడఁబాయకుండెను. కాని వేటొకచో సంశప్తకులను సుయోధనుని రాక్షస మిత్రులు పొండవసేనల నెదుర్కొనఁగా, వారి సూపు మాపుటకుఁ గృష్ణార్జును లచ్చటికిఁ బోవలసిన వారయిరి. ఇదియే ధర్మజుం బట్టఁదగిన యదనని యెంచి ద్రోణుఁడు కౌరవసేనను బద్ధవ్యూహముగాఁ బన్నించెను. ఆ వ్యూహముం భేదించుట కర్జునుఁడు తప్ప మఱెవ్వరు సమర్థులుకారు. అర్జునికొడుకు అభిమన్యుఁడు దానింజొచ్చు పెఱుంగుఁగాని వెలువడుట నేరఁడు. అయిననతఁడే యందేగి మహావిక్రమములఁ జూపి మడిసెను. ధర్మజు బంధము తప్పెను.

ద్రోణుఁడు భీష్ముని వలెనే యతితీవ్రతఁ జూపుచుఁ బొందుసేనలం జెండాడుచుండెను. అతఁడుచూడరాని తేజమున విరాజిల్లుచుండెను. విరటుఁడును ద్రుపదుఁడును చానిజేరినాఁ జచ్చిరి. ఇంకను బేరెన్నికఁగాంచిన వీరు లెందఱో వీరస్వర్గముం గనిరి. అర్జునుఁ డొక్కఁడే గురు నెదుర్కొని ధైర్యముతోఁ బోరాడ గల్గు చుండెను. ఒకనాటి రేయిఁ బొండవులు శ్రీకృష్ణునింగూడి యొక సభగావించి ద్రోణునిఁ జంపు పెట్టులని యాలోచించిరి. ఏదో యుక్తివలనఁ గాని యతనిఁ జంప నాధ్యముకాదని చెప్పుచుఁ గృష్ణుఁ డిట్లనెను. “అతఁడు చేతవిల్లమ్ములధరించి యున్నంత కాలము మనకు జయము లభించుట యరిది. అతని కేదో మహాపత్తు వచ్చిన నేగాని యతఁ డస్త్రసన్యాసముం జేయఁడు. కావున

నేనొక యువాయముం జెప్పెద. దానిం ద్రోసి పుచ్చక యాచరింపవలయును. అతని కొక్కఁడే కొడుకు. వాఁడు చిరంజీవి. అయినం గలికాలమహిమచే వాఁడు మృతినొందె నని యతనికి నమ్మికఁబుట్టునట్లుల మీలో ధర్మరాజువంటి సత్యవాక్యధురీణుఁడు పల్కెనా, యతఁడు విశ్వసించి యస్త్రములను విడుచును. మీ కప్పు డతని నోడించుట సుకరము.”

ఈ పలుకులు విని ధర్మాత్మజుఁడు తన కీ రాజ్యమే యక్కఱలేదనియుఁ దానరణ్యములకుఁ జోయి తాపసవృత్తి నుండుఁగాని యన్యత మాడననియుఁ జెప్పెను. కాని శ్రీకృష్ణుఁడు రాజనీతిపట్ల నాపద్ధర్మములు కొన్ని కలవనియు, వానింబట్టి యిట్టి సమయమున నబద్ధమాడుట యొక నోష విశేషము కాదనియు, నది యట్లుండ నశ్వత్థామయను నేనుఁ గొకటి చచ్చుటచే నన్యతము కప్పవచ్చుననియు, నాతనికి నచ్చఁజెప్పి యతనిచే నట్లు పల్కించెను. అతఁడసత్యమునకు వెఱచుచు ద్రోణునిం డగ్గఱి “అశ్వత్థామ హత” యని బిగ్గరగాఁ బల్కి “కుంజరః” యను మాట నెమ్మదిగా ననెను. గురుఁడా మొదటిమాట విని నిజముగాఁ దన సుతుఁ డీలైనని నమ్మి “హా పుత్రా! యని యస్త్రములం బాఱవై చి మూర్ఛనొందెను. ఇదియే తగిన తఱియని దృష్టద్యుమ్నుఁ డాతని యరద మెక్కియతని గొంతుఁ గోసి చంపెను.

ఇట్లు బ్రాహ్మణుఁ డయ్యును మహాశౌర్యముం జూపి శత్రువులకుఁ దహతహపాటుఁ బుట్టించిన వీరాగ్ర గణ్యుని చరిత్రము మిగుల బ్రశంసనీయము కాదే!

3. అశ్వత్థామ

అశ్వత్థామ దుద్రునివరమునలన ద్రోణునకుఁ బుట్టిన కుమారుడు. ఇతఁడు పుట్టిన తర్వాత నితని తల్లికిఁ బాలులేమి చేతనే ద్రోణుఁడు పాంచాలపతికడ కేఁగుట, యతనితోఁ బ్రబల విరోధము పొందుట మున్నగునవి తటస్థించెను. అదియెల్ల వెనుకటిచరిత్రమందుఁ జెప్పఁబడియెఁగదా! ఇతఁడు తండ్రితోఁ బాలు హస్తినాపురముననే యుండి కురుకుమారులతోఁ బాలు శస్త్రాస్త్రవిద్యలు నేర్చుకొనెను. విలువిద్యయం దట్టను సంతవాఁడు కాకపోయినను, విశేష నైపుణ్యము సంపాదించెను. ఇతని కా యస్త్రవిద్యాకౌశలమునకుఁ దోడు గుఱోన్నతియుఁ గల్గుటచే గౌరవులును బాండవులును నితని గురునిచందముననే శౌరవించుచుండిరి.

భారతయుద్ధమున నీతఁడు గౌరవపక్షమున నె నిల్చి తండ్రితోఁ బాలు పాండవుల నెదిర్చి తన యసంతకౌర్యముం బ్రకటించెను. పాండుతనూజులు తనతండ్రి సన్న్యాసముగాఁ జంపించిరని విని యతఁడు పట్టరాని కోపముం జెంది నారాయణాస్త్రమును బాండవసేనపైఁ బ్రయోగించెను. ఆ యస్త్రమునకుఁ దిరుగులేదు. అప్పుడు పాండవులు సంక్షోభపడిఁ జొచ్చిరి. కృష్ణుఁడ యస్త్ర మాయధవిహీనుల నేమియు జేయఁజాలదనిచెప్పి పాండుసేనల నన్నిటిని శస్త్రాస్త్రములు క్రిందబెట్టి దానికి సమస్కరింప నాజ్ఞాపించెను. అందఱిట్లు చేయఁగా సయ్యమౌఘాస్త్రమువలన హానితప్పెను.

తండ్రి మృతిజెందిన తరువాత సేనాధిపత్యము
రాజు తనకే యిచ్చుననియు నప్పుడు కుంతీనందనులను
ముప్పత్రిపులం బెట్టవచ్చుననియు నశ్వత్థామ యూహించి
యూరకుండెను. కాని యతఁడట్లు చేయక తన వ్రాణమిత్రుఁ
డగు కర్ణుని కాపదవి నిచ్చెను. అశ్వత్థామకించుక నిర్వేదము
తోచెను. అట్లని యతఁడు దుర్యోధనుని వీడిపోక యథా
శక్తి నితర స్థలములఁ బోరుచునే యుండెను.

భీష్మ ద్రోణులతోఁగూటుకర్ణ శల్యాదులును గూలిరి.
కౌరవులతో వీరులసంఖ్య మిక్కిలి యల్పముగా నుండెను.
అప్పుడు దుర్యోధనుఁడిక నెల్లును దన కపజయము తప్పదని
నిశ్చయించుకొని ద్వైపాయనస్రాడ మనఁబడు నొక చెఱు
వుతో దిగి తనకుఁగల జలస్తంభనవిద్యవలన నందుఁ జాగి
యుండెను. అది యశ్వత్థామకుఁ దెలిసి కృపకృతవర్మలతో
నచ్చటికేగి “రాజా! నీ విందేయుండి యించుక విశ్రాంతి
గొనుము. రేవు నీవును నేనునుగూడి పాండవుల నెల్ల మట్టు
బెట్టుదము. పాండవులు వచ్చి నిన్ను సమరమునకుం బురి
కొల్పినను, నీవు సిద్ధపడకుము” అని చెప్పి పోయెను. అతఁడట్లు
చెప్పఁ గలుగుటకుఁ గారణమేమన నతఁడొకతటి శివునిఁ
గూర్చి తపంబుచేసి యతనివలన నొక్కనాఁడు పాండవుల
మీఁద సంపూర్ణ జయముం గాంచునట్లు వరముంబడసెను.
కావున నా మఱునాఁడు శివుని సహాయమునఁ గాండవ
వినాశముం గావించి రాజు ఋణముఁ దీర్చుకొందమని
యతని యాశయము. కాని దుర్యోధనుఁ డతఁడు చెప్పినట్లు

చేయక, పాండుసూనులు పల్కిన పోటుమాటలకోడి భీమునితో నెక్కటికయ్యమున కియ్యకొనెను. భీముడుకూడ సక్రమయధ్యమునకు బూని గదాఘాతముల నతనితోడలు విరుగఁగొట్టి నేలఁగూల్చెను. అశ్వత్థామవచ్చిచూడ, రారాజు కొనప్రాణముతో నుండెను. అతనికి మిగుల దుఃఖముతోచి “నే నిదేహి పాండవుల నెల్ల పరిమార్చి యా శుభవార్త నీ చెవులను వేయుదు” నని తీవ్రదృష్టితో నేగెను.

అతఁడు పోవుచుండఁగా దారిలో నొక వటనృక్ష శాఖపై గూడుఁగట్టుకొని యున్న కాకిపిల్లల నొకఘూకము వచ్చి యవి నిద్రించుచుండఁ జూచి చంపి తినుచుండెను. ఆ దృశ్యమువలన నతనికి నిద్రలోనున్న పాండవుల నెల్ల జంప బుద్ధిఘట్టెను. తన యభిప్రాయ మతండు మేనమామ కెఱింగించెను. కాని యతఁడు కేవల మక్రమమని వారిం చెను. అయిన నతఁడు మామమాటల సరకుఁగొనక యర్ధరాత్రమునఁ బాండవ శిబిరముం బ్రవేశించెను. ఆగతానాగతవేదియగు శ్రీకృష్ణుడది ముందే కనిపెట్టి యుండుటచేఁ గాండవపంచకమును, ద్రాపదిని నచ్చటినుండి తప్పించి వేఱొందు తావునకుఁ గొంపోయెను. అశ్వత్థామ క్రోల్పులివలె శిబిరముంజొచ్చి ముందు దృష్టదృశ్యమునిం జిత్రవధఁగావించి యావల శిఖండిని నుపపాండవులను దెగఱార్చెను. పాండవులు తనకు దొరకమికి మిగుల వగపొందెను.

ఇరువురు సోదరులు నేవురు మిత్రులు నొక్కపర్యాయమే మృత్యువు వాతఁబడిరని విని ద్రాపది యింత

యనరాని శోకముంబొందెను. భీముఁ డామె శోకమునుజూచి సహింపఁజాలక యాశాలఘాతకునిం గట్టి తెచ్చి నీయెదుటనే వధింతునని పల్కి పోయి యశ్వత్థామ నోడించి ద్రాపది యెదుటికిం గొని తెచ్చి వధింపఁబోయెను. కాని యామె కారుణ్యస్వరూపిణి యగుటచే “నాథా! నా పూర్వభవ పాపముచే నేను పుత్రశోక మనుభవించు చుంటిని. ఇతం డొనర్చినది కేవలము నీమీ త్తనూత్రము. ఇతనిం జూపిన నేకపుత్రయు విగత భర్తృకయు నగు కృపికి రెండు తెఱంగులైన దుఃఖము కలుగదా? దురదృష్టవశమున నాకుఁ గల్గిన పుత్రదుఃఖము నా సోదరియగు మఱియొక హైందవ నారీరత్నమునకుంఁగూడఁగూర్పనేల! దాన నా శోక మేమేని తగ్గునా! కావున నా ప్రార్థన మాలించి యీతనిని విడిచి పుచ్చు” మని పలికెను. భీముఁ డామె కరుణకు మెచ్చి యశ్వత్థామను విడిచిపెచ్చెను.

ఆవలఁ దాఁ బరిభవమందినను దాను రారాజుచేసిన వాద్దాన ప్రకారము కొంతవఱకైన నెఱవేర్చి యా వార్త యీతనికి వినిపించెను. దుర్యోధనుఁడు గురుపుత్రునకుఁ గల రాజభక్తి కెంతో కొనియాడి “మహానుభావా! నీవంటి శౌర్యసంపన్నునకు సర్వ సేనాధిపత్య మొసంగక స్నేహ పక్షపాతమునఁ గర్ణునకే దానినొసంగి చెట్టుఁ దెచ్చుకొంటిని. నా యపచారమును మన్నింపు” మని వేడుచుఁ బ్రాణముల వీడెను.

రాజుకై పొగు లొకవంక, బరాభూతక్రోధ మొక
 వంక దన్ను బీడింప నశ్వత్థామ మఱలఁ బాండవులనందఱు
 జంప నుద్యుక్తుడై తనతండ్రి తనకొసంగిన బ్రహ్మశిరమను
 సత్త్రమును నిమంత్రణ మొనర్చి “యశాండవం బగుఁగాక”
 యని సంకల్పించి ప్రయోగించెను. అది ప్రళయకాల్ జ్వల
 జ్వాలాజాలముతో బయలుదేఱెను. దానిం గని యర్జునుఁడు
 కృష్ణుఁడుప దేశముపై బ్రహ్మశిరోనామకమును బ్రయోగించెను.
 అదియు నట్టి మంటలనే గ్రక్కుచు బయల్వెడలెను.
 ఈ రెండు అస్త్రములవలన లోకమునకుఁ బ్రళయము
 తటస్థమగునని భయపడి నారదుఁడును వ్యాసుఁడును వాని
 మధ్యమున నిల్చి యుభయులను సత్త్రముల నుపసంహ
 రింపుఁడని కోరిరి. అర్జునుఁడు వారి యాజ్ఞ కొడంబడె
 గాని యశ్వత్థామ యొడంబడక “భీముం డన్యాయ
 యుద్ధమున రారాజుం గూల్చెను. నేనతని ప్రియ సేవకుఁడను.
 అతనికిఁ బ్రియమైన కార్య మొనర్పకున్న నే ద్రోహి
 నగుదును. కావున నాపట్టు విడువ” నని పల్కెను.
 కృష్ణుఁడు, నీయస్త్ర మర్జునుని యస్త్రముతోఁ బోరునుగాని
 పాండవుల నేమియుఁ జేయఁజాలదనెను. అంతట నతఁడది
 ‘పాండవసతుల గర్భములందున్న పిండములను భేదించుఁగాక’
 యనెను. అప్పుడు కృష్ణుఁడాత్మచక్రుడై యుత్తరాగర్భమున
 నున్న పిండ మొక్కటిమాతము నిల్చి పాండవ కౌరవ
 వంశముల కొక్క మొలకయైన నిల్వినవాఁడయ్యెను. మఱియు
 వాసుదేవుఁడు “నీవు బాలఘాతివి కావున భుక్తిలేక నిస్సహా

యూడవై దుర్గంధర క్తమున నవయవములు కృశించుచుండ
మూడు వేలేండ్లుభూమిపై మనెదవుగాక” యని యశ్వత్థామను
శపించెను. అశ్వత్థామ వ్యాసాదులచే బ్రబోధింపబడి పశ్చా
త్తప్తచిత్తుడై తన శిరోభూషణములను బాండుసూనుల
కొసంగి తాను దహనమున కేగెను.

మొదట నతనికి సరియైన యవకాశము లొసంగఁబడె
నేని భారతయుద్ధమున నతఁడు విశేషనష్టమును బాండవులకుఁ
గల్గించి యుండును. పాండవులు జయించుట కింకను గష్టపడ
వలసి వచ్చియుండును. ఎఱులైన నతఁడు మహావీరుడే!

4. కర్ణుడు

కుంతి కన్యగానుండ నామె జనకుడగు కుంతిభోజు
నింటికి దుర్వాసముని వచ్చెను. కుంతిభోజుఁ డాతనికి యథోచి
తముగ నాతిధ్య మొసంగి యతనికి సేవలొనర్పఁ గుంతి నప్ప
గించెను. కుంతి శ్రద్ధాభక్తులతో మునికి సపర్యలునల్ప నతఁడు
ముదితుడై యామెకొకమంత్ర ముపదేశించెను. ఆమంత్రము
బఠించి యామె యేదేవత నారాధించిన నాదేవతప్రత్యక్షమై
యామెకు సత్సంతానము నొసంగునని ముని చెప్పిపోయెను.
ఆ మంత్రప్రభావముం బరీక్షింపగోరి కుంతి సూర్యు నారా
ధించెను. అతఁడు వచ్చి మహాతేజస్వంతుడగు నొక్క పుత్రు
ననుగ్రహించియేగెను. తనకన్యత్వమందే యిట్టిబిడ్డపుట్టుట

వినిన, లోకము పరిహసించునని భయపడి, కుంతి యాశిశువు నొక పెట్టెలోఁ బెట్టి నదిలో విడిచిపెట్టెను. ఆపేటిక చిత్రరథుఁ డను సూతునకుఁ దొరకఁగా, నతఁడాబిడ్డ నెత్తుకొని తన భార్యయగు రాధకిచ్చెను. వా రా చిన్ని పాఁపకుఁ గవచకుండలములుండుటంబట్టి కర్ణుఁడని పేరుపెట్టి, వానిని మిగుల గారాబముతోఁ బెంచుచుండిరి. బిడ్డఁడును బాలసూర్యునివలె దినదినముఁ బెరుగుచుండెను.

కురుకుమారులకు దోణుఁ డస్త్రవిద్య నేర్పుచుండఁ గర్ణుఁడు ద్రోణునికడ కేగి తనకుఁ గూడఁ దద్విద్యనేర్పుమని కోరెను. కాని వాఁడు శూద్రుఁడగుటచే వేదవిద్య నేర్పవలనుపడదని గురుఁడు వాని కోరిక నిరాకరించెను. అతఁ డక్కడినుండి మహేంద్రపర్వతమునకుఁ బోయి యందుఁ దపోనిష్ఠయందున్న పరశురాము నాశ్రయించి తనకు ధనుర్విద్య నేర్పుమని వేఁడెను. తన కులగోత్రాదులఁ గూర్చి భార్యఁ డడుగఁగాఁ దాను ద్విజుఁడనని చెప్పెను. పరశురాముఁడతని తేజస్సును బుద్ధిసూక్ష్మతయుఁ గాంచి సంతోషపూర్వకముగ నతనికి నస్త్రుకిశ పూర్తిగాఁ గఱపి తనకడ నున్న యుత్తమాస్త్రములు కొన్ని యాతని కొసంగెను.

కర్ణుఁడు పరశురామునికి శుశ్రూష చేయుచుండగా నొకనాఁ డతని బాణమొకటి యొక బ్రాహ్మణుని గోవునకుఁ దగిలి యది మృతినొందుట తటస్థించెను. అది విని భూసురుఁ డాగ్రహించి యుద్ధమున మంచి యక్కఱ గల్గుతఱి నీ రథచక్రము నేలఁగ్రుంకుఁగాక యని శపించెను, మఱియొకనాఁడు

రాధేయని తొడపై దలనిడుకొని భార్గవుడు నిద్రించుచుండ, నొక కుమ్మరిపురువు వానితొడ దొలచుచుండెను. తాను గాలింగదల్చిన గురుడు లేచునేమో యనుభయమున గర్జుడా బాధ కోర్చి మిన్నకుండెను. తొడనుండి నెత్తురు కాల్యంగట్టుచుండెను. ఆ రక్తమునబరశురాముని మేనించుక తడియుటచే నతడు మేల్కొంచి “కర్ణా! యిదేమి! ఈ నెత్తు రెట్లు వచ్చె” నని యడిగెను. అతడు జరిగినదంతయుఁ జెప్ప భార్గవుడు విని యింతటి సహసగుణము కలవాడు బ్రాహ్మణుడగునా యని శంకించి “ఓయీ! నీ వేకులము వాడవో నిజముఁజెప్పు” మని యడిగెను. అతడు భయకంపితుడై తాను సూతుండనని యొప్పుకొనెను. అందుమీఁద బరశురామునకుఁ గోపమువచ్చి ‘బౌరా! నీవునన్నుఁ గిగురించి విద్యసంపాదించితివి గావున, నీకది సమయమునకు స్ఫురింపకుండుఁగాక’ యని శపించెను. ఇట్టులాతని ప్రయాసము కొంత వమ్మయ్యెను.

ఎట్టులో యాతఁడత్రువిద్య నభ్యసించి హస్తినాపురముం జేరుకొనెను. అప్పటికిఁ గురుకుమారులుకూడ విద్యముగించిరి. కుమారవిద్యా పరీక్షను గావింపఁ గురువృద్ధులు కుతూహలపడి యొక సభ నేర్పాటు చేసిరి. అందు జంట పోరాటములలో భీమకార్యోధనుఁ తలపడిరి. భీముఁడెక్కవ కుశలుడని సభ్యులు నిర్ణయించిరి. ఇట్లులే యిరువు రిరువురు తలపడి వారి కౌశలముం జూపి యెవరోయొకరు మెప్పొందుచుండిరి. అర్జునుని నెదుర్కొనఁగల వీరుడే యాకుమారవర్గ

మునఁ గనఁబడకుండెను. వాని కీడగుజోదెవ్వఁడేని యుండిన బాగుగ నుండునని దుర్యోధనుఁ డూహించుచుండెను. అత్తఁజిని జూపరులలో నున్న కర్ణుఁడు ముందునకుఁ వచ్చి దా నతనితోఁ బోరెదనని సిద్ధపడెను. అతని శరీర కాంతియు ముఖవిలాసమును జూచి యందఱుచ్చైరువుపడిరి. కాని యతఁడు సూతుఁడగుటచే ననర్హుఁడని భీమారు లపహాస్యము చేసిరి. దుర్యోధనునకుఁ బాండవులమీఁదఁ గోపమును గర్జని మీఁద ననుగ్రహముఁగల్గి “వానికి నంగరాజ్యమిచ్చి రాజ్యాభిషేకము నేనొనర్తును. వానింబోరనిండు. అర్జునా! నీవే పోటుమానిసివా? లోకములో నింకెవ్వరులేరా?” యని పలికెను. ద్రోణాదుల యనుమతిపై గర్జార్జునులు తలపడిరి. అర్జునుఁడే గెలుపొందినను, గర్జుండుగూడఁ దాదాపుగా పురుషప్రజ్ఞ గలవాఁడేయని యెల్లరు నుడివిరి. దుర్యోధనుఁడు కర్ణుం గొంగిలించుకొని “నీవు నాశౌరవము ని నవఁబెట్టితివి. నాకు ముఖ్యస్నేహితుఁడవై నామన్ననలం గొనుచుండు”మని పత్కెను.

పిమ్మట సుయోధనుఁడు కర్ణు నంగరాజ్యాధిపునిగా జేసి శౌరవించెను. ఒక సామాన్యమానవుఁడుగాఁ బరిగణింపఁ బడుచు శూద్రుఁడగుటచే వేదాదివిద్యలఁబొంద ననర్హుఁడని నిర్ణయింపఁబడిన తన్నారీతి ధార్తరాష్ట్రుఁడు శౌరవించి నందులకుఁ గర్ణుడెంతో సంతోషమంది యతని కామరణాంత దాన్యమొనర్ప బద్ధకంకణుఁడయ్యెను. అతఁ డంగరాజుగ నుండి చూపిన వదాన్యత మిగుల బ్రశంసనీయము. అడిగిన

వారికి లేదనకుండ నమస్తదానము లొనరించి దానకర్ణాడును ప్రసిద్ధాభిదానములఁ బడసెను. తన దాతృత్వ నియమముచేఁ దనకెన్నో యిడుములు పొడముచున్నను, నతఁడు దానిని మానకుండెను. కౌరవ పాండవులు విశేషముగావిజృంభించి యున్నప్పుడు, దేవేంద్రుండు కర్ణార్జునులకుఁగల వైరమెఱింగి తన కుమారుడైన యర్జునకు మేలుసేయఁగోరి బ్రాహ్మణ రూపమునఁ గర్ణనొద్దకువచ్చి యతని సహజనితములైన కవచకుండలముల నిమ్మని యర్థించెను. కర్ణాడు కొంకక వానిసీయ సిద్ధపడుచుండ, సూర్యుడుకూడ భూసురరూపమున వచ్చి కవచకుండలములం గోల్పోవవలదనియు, నావచ్చిన వాఁడు పాండవ హితార్థియగు సురపతియనియుఁ జెప్పెను. కానికర్ణజామాటలువాటింపక “సురపతియేవచ్చినన్నర్థించుట కన్న నాకుఁ గావలయునదేమి? అదిగాక నశ్వరమైన యీ దేహముకొఱకు శాశ్వతమైన కీర్తిని బోగొట్టు కొందునా? వలయునన్న నతనికి నాప్రాణములుగూడ నర్పింతు” నని జవాబిచ్చెను. ఆవల నింద్రునికిఁ గవచకుండలముల నొలిచి యిచ్చి గృతార్థుడయ్యెను. ఇంద్రుఁడు వాని సత్యవాక్య ధురీణతకు మెచ్చి యమోఘమైన శక్తి నాతనికిం బ్రసాదించి తనలోకమునకుం జనెను.

కర్ణుని దానగుణమేగాక యతని రాజభక్తియుమిగుల స్తోత్రపాత్రము. అజ్ఞాత వాసానంతరమునఁ బాండవులు శ్రీకృష్ణుని దుర్యోధనుని యొద్దకు రాయబారిగాఁ బంపిరి. దుర్యోధనుఁడు పాండవులకు రాజ్యభాగమేమియు నీయ

ననెను. ఉభయ పక్షములకును యుద్ధము తప్పదని నిశ్చయింపబడెను. కృష్ణుడు కౌరవసభవీడి విదురునింటికి వచ్చునపుడు కర్ణుని దనతోఁగూడఁ బిలుచుకొని వచ్చి యిట్లనెను, “కర్ణా! నీవు కుంతి కగ్రతనూజుడ వగుట నీవెఱుంగవు. ఇప్పుడు కురుపాండవ యుద్ధమున నీవేకోదరులతోఁ బోరి వారిచే నిహతుండవగుట నాకిష్టము లేదు. నీవు కౌరవక్షమున వీడిరమ్ము. మనమందరముఁగూడఁ గౌరవుల నోడింతము. నీ తమ్ములగు పాండుసూను లేవురును నిన్ను హస్తినాపుర రాజ్యపీఠమున నిల్పి నీకానందముతో సేవలొనర్తురు. సంకోచింపకరమ్ము.”

ఆ నుడువులు విని కర్ణుడు “కృష్ణా! నీపలుకులు సమంజసములుగాఁ దోపవు. నాపుట్టువుఁగూర్చిన రహస్య మెఱుకపడినందులకు నాకానందమే. కాని నేనెందునకుఁ గొఱగాని హీనుడనని లోకులును, వారితోఁబాటు పాండు కుమారులును నన్నెన్ను సమయమున సుయోధనుఁడు నాకాశ్రయమిచ్చి తనహృదయమిచ్చి యంగరాజ్యముఁ గూడ నొసంగెను. అట్టి మహోపకారిని గట్ట సమయమున వీడి తుచ్చరాజ్యమున కాసీంతు ననుకొంటివా? నీవు భగవానుడవు. పాండవులది ధర్మపక్షము, ధర్మమెట్లులైన జయింపక మానదు. అదిగాక నేనిప్పుడు పాండవ పక్షముం జేరితి నేని, ప్రజలెల్ల నరునకు వెఱచియే యట్టుచేసెనని యపవాదము మీఁదవై వకమానరు. కావున నీ యుపదేశ మనుసరింపఁజాలమికి నన్ను త్షమింపు”మని బదులుపల్కెను.

కృష్ణుడు వాని హృదయశుద్ధికెంతయు గొనియాడెను. కృష్ణుడేకాక కుంతినహిత మొక పర్యాయము కర్ణునిజేరఁ బిలిచి దాను దల్లియగుట యెఱింగించి పాండవపక్ష మవలం బింపుమని కోరెను. ఆమెకును గృష్ణుని కిచ్చిన యుత్తరమే యిచ్చి “అమ్మా! నేనో, యర్జునుఁడో మడియక తప్పదు. పరమేశ్వరుఁడగు కృష్ణుఁ డా పక్షమున నుండుటచే మూఁడు వంతులు నేనే మడియవచ్చును. నీకెట్లులైన నేవురుసుతులే యుండురు. అదిగాక, లోకములోఁ బంచపాండవు లనియో ప్రసిద్ధిగల్గెను. అదియే స్థిరముగావలె గాని మార్పు గలుగ రాదు; అయిన నొకమాట యిత్తును. నేనర్జునుని దప్పఁ దక్కుంగల నీసుతుల నేరినిం జంపను” అని ప్రతివచనంబిచ్చి యామెనంపెను.

యుద్ధమందు సూతసూతి చూపిన పరాక్రమాదులు కూడ స్తుతియోగ్యములు. ద్రోణుఁ డీల్లినతర్వాతఁ గర్ణుడు సర్వసేనాధిపతియయ్యెను. ఇతఁడు రెండుదినములుమాత్రమే యుద్ధముచేసెను. ఆ రెండు దినము లాతఁడు కనంబఱచిన శౌర్యము నిరుపమానము. అర్జునుఁడంతటివాఁ డొకనాఁడా కర్ణునిధాటికోర్వజాలక “మాధవా! మనరథమునుఱలనిమ్ము. బ్రతికియున్న సుఖంబులుబడయవచ్చు”నని పల్కెను. ఒకప్పు డతఁడునకులునింబట్టి పరాభవించెను. మఱియొకతటి భీముని మిగులనొప్పించెను. వేఱొకసమయమున ధర్మరాజుదేహమంతయు బాణములతోఁ గుట్టివైచెను. కాని యట్లు చేఁజిక్కిన పాండవుల నెవ్వరిని సమయభంగ మగునని చంపకుండెను.

ఇంకొకతటి నితఁడిండుఁడిచ్చిన శక్తినిఁబ్రయోగించి యర్జునునిం జంప నుంకించుచుండ శ్రీకృష్ణుఁడది భీముని పుత్రుఁడగు ఘటోత్కచునిపై మఱిించి యుప్పటి ముప్పుఁ దప్పించెను. ఆరీతిగా శక్త్యాధము వ్యర్థమై పార్థునిం దునుమఁజాల నందునకు రారాజు చింతింపగాఁ గర్ణుండు “ మిత్రమా ! చింతింపకుము, నరుసకెంతబలముండినను నుండనిమ్ము. అతని దివ్యరథము, అతయ తూణీరములు మున్నగున వెన్ని యున్నను నుండనిమ్ము. నాకేమియు వెఱపులేదు. వానికున్న బలములలోనికెల్ల మిన్నయనఁదగినది శ్రీకృష్ణుని సారథ్యము. నాకును సమర్థుఁడగు సారథియున్న నరుండును గిరుండును నాకొక బ్రాంతికాదు. మద్రేశ్వరుఁడగు శల్యుఁడు సారథ్యంబున సామర్థ్యంబు విశేషంబుగాఁ గలవాఁడని విందు. అతనిని నాకొప్పింపు” మని చెప్పెను.

దుర్యోధనుఁడు శల్యునిం బ్రార్థింప నతఁడు కర్ణునికి సారథిగానుండ సమ్మతించెను. శల్యుఁడు నకులసహదేవుల మేనమామ. యుద్ధముగోఁ దనకుఁ దోడ్పడుమని దుర్యోధనుఁడే ముందుకోరుటచే నతఁడు కౌరవపక్షమున నిల్చెను. గాని, లేకున్నఁ బాండవపక్షమునఁ బోవొనర్పవలసినవాడే. అయిన నతఁడు ధర్మజున కొనర్చిన వాగ్దానప్రకారము. హృదయమునఁ బాండవపక్షమే వహించి పోరి యందుఁ గర్ణుని నిరుత్సాహపఱచుచు నతని రథంబుఁ దప్పదారులఁ ద్రిప్పచు వచ్చెను. తుదకుఁ గీలిచ్చి ధర్మరాజు చేతిలోఁ బ్రాణములను గూడఁ గోలుపోయెను.

కర్ణుని రెండవ దినంపు సమరంగమునఁ గర్ణార్జునులకుఁ బ్రవర్తించిన జగడము దుర్నిరీక్ష్యమైనది. వారిలో నొకనికి నాఁడు చావు మూఁడినదని యెల్లవారికిఁ దోఁపకుండలేదు. బాణాగ్నులు భూనభోంతరాళములు నిండిపోవుచుండెను. కర్ణుడమోఘమైనసర్వశరమును నరునిపైఁ బ్రయోగించెను. అది విమాగ్నులం గ్రక్కుచుఁ బాథునిమీఁదికి వచ్చుచుండెను. పాండవపక్షమువా రెల్ల నాహారవము లొనర్చుచుండిరి. కాని కృష్ణుఁడు తన నేర్పున రథంబుఁ గ్రిందికి దిగఁద్రొక్కెను. ఆ యస్త్రము నరుని కిరీటముమాత్రము పడఁగొట్టగ లెను. కాని నరుని కెట్టి కీడుచు జేయఁ జాలకపోయెను. ఇంకొక సమయమున రాధాతనూజుని రథచక్రములు రెండును నేలలో గ్రుంగిపోయెను. అది నాటి బ్రాహ్మణ శాపము వలనఁ గల్గినది. సూతుఁడగు శల్యుఁడు ధర్మరాజుచే మడియింపఁ బడెను. కర్ణుడే రథము దిగి చక్రములను సవరించు కొనవలసివచ్చెను. అతఁడట్లుచేయుచుండఁ గృష్ణుఁడు “అర్జునా! ఇదియే తగిన సమయము. కర్ణుని దీప్త బాణములనొప్పించుము. ఈతఱి తప్పిన నతని జయించుటకు నీకు వీలుండదు. జాగు చేయకు” మని పల్కెను. అర్జునుఁడు నిరాయుధుం గొట్టుట యన్యాయమన నీకింక వేఱొందుమార్గమేలేదని కృష్ణుఁడు పల్కి యతని నొప్పించెను. అంత నర్జునుఁడుతీవ్రనారాచముల గర్జునిపైఁ బ్రయోగించెను. కర్ణుఁడు “అర్జునా! సర్వధర్మము లెఱింగినవాడ విల్లు చేయఁదగునా? నా చక్రము లించుక లేవ నెత్తుకొననిమ్ము. కాక యధర్మమునకే యొడిగట్టుదేని

నీ ఇచ్చవచ్చినచోప్పననే చేయు" మనెను. అర్జునుడు బాణ ప్రయోగమును మానకుండెను. కర్ణుడు చేయునదిలేక భూమి పై నిల్చియే మిగుల ధైర్యముతో, బోరాడజొచ్చెను. అతఁ టిని గృష్ణార్జును లెన్నో నిందావాక్యములను గూడఁ గర్ణు ననిరి. అతఁడు కానికాలము వచ్చినదని యొర్పున నుండి పోరుచుండెను. అంతఁ గృష్ణప్రేరితుడై యర్జునుం డొక దివ్యశక్తిం బ్రయోగించి కర్ణుని శిరచ్ఛేదముం గావించెను. దుర్యోధనుడు తన కుడిభుజమే పడిపోయినదని యెంచి యింకఁ దన కోటమి ధ్రువమనియే నమ్మి నిరుత్సాహుడయ్యెను.

ఇట్లు మహాపరాక్రమశాలి, సత్యసంధుడు, దానశీలి, రాజభక్తిపూర్ణుడు, త్యాగరాజునగు కర్ణుడు స్వీయరక్తమును రారాజుకై యర్పించి ధన్యుడై వీరస్వర్గముం జూఁగొనెను.

5. దుర్యోధనుఁడు

ధృతరాష్ట్ర సూనులలో దుర్యోధనుడు జ్యేష్ఠుడు. ఇతఁడును భీముడును నొక్క వయస్సువారు. ఇరువురును సమాన బలముగలవారు. ఇతనిపై ధృతరాష్ట్రుని కఠింతమైన ప్రేమగలదు. ఆకారణమున నితఁడాడినదే యాటగను, బాడినదే పాటగను జరుగుచుండెడిది. ఇతనికి దమ్ములలో దుశ్శాసనుడును, మేనమామయగు శకునియు, గర్జుడును ముఖ్య

స్నేహితులు. ఈ నలువురకు దుష్టచతుష్టయమని గ్రంథ కర్తలు పేరిడి యున్నారు. కాని సత్యమారసిచూడ దుర్యోధనునియం దంతగా దుష్టత్వ మున్నట్లు కనబడ కున్నది. అతనిలో దుర్గుణములకన్న సుగుణములే యెక్కువగా నున్నవనవచ్చును. ఆ సుగుణములనే ప్రశంసితముగాక !

కురు దేశమునకు రాజు ధృతరాష్ట్రుఁడు. పాండురాజు కనిష్ఠుఁడగుటచేతను, శాండురోగపీడితుం డగుటచేతను రాజ్యార్హతను గనకుండెను. కావున రాజ్యము న్యాయముగా ధార్తరాష్ట్రులదే. పాండవుల కందు భాగ మీయవలసిన యవసరములేను. పాండవులు తండ్రిలేని బిడ్డలుకావున, వారిని దనయొద్ద నుంచుకొని యంధరాజు పెంచుటయెంతయు బ్రశంసనీయము. కాని వారికిఁ దన సుతులకన్న యధికార సౌకర్యాదులన్నియు నాంబికేయుఁడు కూర్పవలయు ననుట తగదు. మఱియు భీమ సుయోధనులు సమాన బలులు. కావున తఱచుచుగాఁ బోరాడుచుండిరి. అందు భీముఁడే జయ మొందినప్పుడు దుర్యోధనునివంటి జాత్యభిమానము గల క్షత్రియపుంగవునకు మాత్సర్యముండుట యాశ్చర్యము కాదు. అట్టి మత్సరవృత్తి భీమసేనునికిమాత్రము లేదా ?

తరువాత నన్నదమ్ముల వివాదములు పెరుగకుండఁ బాండవులకు సగము రాజ్యమిచ్చి తక్కుంగల సగమును దుర్యోధనున కంధరాజిచ్చెను. నిజముగాఁ దన సుతునకు మాత్రమే చెల్లవలసిన రాజ్యములోఁ గొంత యొరున

కిచ్చినపుడా సుతున కించుక మాత్యర్య ముండకుండుట
యరిది. పిమ్మట ధర్మరాజు మయసభం గట్టించి రాజసూయ
యాగముఁ గావించెను. పౌరుషవంతుఁడగు క్షత్రియుఁ
డెవ్వఁడును బరప్రకర్షము సహింపఁ జాలఁడు. అట్టిచో
దుర్యోధనుఁ డంతకును సహించి రాజసూయమున కేగ
నక్కడ నతని కా సభాస్థలమర్థములం దెలుపక యందతనిం
బ్రవేశపెట్టి పురుషులేకాక స్త్రీలుకూడ నతనింజూచి నవ్వ
సాగిరి. ఇంతకన్నమానవంతున కింకొక యవమానముఁ
గలదా! దానికి లోలోననే బరితపించుచు రారాజు గృహమున
కేతెంచి తన ప్రాణమిత్రులతో యోజించి మేనమామ
నియోగంబున మాయాద్యూతకల్పన మొనరించెను. అది
యకార్యమేయైనను యతనికి ధర్మజుండొడఁబడ నేల? అతఁడు
విదురాదులు పల్కు మాటలు సరకుఁగొనక మైమఱచి
పందెముపైఁ బందె మొడ్డి రాజ్యసర్వస్వ మోడి నింద
యంతయు సుయోధనునిపై మోపనేల?

అటుపిమ్మట ద్రౌపదీమానభంగమొనర్ప యత్నిం
చుట దుర్యోధనుని తప్పులలో గొప్పదనవచ్చును. అందున
కతఁడు దండుకడఁ. కాని యతఁడావలఁ బెద్దల మాటలు
పాటించి మఱల రాజ్యమును బాండవుల కిచ్చివైచెనే!
ధర్మరాజు మఱల ద్యూతావేశమునకు లోనుగానేల?
వారరణ్యవాసక్లేశమందుట వారొడ్డిన పందెముంబట్టియే
కాని, దుర్యోధను నాజ్ఞ కాదే! అందుఁగూడ గాంధారేయుఁడు
నిందుకొడుగాఁడే!

అజ్ఞాతవాసానంతరమున పాండవులు కృష్ణుని రాయ బారిగాఁ బంపినపుడు దుర్యోధనుఁడు వారి పాలు వారికిచ్చి యుండిన నెట్టిచేటును లేకుండును. కాని ఘోషయాత్ర యందుఁ దనకు గంధర్వులచేఁ గల్గిన పరాభవము, గోగ్రహణ కాలమందు నర్జునునివలనఁ దటస్థించిన యవమానము మున్నగునవి యన్నియు నతని మదిని బాధింప నతఁడు దాని నీయకొనకుండెను. అదియు నతని దోషమే. కాని యతఁడు తన బలమందును దనవారి బలమందును మిగుల విశ్వాసము గలిగియుండ తా నజేయుండనని తలంచి సంధి కియ్యకొనలేదు. తండ్రికూడ సంధి చేసికొనుటయే మేలని చెప్పినప్పడతఁడు “జనకా! పాండవులు మమ్ము జయింతురనుట నమ్మఁదగినది కాదు. భీష్ము నెదిరింపఁగల వీరుఁడు వారిలో నొక్కఁడు గలఁడా? ద్రోణునిఁ బ్రతిఘటింప నెవ్వరికిఁదరము? కృపాశ్వత్థామల కీడైన జోదులెవ్వరు? ఫల్గుణుడే యందఱ నిర్జించు నందువేని వానిని ముప్పుఁ దిప్పలఁ బెట్టఁగల్గు గర్జుఁడులేడా? వారు కాక నాకొఱకుఁ బ్రాణముల నర్పింప నెందఱో శూరాగ్రేసరులు సంసిద్ధులై యున్నారు. కావున మన మోడుదమని భయపడనక్కఱలేదు. ఒక వేళ నోడినను, బౌరుషముంజూపి వీరస్వర్గముం జూఱకొనుట ఔత్రధర్మమే కదా? కావునఁ దండ్రీ! సంధిమాటఁ దలంపకు” మని బదులుపల్కెను.

అతడు మంచి యెక్కడనున్నను గ్రహింపఁ దగ్గదని యెఱుంగును. కావుననే కర్ణుడు సూతసూతియైనను వానితో నెయ్యమొనర్చి వానినిమూర్ఖాభిషిక్తునిగఁ జేసెను. అతనికి సర్వపై న్యాధిపత్యమిచ్చెను. అతడు రాజ్యముచల్లఁగ నేలి ప్రజలందఱికిరంజకుండయ్యెను. మఱియు నతడు విశేష భాగ్యశాలి; ప్రభావంతుఁడు. కావుననే యిప్పటికిని విశేష సంపదగలవారిని మర్యోధనసంపత్తి గలవారని చెప్పుచుండురు. తన భార్యయగు భానుదేవియం దనురాగము మొందుగా గలవాఁడు; పరస్త్రి వర్జితుఁడు.

అతఁడొసర్చిన యుద్ధ మెప్పుడును నధర్మ యుక్తము కాదు. భారత యుద్ధమున నతఁడు తమ్ములఁ దనయుల బంధు జనుల నాప్తుల నందఱుం గోలుపోయి తానుగూడ నలసి విశ్రాంతికై ద్వైపాయనహృదమునఁ దల దాచుకొని యుండఁగా బొండవు లతనిజాడ చారులవలనఁ దెలిసికొని, యతని యడుగులయందలి పద్మరేఖలంబట్టి యతఁడా చెఱువున డాగెనని కనుఁగొని, యతనిని బలువిధములగు సూటిమాటలాడి యీవలకు రావించిరిగదా! అయ్యెడ ధర్మ స్వరూపుఁడగు ధర్మరాజే యిట్టుల నెను. “కురురాజా! పెక్కు భూపతులు సేవింప భూమండలము నిరంకుశముగ నేలితివి. పరాక్రమసంపన్నుడవై నేటివఱకు నమరముం జరిపితివి. ఇప్పుడీ పిఱికితనము నీకుఁ దగునా? తౌత్రధర్మమా? ప్రాణముకంటె మానమెక్కుడని యెఱుంగవా? జయోపజయములు దైవాధీనములు. యుద్ధమునకు రమ్ము, సీవే మమ్ము గెల్తు వేని

రాజ్య మనుభవింపుము. లేక యోషుదువేని చచ్చి వీర స్వర్గముంగొనుము”.

ఆ మాటలకు దుర్యోధనుఁడు హృదముఁగొనుండియే యిట్లని యుత్తర మిచ్చెను. “పాండవాగ్రజా! నేను మిమ్ముఁ జూచి జడిసి యిట్లు దాగలేదు. యుద్ధమునఁ జాల నలసి యుంటచే, నించుక విశ్రాంతి గైకొనియుంటిని. నేటికి మీరుకూడ విశ్రాంతిఁగొనుఁడు. రేపు సమర మొనర్పవచ్చును.

అందునకు ధర్మరా జేమి యుత్తరము పల్కెనో చూడుడు. “ఇంతవఱకు విశ్రమించిన కాలము చాలదా ? పదుమూడేండ్లు విశ్రమించియే యిక్కడకు వచ్చితిమి. ఇఁక బయటికి రమ్ము.”

దానికి రారాజిట్లు మార్వలికెను. “ఓయీ! నేనీరాజ్య మెవ్వరికొఱకుఁ గాంక్షించితినో యట్టికుమారులును, నాకై యాత్మార్పణముం గావించిన బంధుమిత్రులును మడిసిరి. ఇఁక నెవ్వరికొఱ కీ పోరాటము సాగింతును. నాకు నాయను వారెవరును లేరు. నీకు ముఖ్యబంధువులు గలరు. కావున నీవే రాజ్యమేలుకొనుము. నేనుదాపసవృత్తిమై వనికేగుదును. పీనుఁగుల పెంటయగు రాజ్యము నీతలనే కట్టుకొనుము. వైధ వములన్నియు నీవే యనుభవింపుము.” అందునకు ధర్మరాజు “ఓయీ! నీవు రాజ్యమిచ్చువాడవు, నేనుబుచ్చుకొనువాడను నగుదునా? క్షత్రియులు దానముం గొందురా ! అదిగాక నాఁడు కృష్ణునితో నీవేమాడితివి? సూదిమోపినంత నేల

యైన నీయనని కాదా? ఇప్పుడా పోటుమాట లేమైనవి? నీమాటలతో మాకుఁబనిలేదు. నిన్నుఁజంపి మఱి నీరాజ్యముం గొందుము, రమ్మ, తాత్రతేజముం జూపుము” అనెను.

సుయోధనుఁడత్రుశత్రు రహితుఁడను, మిత్రబాంధవ విహీనుఁడనగు నేనెట్లు సమర మొనర్చుట? యన ధర్మరాజు కావలసిన యత్రుశత్రుముల నిత్తునని పలికెను. అప్పుడు రారాజు సూదంబు వెలువడి భీమునితో గదాయుధమునకు సన్నద్ధుఁడయ్యెను. పాండవులు, కృష్ణుఁడు వారి సమరముం జూచుచుండిరి. ఆ సమయమునకు బలరాముఁడుకూడ వచ్చి తన ప్రియశిష్యుని కయ్యమారయుచుండెను. భీమసుయోధను లిరువురు నొకరి నొకరు తీసివోక పోరుచుండిరి. అట్టితఱిని గృష్ణప్రేరితుఁడై యర్జునుఁడు తన తొడపై నప్పళించికొని భీమునకు పై కఁజేసెను. ఆ సంజ్ఞయందలి యర్థము గ్రహించి భీముఁడు సుయోధనుని తొడ విఱుగఁగొట్టి నేలఁగూల్చెను. అది కేవల మక్రమమని బలరాముఁడు కోపించి హస్తినాపుర మును దన నాఁగలిగో, బెకలించి సముద్రమునఁ గలిపి నేయదు ననెను. కాని కృష్ణుఁడతనికిఁ దగినరీతి బ్రత్యుత్తర మిచ్చి యతని కినుకఁ బోగొట్టెను.

ఊరుహతుఁడై పడియున్న రారాజనొద్దకుఁ గృపాశ్వత్థామలు, కృతవర్మయు వచ్చి చూచి మిగుల దుఃఖించిరి. అశ్వత్థామ పాండవులం జంపి యతని కా శుభవార్తఁదెలిపెద వని చెప్పి కొంతవఱకుఁ గార్యసాఫల్య మొంది వచ్చి యా

వార్త రారాజు చెవినివైచి సంతోషపెట్టెను. అతఁడశ్వ
త్థామయందు దనకుఁగల కృతజ్ఞతం దెల్పెను.

పాప మా మహాభోగి, మహాదైశ్వర్యసంపన్నుఁడు,
మహారాజ్యరమాధురంధరుఁడు దిక్కుమొక్కులేక, యేకాకి
యై యంధులగు జననీజనకులకొఱకు దుఃఖించుచు నాను
గోల్పోయిన బంధుమిత్రాదులఁగూర్చి తలపోసి విలపించుచు
బ్రాణములు విడిచిపెట్టెను.

అతనియందుఁగల ప్రధానదుర్గుణ మీర్ష్యయే. అదియే
యతని పతనమునకు మూలము. కాని యతఁడు విశేష
పరాక్రమవంతుఁడు, ధర్మపరాయణుఁడు, పరోపకార
లోలుఁడు అని చెప్పటకు సర్వవిధముల నర్హుఁడు.

6. శ్రీ కృష్ణుఁడు

శ్రీకృష్ణుఁడు పాండవులకు మేనత్తకొమరుఁడు. అతని
చరిత్ర మత్యద్భుతమైనది. ప్రకృతపు హిందూదేశనాగరకత
కంతకు శ్రీకృష్ణుఁడే మూలకారణమని చెప్పవచ్చును.
కృష్ణుఁడే యవతరింపకున్న మన దేశములో సంగీతమునకు,
యోగికవిద్యకు, రాజనీతికి నింతటి వికాసము రానేరదు.
భక్తి శృంగారములు, నీతి వైరాగ్యములు నింతగా నైక్య
మందుట యతని మూలమున నే; మధురభావమున కంతకును
నతఁడే పట్టుఁగొమ్మ యనవచ్చును. అట్టివాని చరిత్రము

సమగ్రముగా వ్రాయబూనిన నదియే యొక గొప్ప గ్రంథమగును. ఇందతనికి భారతవీరుల కెంతవఱకు సంబంధముగలదో యతఁడు భారతయుద్ధకాలమునఁ బ్రయోగించిన తంత్రాద్యాయుధము లెట్టివో యవి మాత్రమే తెలుపఁబూనితిని.

పాండవు లెచ్చటనో పర్వతప్రదేశమునఁ బుట్టికొన్ని యేండ్లదాఁక నక్కడనే పెరుగుటచేత శ్రీకృష్ణుఁడు వారితోఁ జిన్ననాటనుండియుఁ బరిచయమొందియుండలేదు. అదిగాక యతఁడు ధర్మరాజుకన్న వయస్సున జిన్న. పాండవులకును నీతనికిని బ్రథమసమావేశము ద్రౌపదీ స్వయంవరకాలమున జరిగినది. అప్పుడే యెండోరులు చుట్టటికముం బ్రకటించుకొనిరి. అదిమొదలు వారును నీతఁడును దఱచుగాఁ గలిసికొనుచుండిరి.

పూర్వకాలమున నరనారాయణులను నిరువురు పురాణ మునులయందు విష్ణ్వశజౌచ్చినది. ఆ మునులు బదరికాశ్రమమున శివునిఁగూర్చి తప మొనరించిరి. ఆ మునిపుంగవులే యర్జున కృష్ణులుగ జన్మించిరి. అక్కారణమున గృష్ణార్జునుల కత్యంతమైత్రిగలిగెను.

పాండవులును గౌరవులును రాజ్యము బంచుకొని, యొక రింద్రప్రస్థపురమున నింకొకరు హస్తినాపురమునను బరిపాలించుచుండిరి. పాండవులు పరస్పర మైత్రిచేతను, శ్రీకృష్ణ సహాయముచేతను, నూషరక్షేత్రములను సుక్షేత్ర

ఖండికలుగాఁ జేసి రాజ్యవిస్తీర్ణముఁ జేసికొనఁ గల్గిరి. అర్జునుఁడు కృష్ణుని తోడ్పట్టుచేత ఖాండవవనము దహింపఁ జేయగల్గెను. ఖాండవదహనముచేతనే మయుఁడు పాండవులకు నపూర్వ శృంగారవైభవ యుక్తమగు సభను నిర్మించి యిచ్చెను.

మయసభావైభవ కారణముననే నారదుఁ డితర లోకములలోని సభలను వర్ణించుటయు, నందు యమ లోకములోఁ గుందుచున్న పాండురాజు నవస్థ ధర్మరాజు నకు నివేదించుటయు, ధర్మజుని రాజసూయయాగముం జేయ నుపదేశించుటయుఁ గల్గినది. ఆ యుపదేశముం బురస్కరించుకొనియే కృష్ణుఁడు సహాయుఁడుగాఁ బాండు నందనులు నానా దేశాధీశ్వరులం జయించి కప్పముంగొని యఖండ వైభవముతో యాగమును నిర్వర్తింపఁ గల్గిరి. ఆయాగమే పాండవకౌరవ మాత్సర్యములకు నంకుర మైనది. ఏలయన నందు భీష్ముఁడు శ్రీకృష్ణుని మహిమ యెఱింగినవాఁ డౌటచే యజ్ఞారంభమున నర్ఘ్యమతనికే యిమ్ముని ధర్మరాజున కుపదేశ మిచ్చెను. ధర్మజుం డట్టు లీయఁగా, శిశుపాలునకుఁ గోపమువచ్చి కాటులాడెను. కృష్ణుఁడు వానినిఁ జక్రప్రయోగముచేఁ జంపి తన మహాత్మభావముచేఁ దక్కుంగల శిశుపాలపక్షమువారి నెల్ల నిర్వీర్యులంజేసెను. మఱియు దుర్యోధనుఁ డా సభానిర్మాణ రహస్యములం దెలియక తబ్బిబ్బులుపడి యవమానమొందె. పాండవులయెడ నీర్వవహింప దొరకొనెను. కావున

గౌరవ పాండవ విరోధాంతురము నాటినవాడు కృష్ణుడే. యనవచ్చును.

జూదమునందోడి పాండుసూను లరణ్యవాసముఁ జేయుతఱి వాసుదేవుడు వారినిఁ గంటికి తెప్పవోలెఁ గాపాడి యర్జునునికీర్తిప్రతాపములు, ధర్మరాజు ధర్మగుణము, భీమాదుల భ్రాతృస్నేహము మున్నగునవి లోకమునకుం బ్రకటింపఁజేసెను. ద్రౌపదికి నిండుసభలో మానభంగము గలుగనైయుండఁ దన దివ్యప్రభావముచేతనే కృష్ణుఁ డామోహోక లక్ష్యముం గావించి సోదరిమానముం గాచెను. అరణ్య సంచారము చేయుచున్న పాండవుల కెట్టితఱి నేమి కావలసినను శ్రీకృష్ణుని మహిమయే సాయపడినదని చెప్పవచ్చును.

అజ్ఞాతవాసానంతరమున శ్రీకృష్ణుడు పాండుకుమారులతో మంతనముసల్పి కౌరవసభకు రాయబారిగా నేగి యచటఁదన యమానుషశక్తులుగనఁబఱచితానుభవంతుఁడగుట లోకవిశ్రుతిఁగావించెను. ఆకాశావకాశములనిండ మహాతేజస్వంతమైన తన విశ్వరూపమును గొండలు భక్తులకే కాక యంధుఁడగు ధృతరాష్ట్రునికిఁ గూడఁ జూపి వారిం దరింపఁజేసెను. తన రాయభారమువలన గౌరవులు లొంగక పోయినను, వారి మర్మములన్నియు గ్రహించి పాండవులకు జయ మాపించుమార్గ మాతఁ డరయగల్గెను. కౌరవరాజు కృష్ణు నా రాయ భారసమయమున మాయోపాయమున మడియింపఁ దలపెట్టఁగా, మాయాతీతుఁడై మాయలను మాయ

చేయువాఁడగు సతఁడాతని యుద్దేశ్యముం గ్రహించి యారారాజు నాతిధ్యముం గొనక యతని, సతనిసభ్యులను విమోహితులను విభ్రాంతులను జేసి వచ్చెను.

కృష్ణుని భక్తపరాధీనత మిగులఁ బ్రశంసనీయము. రాయబారపువేళ దుర్యోధనుఁ డతనికి గొప్ప యాతిధ్యమియ సమకట్ట నాతఁడు దాని సంగీకరింపక విదురునింట నల్పాహారముం గొనుటకే యంగీకరించెను. ఏలయన విదురుఁ డతనియెడఁ జాల భక్తిగలవాఁడు. యుద్ధము నిశ్చయింపఁ బడినతర్వాత సతని సాయముపేక్షించి దుర్యోధనుఁ డతని కడకు రాఁగాఁ గృష్ణఁడు దొంగనిద్దరవోయి యర్జునుఁడు వచ్చువఱకుజాగుచేసెను. దుర్యోధనుఁడుకృష్ణుడుమేల్కొంచు వఱకుఁ గూర్చుండుట మేలని తలంచి యతని తలయంపిదెస నున్న యాసనముపై నాసీనుఁడయ్యెను. కొంతసేపటి కర్జునుఁడును వచ్చెను. అతనికి వేఱొండాసనము కృష్ణఁడమర్చి యుండకపోవుటచేతను, సతనికి, కృష్ణునకు మానసికముగా సభేదత్వమే యొప్పుచుండుటచేతను, సర్జునుండు బావ పాన్పుమీఁదనే యతని కాళ్ళదగ్గఱఁ గూర్చుండెను. కొంత వడికిఁ గృష్ణఁడుమేల్కొనినట్లు సఠించి ముందుగా నెదుట నున్న సర్జునునిఁగాంచి కుశలప్రశ్న మొనర్చి వచ్చినకార్యంబుఁ గ్రుచ్చి యరసెను. అర్జునుం డతని తోడుపాటు సమరంబునం దపేక్షించి వచ్చితినిని చెప్పెను. వెంటనే దుర్యోధనుఁడును “నావా! నేనుగూడఁ దత్కార్యార్థమై యే వచ్చితిని. ఫల్గుణునికంటె ముందుగా వచ్చితి. రణమున నీవు నాకే తోడ్పడ

వలయు" ననెను. అందునకు నందనందనుడు "మీరిరువురూ బాంధవ్యముచే నాకు నొక్కరూప కాని నేను ముందుగా నర్జునుని జూచితి. కావున నతనికే నేను తోడ్పడవలయును కాని నీవు వానికన్న మున్న యేతెంచితి నని చెప్పితివి కావున నీకును దోడ్పడవలసిన ధర్మంబు గలదు. కనుక నే నిప్పుడొక యుపాయముం జెప్పెద వినుడు. నేను నిరాయుధుడనై యుద్ధ మొనరింపకయే యొక పక్షమున నిల్చును. సమర భీములగు పదివేవురు గోపాలు రొక పక్షమున నిలుచు నట్లు చేయుదును. నేనుగావలెనో యా పదివేల గోపాల శూరులు కావలెనో మీరు నిర్ణయించు కొనుడు. మీ యిరువురిలో నర్జునుడు చిన్నవాడు గనుక, నతనికే మొదట నెన్నుకొను స్వాతంత్ర్య మీయవలెగదా! కావున ముందట డెన్నుకొనునుగాక. ఆవల రెండవపక్షము నీవే కైకొందువు" అని పల్కెను. అర్జునుడు డత్యానందముతో నిరాయుధుడగు కృష్ణుని యెన్నుకొనెను. దుర్యోధనుడు తనకులభించిన పశుబలపూరితులగు పదివేవురు గోపాలురే యెక్కువ మేలనియూహించి తృప్తితోడనెను. అంతగృష్ణుడు నర్జునునితో "బావా! నిరాయుధుడను, యుద్ధప్రారంభ రహితుడను నగు నన్నేల యెన్నుకొంటి" వని యడిగెను. అర్జునుడు "మహాత్మా! నీవు దైవమవు. నాకు దైవబల సహాయము కావలయు గాని, బశుబలసహాయ మక్కఱ లేదు. నీవున్నచోట జయముండునుగాని వేటొందుచోట నుండదు. కావున నిన్నే కోరితి" నని యతడు బదులు పల్కెను. కృష్ణుడతని భక్తికి మెచ్చి యానందమొందెను.

యుద్ధారంభమున నర్జునుడు సోదరులును, నితర సమీప బంధువులును నగు కౌరవులతోఁ బోరుట కిష్టపడక, సంకోచింపగా కృష్ణుడప్పుడు మహాత్తరమైన రాజనీతిఁ దెల్పి యతనిని సమరమునకుఁ బురికొల్పెను. ఆ సీతిబోధం దెల్పు భారతభాగమే భగవద్గీత యనఁబడు నత్యుత్కృష్ట గ్రంథ రాజమై వెలయుచున్నది. యుద్ధములో భీష్ముడు ద్రేకింపఁగా నర్జునుడు భీతిఁ జెందెను. కృష్ణుడు తన భక్తుడైన క్రీడి భయముఁ బాపఁ దా నాయుధము పట్టననియొనర్చిన సమయముం దప్పి, చక్రము చేతఁబట్టి భీష్మునిం జంపనుంకించెను. భీష్ముడు కృష్ణుని భక్తత్రాణపరాయణత్వమునకు సంతసించి “మహాత్మా! నీ చేతిలోఁ జచ్చుటకంటె నాకుఁ గావలసిన దేమి కలదు. సమయభంగము గావించి నీవు చక్రముంబట్టుట కేవల భక్తత్రాణ పరాయణతయే?” యని పలుక గృష్ణుడించుక లజ్జపడినట్లు నటించి వెనుకకు మఱలెను. ఇవియెల్ల నతని లీలలు. అతఁ డారీతి నాచరింపఁ కున్నఁ బాండవ సైన్యములును వానితోఁబాటు ఫల్గుణుఁ డును నిరుత్సాహపడి వెన్నిచ్చి పాటిపోయి యుందురు.

శద్దవ్యూహముం జొచ్చిన యభిమన్యుఁ డన్యాయముగా సైంధవుండడ్డువచ్చుటచేత వధింపఁబడగా, నర్జునుడు మఱునాఁటి సూర్యాస్తమయములోపలఁ దత్సైంధవుని మడియింతుననియు, నటుల జేయకున్న జిచ్చుటకేదననియుఁ బ్రతిజ్ఞఁ జేసెను. మఱుచటిదినమునఁ గౌరవులు జయద్రథుని బయటికిరాసీక దాచిరి. అప్పుడు శ్రీకృష్ణుడు చక్రప్రయో

గముంజేసి యకాలసంధ్యఁ గల్పించి కౌరవులం భ్రమింపఁజేసి
సింధురాజ్యనీవలకురప్పించెను. అదియె తగినయదనని యెంచి
పార్థుఁడు వాని శిరంబుంగొట్టి తన ప్రతిజ్ఞ నెఱవేర్చు
కొనెను. వాసుదేవుని సాహాయ్య సంపత్తియే లేకుండిన
యర్జునుఁడు చిచ్చుఱకవలసివచ్చునుగదా !

ద్రోణకర్ణాదు లర్జునునిపైఁ బ్రయోగించిన తీవ్ర
బాణంబులన్నియుఁ గృష్ణుఁడు తానే భరించుటచేతనేకదా
క్రీడి కే కీడును కలుగకుంట ? యుద్ధానంతరమునఁ గృష్ణుఁ
డర్జునునే ముందుగా రథావరోహణముం జేయుమనియావలఁ
దానొనర్చెను. అంతరథమస్త్రాగ్నులచే నాహుతియయ్యెను.
మఱియు నశ్వతామ ప్రయోగించిన యపాండవాస్త్రం
బుత్తరాగర్భంబు ఛేదింపకుండఁ గాపాడి పాండవ కౌరవ
కులాంకూరునిఁగాఁ బరీక్షిత్తుని వెలయఁజేసిన దా శ్రీకృష్ణుని
దయాప్రభావమేకదా ! ఇట్లు పాండవులశ్రేయోభివృద్ధికెల్లఁ
గృష్ణుఁడు ప్రధాన కారణుఁడు.

అట్టి కృష్ణుఁడు కారణజన్ముడగు నొక యెఱుకు
బాణహతికి లోనై తన భక్తాగ్రేసరుడగు నర్జునుని తొడ
మీఁదనే పండియుండి తానీభూమియం దుద్భవించి యొనర్ప
వలసిన ధర్మములన్నియు బరిపూర్తిగా నెఱవేర్చితినిగదా
యని పరితృప్తిఁజెందు మోముఁడమ్మితో మఱఁదివైపు
చూచుచు నిహలోకమును వీడి తన శాశ్వతపదవిం జేరు
కొనెను. ఆ మహనీయుని చరిత్ర కడు సంస్తవనీయమైనది.

7. ధర్మరాజు

ధర్మరాజు యముని దివ్యప్రసాదముచేతఁ గుంతికి జనించెను. కావుననే పుట్టుకచేతనే ధర్మగుణమతని కలవడెను. అతఁడు పాండవులలో జ్యేష్ఠుఁడు. అతనియందుండు ధర్మగుణ మయస్కాంతమై తమ్ములను నయోమయ పదార్థములను దనవంక కాకర్షించు చుండును. తండ్రి గతించినతిర్వాతఁ గుంతి వ్యాసు నుపదేశమున ధృతరాష్ట్రుని కడకు వచ్చి యతని పోషణములో నుండఁ జొచ్చెను. హస్తినాపురములో ధర్మరాజుదులు కౌరవకుమారులతోఁ బాటు పెరుగుచు సమస్తవిద్యలను నేర్చిరి. ధర్మరాజునందుఁ బ్రజలకందటికి నపారమైన ప్రేమయు భక్తియుఁ గుదురఁ జొచ్చెను. అది గుర్తించి ధృతరాష్ట్రుఁడతనినే యువరాజుగాఁ జేసెను. కాని దుర్యోధనున కది గిట్టకుండెను. తనకు రావలసిన హక్కు పరునకేల యీయవలెనని కోపము వచ్చెను. ధృతరాష్ట్రునకు పెద్దకొడుకుమీఁద మితిమీరిన ప్రేమ. ఆ కారణమున వాని మాటలకు లోబడి వాని యుపదేశముమీఁదఁ బొందుకుమారులను వారణాసి కేఁగి పితృకర్మలుచేసి రమ్మని యాజ్ఞ యిచ్చెను. ధర్మరాజు తన తండ్రిగానే యంధరాజును భావించుటచేఁ దల్లితోను దమ్ములతోను బ్రయాణమయ్యెను. కాని యాప్రయాణము లోని మర్మ మెఱుంగఁడయ్యెను. అప్పుడు విదురుఁడు ధర్మ తత్పరుఁడగుటచేత ధర్మరాజుతో మ్లేచ్ఛభాషను వారికి

రాగల యపాయమును గూర్చియు దానిని దప్పించు మార్గమును గూర్చియు జెప్పెను.

ధర్మరాజు నిజపరివారముతోఁ గాళికేగెను. అందు మర్యోధనునిచే నేర్పాటుచేయఁబడిన లాక్షాగృహమందు విడిసెను. అక్కడ జరుగవలసిన దాన ధర్మములన్నియు జరిగెను. పిమ్మట రేయి నందఱును నిద్రించు సమయమునఁ దద్గృహమునకు నిప్పంటింపఁబడెను. కాని పాండవులు మున్నే తప్పించుకొనుమార్గ మరసియుంటచేఁ దప్పించు కొనిరి. కౌరవుల పక్షమువారే యగ్ని కాహుతులైరి.

అక్కడినుండి ధర్మరాజు తమ్ములతోను దల్లితోను గూడి యేకచక్రపురమునకేగి యచ్చటమధుకరవృత్తిచేఁ గొన్నాళ్ళు జీవించియుండెను. అందుఁగూడఁ దన ధర్మము యథావిధి నెఱవేర్చుచుండెను. అక్కడ భీముఁడు బకాసురుని వధించినపిమ్మటఁ బాండుసూనులు క్రౌపదీ స్వయంవరమున కేగిరి. అర్జునుఁడు మత్స్యయంత్రమును గొట్టి క్రౌపదిం గొని తెచ్చెను. తల్లికడకు వచ్చి “అమ్మా! మాకొక ఫలము లభించిన” దనెను. తల్లి “నాయనా! మీ యన్నదమ్ము లేవురును బంచికొ”డనెను. ఫలమనగా నుత్తమస్త్రీలాభమని వారు చెప్పనపుడు ధర్మరాజు తల్లి మాట వీటిఁజోవకుండ ధర్మము చెడకుండ ముందునుపాయ మేదని వ్యాసునివలనఁ దెలిసికొని యాక్రౌపది నేవురును బెండ్లి యాడునటులేర్పాటు గావించెను.

లక్కయింటిలోఁ గాలిపోయిరని తలఁపబడిన పాండవు లింకను బ్రతికియే యున్నారని దుర్యోధనునకుఁ దెలిసెను. అంధరాజు లోన నెప్పు యున్నను గాండవులు సజీవులై యున్నందులకు సంతోషించి వారిని మఱలరావించి వారికిఁ దన రాజ్యములో సగమిచ్చెను. ధర్మరాజు బండ్రప్రస్థమును రాజధానిగాఁ జేసికొని యఖండ వైభవముతో రాజ్య మేలు చుండెను.

ఒకనాఁడు నారికుండు ధర్మరాజు నొద్దకు వచ్చి రాజసూయముచేసి యమహోకముతోఁ గుందుచున్న పాండురాజు శోకము చూన్పుమనె యానతిచ్చెను. శ్రీకృష్ణుఁ డనుమతిని ధర్మరాజు రాజసూయము చేయఁదలపెట్టెను. మఝాహోక యపూర్వసభ గట్టియిచ్చెను. ధర్మరాజు మహావైభవముతో రాజసూయ మొనర్చెను. అతని వైభవమును చూచి యెందఱో దేశాధీశ్వరులు కృతాఘ్రులైరి. అరులకెల్ల కోరికలు దీరినను. గ్రాహ్యులు భూరిదానములను బొంది తృప్తిఁగాంచిరి. పరిశ్చంద్రుఁ జూసరించిన రాజసూయము కంటెను, ధర్మరాజొనరించినది యెక్కువ వైభవముతోఁ గూడినదని యెల్లవారును బలికిరి. ధర్మరాజుని సభా సౌందర్య మింద్రసభకైన లేదని నారదాసులు చెప్పిరి. ఆ సభ వలననే దుర్యోధనునకు మచ్చరముపుట్టెను.

దుష్టస్నేహితుల దురుపదేశముపై దుర్యోధనుండు యమతనూజుని స్నేహద్యూతమునకు రమ్మని పలిచెను. ఉత్రి

యుడు స్నేహద్యూతమునకును, యుద్ధమునకును, బిలువఁబడి
 నపుడు రానని నిరాకరింపరాదని ధర్మరాజు ధర్మసూక్ష్మ
 మెఱింగి మాయజూద మాడఁబోయెను. జూదమాడుట
 యందు ధర్మరాజునకుఁ బ్రావీణ్యము విశేషముగాఁ గలదు.
 మఱియు నం దాసక్తియు నతనికి మిక్కుటముగాఁ గలదు.
 ఆవ్యసనాసక్తిచేతనే యతఁడు రాజ్యసర్వస్వ మోడిపోయెను.
 తాను దమ్ములతోఁ బాలు సుయోధనుని బానిసయయ్యెను.
 నిండుసభలో దుర్యోధనుఁడును నతని మిత్రులును జెలరేగి
 యనేక దుర్భాషలాడు నప్పుడు ధర్మమునకుఁ గట్టుపడుట
 చేతనే, ధర్మరాజు కిమ్మన కూరకుండెను. తన యర్థాంగ
 లక్ష్మీయగు ద్రౌపదిని దుస్ససేనుఁడు కొప్పబట్టకొని
 సభకీడ్చుకొని రాగా, ధర్మమునకుఁ గట్టుపడి ధర్మరాజూర
 కుండెను. భీమసేనాదు లుద్రేకించుచుండ, వారినివారించి
 “తమ్ములారా! మనము కాలమునకుఁ గట్టువడ వలెను.
 మనము పగఁదీర్చుకొను సమయము ముందు వచ్చును.
 ఇది తగినతఱికాదు” అని చెప్పెను. అన్నగారి యాజ్ఞకు
 లోబడియే భీముఁడు కౌరవుల నప్పు డెదుర్కొనక ద్రౌపది
 కోక లొలిచిన దుశ్శాసనుని యుద్ధములోఁ బొట్టఁజీల్చి
 ప్రేవు లూడఁబెట్టికి నెత్తురు పూసికొని హత మొనర్చు
 ననియు, దుర్యోధనుని తొడలు విరుగఁగొట్టి చంపుదుననియు
 బ్రతిజ్ఞఁ బట్టెను. అర్జునాదు లటులే ప్రతిజ్ఞావచనములు
 బల్కియూరకుండిరి. ద్రౌపది “నాథా! సర్వధర్మము
 లెఱింగిన వాఁడవుగదా! భార్యనిట్లు లవమానించుచుండ

నూరకుందువా?” యని ధర్మరాజు నడిగినప్పు డతడు,
 “ప్రేయసీ! మేమిప్పుడేమియు జేయఁజాలము. నీమానముఁ
 గావ శ్రీకృష్ణభగవానుడే గలఁడు. అతనినే యర్పింపు”
 మనెను. భర్తయుపదేశముపై ప్రాపది శ్రీకృష్ణునిఁ
 బ్రార్థించెను. అతని మహిమచే గోకలక్షయము లయ్యెను.
 కౌరవులు సిగ్గుపడి యూరకుండిరి.

అప్పుడు ధృతరాష్ట్రుఁడు కొడుకుల దుశ్చేష్టలకు సిగ్గు
 వడి పాండవులరాజ్యము నిచ్చి వేసెను. కాని దుర్యోధనుఁడు
 మఱల జూదమునకు రమ్మని పిలువఁగాఁ గితవాగ్రేసరుఁడగు
 ధర్మరాజు మఱల సిద్ధపడెను. ఈపర్యాయ మోడినవారు
 పండ్రెండేండ్లు వనవాసమును నొకయేఁ డజ్ఞాతవాసమును
 జేయవలయునని యేర్పాటు చేసికొనిరి. ధర్మరాజే యోడెను.
 కాని ధర్మమునకు బద్ధులగుటచే, వెంటనే మాట నిలువఁ
 బెట్టికొనఁదలంచి రాజ్యమంతయువదిలి తమ్ములతోను
 ప్రాపదితోను బయలువెడలి యరణ్యమునకేగి యెన్నో
 యిడుములం బడెను.

తమ్ములడవులం బట్టించెనని దుర్యోధనునిపై ధర్మరా
 జున కేమియుఁ గోపములేదు. తమ కర్మఫలమే తమ్ములకష్టము
 లంద్రోచేగాని మనుష్యమాత్రులు కౌరకులు గారని యతని
 నమ్మకము. ఆ విశ్వాసముచేతనే, దుర్యోధనుఁడు ఘోష
 యాత్రయను నెఱమున ద్వైతవనములోనున్న పాండవుల
 నపహసించుటకువచ్చి గంధర్వరాజగు చిత్రరథునిచే

బంధింపఁ బడి, మీఁదికిఁ గొంపోఁబడు నపుడు, ప్రాతపగలు మాని వానిని బంధవిముక్తినిఁ జేయుఁడని భీమార్జునులను రక్షింపఁబంపెను. భీమాదుల కెంత యుడుకు లోపల నున్నను నన్నమాట కెదురాడని వారగుటచేఁ బోయి దుర్యోధనుని విడిపించుకొని వచ్చిరి. అయ్యెడ ధర్మరా జెంతయో శాంత చిత్తముతోఁ బ్రసంగించి దుర్యోధనుని హస్తినాపురము నకుం బంపెను. ఒకకుటుంబములో నన్నదమ్ములు పరస్పరము పోరుచున్నను, బరులవలన శాధనచ్చినప్పు డొండొరులు సాయము చేసికొనక తప్పదని యతఁడు తమ్ములకు సీతిబోధఁజేసెను.

అజ్ఞాతవాసమునకు ముందు ధర్మదేవత యొకయక్షుని రూపమునఁ గన్పడి ధర్మములంగూర్చి కొన్ని ప్రశ్నలడుగఁగా వానికెల్ల నదుత్తరముల నీయగల్గినవాఁడు ధర్మరా జొక్కడే. అతఁడట్టి నదుత్తరములిచ్చి యాయక్షు నను గ్రహము వడసి శాపవశమున రాలై పడియున్న తమ్ములను బ్రతికించి, రాఁగల యజ్ఞాతవాస వీక్షకుఁ దగిన గోప్యరూపములను దనకుఁ దన సోదరులకును బడయగల్గెను. అతని ధర్మశీలత యెంత లెంతలైనఁ జేయఁగల్గెను.

పిమ్మటఁ దామందఱు విరటుని కొలుపునకు బోయిరి. తానుబ్రాహ్మణవేషమునుధరించి కంకుభట్టనునామముఁ దాల్చి విరటునితో వినోదలీలఁ బాచికలాడుచుఁ బురాణగోష్ఠి సలుపుచు నుండెను. భీముఁడు వంటలవాఁడై వలలుండనుపేరుతో

నుండెను. అర్జునుడు పేడిరూపము దాల్చి బృహన్నలయను
 పేరుతో నుత్తరకు నాట్యవిద్య నేర్పువాడై యుండెను.
 నకులుడు దామగ్రంథి యను నభిధేయముతో నశ్వ
 శిక్షకుడై యుండెను. సహదేవుడు తంత్రీపాలుడని
 పిలువఁ బడుచు గోశాల కధ్యక్షుడై యుండెను. క్రౌపది
 మాలిని యను నామమున సైరంగ్రీవృత్తిని వర్తించెను.
 ఇట్లుండఁ బాండవులు విరటుని కొలువున నున్నట్లు కౌరవు
 లనుమానించి, మత్స్య దేశముపై దండెత్తివచ్చి, యుత్తర
 దక్షిణ దిక్కులందున్న గోవులం బట్టిరి. అప్పుడుత్తర దిశకు
 నుత్తరకుమారుడు బృహన్నలను సారథిగాఁ దీసికొని
 యేగెను. కాని కౌరవదళముంజూచి భయపడెను. అప్పటి
 కజ్ఞాతవాసదీక్షాకాలము ముగియుటచేత నిక రహస్య
 మక్కఱలేదని యూహించి బృహన్నల తానే యర్జునుడనని
 యుత్తరునకు నచ్చజెప్పి యతనిని సమరమునకుఁ బురికొల్పఁ
 జూచెను. కాని యుత్తరుఁ డతిభీతుడై పాటిపోజొచ్చెను.
 అర్జునుడు వానిని సారథిగాఁ దీసికొని తానే రథికుడై కౌర
 వుల నోడించెను. కాని యుత్తరునితోఁ దన్నుగూర్చి యెవరి
 కిని దెలియనీయవలదనిచెప్పి పురిజేరెను. విరటుడును గంకు
 డును బాచికలాడుచుండ నుత్తరుని జయప్రశంసరాగాఁ
 గంకుభట్టు బృహన్నల మూలముననే జయమబ్బెననియు
 నుత్తరునకుఁ కౌరవులనోడించు ప్రజ్ఞయుండుట కష్టమనియుఁ
 జెప్పెను. ఆ మాటలకు విరటుడు కోపించి పాచికలతోఁ

గంకునిఁగొట్టెను. ఆదెబ్బచే నెన్నడుట నెత్తురుకారెను. అది మాలిని యొత్తెను.

అట్టి యవమాన సమయమునఁ గూడ ధర్మరాజు నిరుపమాన శాంతగుణమును జూపెను.

యుద్ధమునకు ముందు కృష్ణుని రాయబారిగాఁ గౌరవ సభకుఁ బంపి తమ రాజ్యమిచ్చినను సరియే, యటులగాకున్న నేవురకు నైదూళ్ళిచ్చినను జాలుననియు సోదరవర్గముతోఁ బోరానర్హుట తన కెంత మాత్రము తలఁపులేదనియు జెప్పి పుచ్చెను. కాని కార్యము కాకపోయెను.

యుద్ధములో నతఁడుచూపిన రాజనీతి మిగులఁ గొని యాడఁదగినది. అతఁడు ఖడ్గముబట్టి తీవ్రతవహించినప్పుడు జయమేకలెను; కాని యోటమికల్గలేదు. కర్ణునిచేత, మఱి కొండలు కౌరవవీరులచేత నతఁడు పలుసారులు తీవ్రముగా గాయపఱుపఁబడెను. కాని యెన్నఁడును గినుకఁ జెందలేదు. స్థిరత్వము వీడలేదు. కావుననే యతనికి యుధిష్ఠిరుడను సార్థకనామ మిడఁబడెను.

అతనియందుఁ జూపట్టు లోపము దోషవధనమయమున నాడిన యన్యతమే. అందున కతఁడు తగిన ఫలమును గడపటఁబొందెను. శల్యునిఁ జంపునపుడు ధర్మరాజు చూపిన యసమానశౌర్య మెంతయు స్తుతిపాత్రము. మఱియు నతఁడు శత్రుశేష మశేషయే” తను నీతిని బాటించియే వ్రాదము నందు దాఁగిన దుర్యోధనునిపైఁ గించి దనుకంపయేని పూనక యీవలకు రావించి చంపించెను.

రాజనీతినిఁ బాటించి యిట్లు బంధుమరణము ఘోరముగా గావింపవలసి వచ్చినందున కఠింజావల నెంతో పశ్చాత్తాపపడి శ్రీకృష్ణునిచేత, వ్యాసునిచేత సంపశయ్యపై బండియున్న భీష్మునిచేతం బెక్కునీతుల నేర్చుకొని, పిమ్మట సింహాసనమధిష్ఠించి, చల్లగ నేలనేలి, యావల నభిమన్యునకు త్రరయందుఁబుట్టిన పరీక్షితునకుఁ బట్టముఁగట్టి, వైరాగ్యవృత్తితో సర్వసంగములఁ బరిత్యజించి, హిమాలయమున కేగి, యచ్చటినుండి యామేనితోడ నే స్వర్గమునకుఁబోయెను. అతఁడొక్క యబద్ధచూడినందున నాతనిని సరకముగుండ స్వర్గమునకు దేవదూతలు గొనిపోయినట్లు పెద్దలు చెప్పదురు. కావున యుధిష్ఠిరుని చరిత్ర పరమపవిత్రమైనది.

8. భీముఁడు

భీముఁడు కుంతికి వాయుప్రసాదమునఁ బుట్టిన కుమారుఁడు. ఇతఁ డనంత భుజబల సంపదఁగలవాఁడు. చిన్ననాఁడీతఁడు కురుకుమారులతో నాడుకొనుకాలమునఁ బిల్లలకుఁగల్గు కలహములయందుఁ గురుసంతతినంతను నెదుర్కొని పోరి జయమందుచు వచ్చెను. అందు ముఖ్యముగా దుర్యోధనునితో సదా పోరాడి గెల్పుచు వచ్చెను. అదియే కౌరవరాజునకుఁ బొండవులయెడ మొదటి క్రోధకారణము.

కురుకుమారులు భీముఁడు చేయు దుండగములకుఁ గోపించి యొకనాఁ డతనికి విషాన్నముఁ బెట్టించిరి. ఆ విష

మతనిని జంపజాలకపోయినను, మూర్ఖు పోగొట్టఁగలిగెను. ఆరీతిగా నొడలు తెలియక పడియున్న భీముని దీఁగలతోఁ గట్టి కౌరవు లొక మడుపులోఁ బడవైచిరి. భీముఁ డందు మునిగి పోయి నాగకన్యలచేఁ బాతాళలోకమునకుఁ గొని పోఁబడెను. ఆ కన్నెలతని బాహుబల శేడంబులఁ జూచి యాశ్చర్యపడి వాని శరీరమున కెక్కిన విషమంతయు లాగి వైచి యతనిని మూర్ఛనుండి తేర్చిరి. అతఁడిట్లు సురక్షితుడై నాగలోక కాంతలవలన బయటికిఁ గొనిరాఁబడెను.

వారణాసియందు లక్కయిల్లు గాలునప్పుడు భీముఁడే సోదరులను దల్లిని నేలలోఁ ద్రవ్వబడిన బొటియగుండ నొక యరణ్యమునకు జాగరూకతతోఁ గొనిపోయెను. అక్కడ తన వారి నెల్ల నిదురఁబుచ్చి తానే కావలిఁగాచుచు రేయెల్ల మేల్కనియుండెను. అప్పు డా వనమందున్న హిడింబుఁడను రక్కసుఁ డొక్కఁడు మానిసి పసిగట్టి వానిని బట్టితెమ్మని తన చెల్లెలగు హిడింబను బంపెను. హిడింబవచ్చిచూడ నొక మహాబలుఁడు కొందఱు నిద్రించుమనుష్యులకుఁ గావలి గాచుచుండుటగాంచెను. ఆమె యాతని సౌందర్యమునకుఁ దేజస్సునకు మోదమంది యాతనిపై మోహము నిల్పెను. తాను యథారూపముతో నాతనికడ కేగుట మంచిదికాదని యెంచి, యొక చక్కనిమనుష్యాంగనవలెవచ్చి భీముని సమీపించి తనవలపును దెలిపెను. మనుష్యులను దనకాహార ముగాఁ దెచ్చుటకేగిన చెల్లెలెంతకును నిలయమునకు రాక పోవుటచే హిడింబుఁడుకోపించి తానేబయలు వెడలివచ్చెను.

అప్పుడతనికి మనుష్య రూపముతోనున్న సోదరియు నొక యవకుఁడును గాన్పించిరి. వాని కెంతేని కోపము వృద్ధియై యాయరుపురపై బడెను. అక్కడనే యుద్ధముజరిగిన సోదరులకు నిద్రాభంగమగునని యాహించి భీముఁడు వానిని దూరముగాఁ గొనిపోయి చంపెను. అంతగుంతి యనుమతి మీఁద భీముఁడు హిడింబను భార్యగాగ్రహించి యామెవలన ఘటోత్కచుఁడను కుమారునిం బడసెను.

అక్కడనుండి పాండవు లేక చక్రపురమునకుఁ బోయిరి. వారక్కడ నొక బ్రాహ్మణుని యింటనుండి మధుకరవృత్తిచే జీవించుచుండిరి. కుంతి కొడుకులందఱును వచ్చినభోజ్యపదార్థములన్నియుఁ బ్రోవుచేసి దానిలో సగము భీమునికిని దక్కిన సగము కడమవారికిని బంచి యిచ్చుచుండెడిది. ఆపురసమీపారణ్యమున నొక రాక్షసుఁడు బకుఁడనువాఁడు గలఁడు. వానికి బ్రతిదిన మొక మానిసియు నొకబండెడన్నమును రెండెనుఁబోతులును నాహారముగాఁ బురవాసులు పంపుచుండెడివారు. ఒకనాఁడు పాండవులు వసించియున్న యింటి వారిలో నొకఁడు వాని కాహారముగాఁ బోవలసిన వంతు వచ్చినది. వారిలో నొక్కొక్కరు నేను నే నని వంతులు తెగక బాధపడుచు దమకుఁ గల్గిన యపాయమునకు మిగుల వగచుచుండ భీముఁడు తానేగి యారక్కసుని మడియించి వత్తునని చెప్పి యాహార పదార్థములు పట్టుకొని వెళ్ళుచు దారిలో నా పదార్థము లన్నియుఁ దానే భుజించి యా

యసురుని యసురులుగొనెను. ఊరివారందఱుతమకు భీముడు చేసిన యుపకారమున కాతని వేనోళ్ళు గొనియాడిరి.

పిమ్మట బాండవులు హస్తినగరమునకు బోయి రాజ్యము పంచుకొని యుండఁగా ధర్మజుడు రాజసూయ మొనర్పఁ బూనెను. అప్పు డజేయులని తలఁపఁబడెడు రాజుల నందఱిని జయించుటకు బాండవులు తలకొకదిక్కున కేగిరి. వారిలో గృష్ణార్జునులును భీముడును గిరివ్రజపురమునేలు జరాసంధుని కడకు బోయిరి. భీముడు జరాసంధుని నెక్కటి కయ్యమున వానిం జంపి వానిచే జెఱలో నుంపఁబడిన రాజ పుత్రుల నందఱిని విడిపించెను. ఈరీతిగా నన్న గారియజ్ఞమున కడ్డంకిగానుండు ముఖ్యశత్రువులను భీముడు నిర్మూల మొనర్చి యా రాజసూయమును నిర్విఘ్నముగాఁ గొన సాగించెను.

ద్రౌపదికోకలొలుచునప్పుడు ధర్మజునియాజ్ఞాబద్ధుఁ డై యూరకుండెనుగాని, లేకున్న నతఁడు కౌరవులనెల్ల నాసభ యందే మడియించియుండును. అరణ్యవాసము చేయునప్పుడు భీముడు ద్రౌపదియు లీలావిహారము చేయు చుండఁగా సౌగంధిక మనఁబడు వింత పరిమళంపు బుష్ప మొకటి వాయు వశమున వచ్చి వారి ముందుపడెను. ద్రౌపది యట్టివి తనకుఁ గావలయునని కోరెను. భీముఁడాలిజాడఁబట్టిపోయి యా వింత తామరయున్న తటాకమునకై వెదకుచుండ, దారిలో నొక ముసలికోతి యడ్డముగాఁ బండుకొని యతని గమనము

నరికట్టెను. అతడపు డొక పెద్ద బొబ్బరింత చేసెను. దాని కా కోతి కొంచె ముల్కిపడి మేల్కొనినట్లు నటించి “ఓయీ ! నీ నెవడవు ? నావంటి ముసలిజంతువుల నిట్లు భయపెట్టి మేల్కొలుపదగునా?” యని యడిగెను. అందుల కాతడు “ వాయుప్రసాదమున గుంతికి బుట్టినవాడను. ధర్మజుని తమ్ముడను. నే నొక కార్యార్థమై పోవుచుండ నీవు దారిలో నా కడ్డముగాఁ బండుకొంటివి. కావున మేల్కొలిపితిని. తప్ప” యనెను. అప్పు డాకోతి “నాయనా! నేను నీవలేను. నా తోడ నావలికిఁ ద్రోసికొని నీవేగుము. బొత్తుగా నీరసముగా నుంటి” ననెను. భీముఁ డామల్లుతోడ కాలితోఁ ద్రోయఁ జూచెను. అది కదలలేదు. రెండు చేతులతోఁబట్టి త్రోయ నెంచియు వ్యర్థమనోరఘుండయ్యెను. ఈతఁడెవ్వఁడో మహానుభావుడై యుండనోపు నని తలంచి “మహాత్మా ! నా బలగర్వ మడంగినది. నీవు కేవలము భగవానుడవో, లేక రామ సేవకుడవై న నాసోదరుడవగు హనుమంతుడవో చెప్పి నాయపచారమును మన్నింపు” మని వేఁడెను. కోతి యాతనియందుఁ బ్రసన్నయై “నేను నీవనిన హనుమంతుడ నే. నీవినయవాక్యములు నామది కెక్కినవి. నీ కార్యము సిద్ధించును పొమ్ము. ముందు మీకును గౌరవు లకును సమరము గలుగు నప్పుడు నేను నరుని రథ కేతనముపై నిల్చియుండి మీకుఁ దగిన సాయము చేయుచు మీ శౌర్య ప్రకటనమును జూచి యానందించెద” నని చెప్పి యతనికా వుష్పములు లభించు మార్గముం జెప్పిపుచ్చెను. భీముఁడా

సాగంధిక సరస్సుకడకుఁ బోయి యచ్చటి కాసారపాలకులగు యక్షులను జయించి తనకుఁ గావలసిన పూలను గోసికొనివచ్చి ద్రాపదిముచ్చట దీర్చెను.

అజ్ఞాతవాసకాలమున భీముఁడు వలలుఁడను పేర విరటుని వంటలవాఁడై యుండెను. అప్పుడు కౌరవులు పాండవులను గనుఁగొనుటకుఁ గొంతమంది మల్లులను నానారాజసభలకుం బంపిరి. వారన్నిచోట్ల జయించుకొని వచ్చిరి. విరటుని యాస్థానమందున్నమల్లునిపై తమోడించిరి. అత్తటిఁ గంకుఁడు వలలునిచేఁ బోరింపునుని రాజునకుపదేశించెను. రాజు పనుపుపై వలలుఁ డా బెట్టిగాండ్రతో బోరి వారి నవలీల నోడించెను. దీనింబట్టి పాండవులు ప్రచ్ఛన్న వేషులై విరటుని కొలువులో నున్నారని కౌరవులు గ్రహింపఁగల్గిరి.

మఱియు విరటుని బావయగు కీచకుఁడు ద్రాపదిపై మోహము నిలిపి యామెను జెఱుప యత్నింపఁగా, వంటలవాని రూపముతో నున్న భీముడు వానినిజంపి, వాని తమ్ములను గూడ నాశ మొందించెను.

యుద్ధసమయమున నర్జునుని తర్వాత భీమునే పాండవ పక్షమునఁ బేర్కొన వలయును. గదా యుద్ధమున నతఁడు నిరుపమాన ప్రజ్ఞగలవాఁడు. కురుకుమారులలో బెక్కండ్రతని గదాఘాతములచేతనే కూలిరి. దుస్ససేనుఁడు ద్రాపది వలువ లొలుచుతఱినిఁ దానొనర్చిన ప్రతిజ్ఞను నిల్పుకొని,

భీముడు వానిని ఘోరముగాఁ జంపి వానినెత్తురు పూసి
కొని, ప్రేవులు జందెములుగా నైచుకొని వినోదించెను.
ఆ ప్రకారముగానే దుర్యోధనుని తోడలు విరుగఁగొట్టి
చంపెను.

భీముడు గొప్ప శివపూజా ధురంధరుడు. అర్జునుడు
తనకు వాసుదేవునియెడఁగల భక్తికి మిగుల గర్వపడుచుండు
వాడు. కృష్ణుడని కనిపెట్టి యతనిగర్వభంజనము చేయఁ
దలచి యొకనాడర్జునునిగొని కైలాసనగర ప్రాంతము
నకుఁ దీసికొనివెళ్ళెను. అక్కడ నిర్మాల్యములగు మాశేడు
దళములు బండ్లమీఁద నెన్నియో ప్రమథగణములు కొని
పోవుచుండుట వారు కాంచిరి. అర్జునుడిన్ని మాశేడు
దళము లెక్కడనుండి యెక్కడకుఁ గొంపోమరని ప్రమథుల
నడుఁగగా వారవి భూలోకములో భీమసేనుడు శివునిఁ
బూజించినవనియుఁ బ్రతి దినమున నిట్లు కొంపోవుచుండు
మనియుఁ జెప్పగా, నర్జునుఁడాశ్చర్యపడి యన్న శివభక్తి
కెంతయు సంతసించెను.

లోకములో నేటికిని గొప్ప బలవంతుని 'భీమబలుఁ'
డని పిలుచుటకుఁ గారణ మా భారతవీరుని యప్రతిమాన
భుజబలమే. అట్టి బలయుతులు సాధారణముగా శాంతస్వభా
వులు కానేరరు. కాని యతఁడు శాంతగుణముకూడ గల
మహనీయుడు.

9. అర్జునుఁడు

అర్జునుఁడు కుంతీదేవికి దేవేంద్రుని దివ్యానుగ్రహముచేఁ బుట్టిన సూనుఁడు. అతఁడు పూర్వజన్మమున నరుఁడను మునిపుంగవుఁడు. అస్త్రవిద్యలో నతని కతఁడేనాటి. అతనికుండు నేకాగ్రత మఱియెవ్వరికి లేదని ద్రోణుఁడు లెస్సగాఁ బరికించియే యతని కందఱికంటె నెక్కువ విద్య ప్రసాదించి యున్నాఁడు. నరునికింగల యేకాగ్రబుద్ధిఁ దెలుపునంశములు కొన్ని చూడుఁడు. కురుకుమారు లందఱును భోజనముజేయుచుండఁగా గాలిచే దీపమార్పఁబడెను. మఱల దీపము వెలిగించు దాఁకఁ గురుకుమారులెల్ల నూరక కూరుచుండిరి. అర్జునుఁ డట్లుచేయక, విస్తరిలో నేయేపదార్థ మెచ్చట నుంపఁబడినదో చక్కగాఁ గుర్తెఱింగినవాఁడు గావున భుజించుచునే యుండెను. దీనింగని ద్రోణుఁడు మిగుల సంతసించి యతఁడు చీకటిలో భాణము వేయగలనేర్పు పొందఁగలడని తలంచెను. మఱియొకనాఁడు కురుకుమారులెల్ల వేట కేగిరి. వానితో ద్రోణుఁడుకూడనుండి యొక సమయమున వారియేకాగ్రత పరీక్షింపగోరి యిట్లనెను. “కుమారులారా ! మీయెదుట నొకవృక్షముకలదు. దానిని భాగుగాఁ బరికించి చూచి యందు నావ్రేలికి సూటిగా నేమి కనఁబడుచున్నదో యొక్కొక్కరె నాతోఁ జెప్పడు.” అప్పుడొక రాకులు, పువ్వులు మున్నగునవి కనఁబడుచు నున్నవనియు, మఱియొకఁడు యచ్చట పిట్టలు, కాయలు

పువ్వులు లోనగునవెల్ల జూపట్టు చున్నవనియుఁ జెప్పిరి. ఇటులే అందఱాగురుని వ్రేలికెదుటఁగానించు వస్తుసంచయ మంతయు జేక్కొనుచు వచ్చిరి. అర్జునుని నడుగ నతని కొక్క కొంగమాత్రమే కనఁబడుచున్నదని చెప్పెను. ద్రోణుడు వ్రేల్చుపినది దానివంకనే. అర్జునుని బుద్ధి సూక్ష్మతకు గురుఁడు మిగుల మోదిమందెను. అతనిసత్ప్ర విద్యయం దెవ్వరును మించువారు లేనట్లు విద్యనేర్పెద నని గురుఁడు వాదన మొనర్చెను. అటులే చేసెను.

ఏకలవ్యుడను బోయవాఁడు మట్టితో ద్రోణ విగ్రహముఁజేసి స్వయంకృషిచే విలువిదై నేర్చుకొని మిగుల నైపుణ్యముం జూపఁగా, గురుఁడు దానింగని, వాడర్జునుని మించిపోవునేమోయను భయముచేత వాని బొటనవ్రేలు కానుకగా బుచ్చుకొని, వానిని వ్యర్థవిక్రమునిగాఁ జేసెను. తనకంత శ్రద్ధతో గురుఁడు నేర్పిన విద్యలెల్ల గ్రహించి శార్ఙ్గ డత్యంత భక్తితో గురుని ఋణముం దీర్చుకొనఁగోరి యతఁడు కోరిన దక్షిణ యిచ్చెదనని పల్కెను. గురుఁడు తన విరోధి యగుద్రుపదునోడించి కట్టితీసికొనివచ్చి తనపాదములమీద బడవేయ వలయునని కోరెను. అపని మేమే చేసెదమని కురుకుమారు లందరును బయలుదేరిరి. కాని ద్రుపదుఁడు సామాన్యుఁడుకాఁడు. అతఁడు కౌరవులనెల్ల నోడించి పాఱు ద్రోలెను. అప్పుడర్జునుడే యాపనింబూని గెలుగెను. అత్ప్ర విద్యా సంపూర్ణుడగు వర్జునుని ధాటికిఁ గాంచాల రాజోర్వ లేక యోడిపోయెను. ఓడినవానిని గట్టితెచ్చి గురునకుఁ

శాదపూజగా నర్పించెను. అయ్యెడ గురుజొందిన సంతసము నకు మేరలేదు. ఓడినద్రుపదుఁ డోడించిన యర్జునుని పరాక్రమమును మెచ్చుకొనెనే కాని యతనిపై బగ పూనలేదు. పగకు ద్రోణుడే కారకుఁడని యాతనింజంపుటకే యత్నములు రోయఁజొచ్చెను. అర్జునుని వంటివాఁడు తన కల్లుఁడయిన శాకున నుండునని తలఁచెను. ఆయుధేశముతోనే యతఁడు తపనూచరించి ద్రోణునిఁ జనుంపగల దృష్టన్యముఁడను కొడుకును, నరుని బెండ్లాడగల కృష్ణయను కూతును బడసెను.

ద్రాపదీ స్వయంవరసమయమున నర్జునుని యస్త్రవిద్యాకుశలము లోకవిదిత మయ్యెను. స్వయంవరమునకు వచ్చిన రాజులలో నొక్కరును గొట్టఁజాలని మత్స్యయంత్రమును నర్జునుఁడవలీలఁ గొట్టియెల్లర కచ్చెరువుఁ గూర్చెను. అప్పుడతఁడు బ్రాహ్మణవేషముతో నుండుటచే ద్రుపదుఁడు గుర్తుపట్టలేక “అయ్యా! నాకోర్కె వర్థమయ్యెగదా! అర్జునునికొర కుద్దేశింపబడిన నాకూతు నొక బాపసికిచ్చి వేయవలసి వచ్చెగదా” యని చింతించెను. కాని యానల సతఁడర్జునుఁడే యని తెలిసినప్పు డా రా జొందిన యానంద మింతింతని చెప్పఁజాలము.

తన మేనత్తకొడుకగు శ్రీకృష్ణునితో నర్జునున కా స్వయంవరకాలముననే పరిచయము కల్గినది. అది మొదలు వారు విడకుండిరి. మత్స్యయంత్రమును గొట్టినవాఁడొక బ్రాహ్మణమాత్రుఁడు గాడని, యర్జునుఁడేయని తర్వాత

దెలిసి కౌరవులు కర్ణాదులతోఁగూడి, ద్రౌపదింగొని యేగు నర్జును నడ్డిగించిరి. కాని వా రాతని కోడి ముప్పుతిప్పలంబడి పాటిపోవలసి వచ్చెను. ఆ సమయమున నర్జునుఁడు చూపిన శౌర్య మత్యద్భుతమైనది.

ధర్మజుఁ డొనరింపఁబూనిన రాజసూయయాగము జయప్రదముగాఁ గొనసాగుటకుఁ గృష్ణునితోఁ జాటర్జునుఁడు కూడ ముఖ్యకారణుఁడని చెప్పవచ్చును. అతఁ డెందరినో జయించి వారిని సామంతిభూపాలురనుగాఁ జేసి వారినుండి కప్పములం గొని తెచ్చి యన్నకిచ్చెను. యాగమునకై వ్యయింపఁబడిన ధనములో మూఁడువంతు లీతండు తెచ్చి యిచ్చినదే.

అర్జునుఁ డార్థత్రాణపరాయణుఁడు. ఒక బ్రాహ్మణుఁడు పులులచేఁ బీడింపఁబడి యర్జునుని శరణు వేడగా, సతఁడు శరణుమిచ్చి ప్రోచెదననెను. కాని యప్పుడు చేతి నాయుధములు లేకపోవుటచేత నాయుధశాలకేఁగి వానిం గొనిదెత్తు ననెను. అతఁడందేగునప్పటి కందు ద్రౌపదీ ధర్మరాజులు లీలావిహారము సల్పుచుండిరి. ఆ సమయమున లోని కేగరాదు. ఏగిన, మున్నేర్పఱచికొన్న కట్టుబాటును బట్టి యర్జునుఁడు ద్వాదశమాసములు జటావల్కలములు ధరించి యిలు విడిచి తీర్థయాత్రలు సేవింపవలసి యుండును. అట్టి కఠిన వ్రతమునకు లోనగుటయా, శరణుజొచ్చిన విప్రునిం గాపాడుటయా యని యతఁడూహించి శరణాగత రక్షణమే యవశ్యకర్తవ్యమని నిర్ణయించి యాయుధా

గౌరముతోనికిరించిన వలసిన యాయుధములం గొనెను. బ్రాహ్మణ రక్షణమైన తర్వాత సతం డన్నకడ సెలవుగైకొని యిలువవాసి తీర్థయాత్రలకుం జనెను.

ఆ ద్వాదశ మాసవ్రతంబు నెరవేర్చుపట్ల సతఁడొనరించిన పను లత్యద్భుతములు. ఆ యాత్రలలో సతఁడెన్ని దేశములకో యేగెను. ఎందఱు కన్నెలనో పెండ్లియాడెను. అతఁడమెరికాయని పిలువఁబడు వాతాళలోకమున కేగి యందొక సుందరాంగి నుద్వాహమాడినట్లును మలయాళ దేశమునకుఁజని యచటి పాలకురాలగు నొక తరుణిం బరిణయమైనట్లును దెలియవచ్చుచున్నది. ఆ వ్రతకాలములోనే యతఁడు యశిరూపుడై శ్రీకృష్ణు నింటికేగి సుభద్రను రాక్షసవిధిని గొనివచ్చి పెండ్లియాడెను.

ధర్మరాజు జూదమున రాజ్యసర్వస్వమోడితములతో సరణ్యమున కేగెను. అరణ్యాజ్ఞాతవాసములై నపిమ్మట నైసఁ గౌరవులు తమకు రాజ్యమిచ్చుట కల్లయని యర్జునుఁ డెఱింగి యన్న యనుమతిని సత్రు సంపాదనమునకై హిమవత్పర్వత పాగ్రితమునకుఁబోయి శివునిగూర్చి తపమాచరించెను. అతని తపస్సుమెచ్చి శివుఁడుప్రసన్నుడై యతని నించుకపరీక్షింపఁ దలఁచి తానుఁ గిరాతుఁడుగను, శార్వతికిరాతిగను రూపములను మార్చుకొని, మూకుఁడును రక్కసుని నూకరరూపము ధరింప నాజ్ఞ యిచ్చెను. మాయా కిరాతీ కిరాతులు పందిని దఱుముకొనివచ్చుచుండిరి. 'పంది, యర్జునుఁడు దపమాచరించు తావునకువచ్చి పరుగెత్తుచుండును. కిరాతార్జును లొక్క

పర్యాయమే దానిని బాణముతోఁ గొట్టిరి. వరాహమును నదృశ్యమయ్యెను. అప్పుడాకిరాతార్థులు పందిహక్కును గూర్చి వాదప్రతివాదము లొనర్చుకొని క్రమముగా న్వంద్వ యుద్ధముగొనికి దిగిరి. కిరాతుఁ డద్దునుని నింటిగొనిఁబ్రొంచి శరములను మాయమొనర్చెను. అట్లయినను, పార్థుఁడైర్వ్య పడక వట్టిచేతులతోఁ బోరాడఁవొడగెను. అతని పట్టుదలకు శివుఁడంతయు సంతసించి నిజరూపముం ధరించి యతనికిఁ బాశుపతమును దివ్యాస్త్ర మొసంగెను.

ఆసమయమున దేవేంద్రునకుఁ గాలకేయూది రాక్షసులకును సమరము నడుచుచుండెను. ఆయుధమునఁ దనకుఁ దోడ్పాఁగఁసంగుమని కోరుచు నింద్రుఁడు కుమారుని యొద్దకు వచ్చెను. అర్జునుఁడందులకియ్యకొని జనకునితో స్వర్గమునకుఁ బోయి తన యప్రతిమానశౌర్యముం జూపి యారక్కసి మూకల యుక్కడంచెను. అతని హాపరేఖలను గాంచి శౌర్య సంపత్తిని గూర్చి నిని యూర్వశియును నప్పరస యర్జునుని మోహించి తన్ను భార్యగా స్వీకరింపుమని యాతని గోరెను. ఊర్వశి ఇంద్రుని యంపుమఁగోతై. అదిగాక వేశ్యావృత్తి నున్న కులట. అట్టిదాని పొందునకై యర్జునుఁ డాసపడునా? అతఁడామె కోర్కెనిరాకరించెను. ఊర్వశికిఁగోపమువచ్చి సపుంసకుఁడవు కమ్మని యతనిని శపించెను. ఇంద్రుఁడందుం గూర్చి విని, దుఃఖితుఁడై యున్న కొడుకుకడకువచ్చి యూర్వశిచే నతనిపై నున్న శాపమునుకూలఘక్కిని మఱలింపించెను. అదెట్లన, రాఁగల యజ్ఞాతవాస దీక్షలో నతని

కొక యెఁజాది మండత్వముండి యతఁడు స్త్రీలకు నాట్య గీతాదివిద్యల నేర్పుటకు వీలుజేసెను. తిన్నని దారింబోవు వారి కెన్నఁజాపదలు రావుగదా !

అతఁడు విరటుని కొలువులో బృహన్నలయను పేరుతో నుత్తరకు నాట్యవిద్య నేర్పుచుండ, కౌరవు లుత్తర దిక్కున నుండు గోవులను బట్టుటయు వానిని రక్షింప నుత్తరుఁడేగుచు సారథికోటకై వెదకుచుండుటయువిని, తానర్జునుని సారథి ననియు సూతకృత్యము లెస్సఁగా నెఱవేర్పఁ గలననియుఁ జెప్పి యతని రథమునడుపుచుఁ గౌరవులుండుచోటికిఁ బోయెను. ఉత్తరుఁడు కురుసేనలఁజూచి భీతిల్లి పారిపోఁగా, నరుఁడు వానినదిమిపట్టి, తానర్జునుఁడనని నచ్చుజెప్పి, కౌరవుల నెల్లర సమ్మోహ నాస్త్రముచే మూర్ఛికులఁ గావించి, వారిలో నాయకుల తలకోక లుత్తరకు బొమ్మహొత్తికలకై జెచ్చి, గోవులను మఱలించుకొని వచ్చెను.

కురుక్షేత్ర యుద్ధారంభమున నర్జునుఁ డందఱు బంధువులను జంపుటకిష్టపడక సమరమునకు వెనుకంజ వేయఁగా నప్పుడు శ్రీకృష్ణుఁడు మహాత్తరమైన వేదాంతో పన్యాసమిచ్చి వాని మనస్సు యుద్ధమువంకకుఁ ద్రిప్పెను. కొంచెమేనియు యుద్ధమున భీష్ముని ధాటికాగిన దతఁడే. భీష్ముఁడు చచ్చు మర్మమెఱిగిన తర్వాత శిఖండిని దన రథముపైఁ గూర్చుండబెట్టుకొని యర్జునుఁడే శరములు భీష్మునిపై విడిచెను. కాని యవి యతనిబడఁగొట్ట జాలకుండినఁ దానే శిఖండిచేయిపట్టుకొని యమ్ము లాకర్షించి

విడువజొచ్చెను. ఆ దెబ్బలకు శంతననందనుఁ డోర్వజాలక కూలెను. అప్పుడతఁడు తనమదికినచ్చు సెజ్జగావలె ననఁగా నర్జునుఁడే తన హస్తలాఘవ విశేషముచే బాణంపు బాన్పొ కటి నిర్మించి యెక్కుపెట్టి బాణమే తలగడగ నమర్చి యిచ్చెను. భీష్ముఁడు పవిత్రోదకము దప్పక దీర్చుకొనుటకై కావలయుననికోర, నర్జునుఁడే బాణపరంపరచే బాతాళ గంగ నాకర్షించి యది పాన్పుపై భీష్ముని నోటిఁగో బడు నట్లు ఏర్పాటుచేసెను.

సంశ్చయములను రాక్షససమ్మోహమువలన నుపద్రవము గలుగకుండ శ్రీకృష్ణునిదోడుచేసికొని యర్జునుఁడే వారిమీది కేఁగి యందఱుం దునుమాడివచ్చెను. వచ్చుసరికి బ్రయ సుతుండగు నభిమన్యుని మరణవార్తవిని, చాలకోపించి యావల వాని చావునకు ముఖ్యకారణుండగు సైంధవుని మరునాటి సూర్యాస్తమయములోపలఁ జంపెద ననియుఁ జంపలేకున్నఁ దానే చిచ్చుటకీ ప్రాణమును బాయును ననియు ఘోరప్రతిజ్ఞ యొసరించెను. మఱునాటి యుద్ధరంగ మున సైంధవుఁడు దుర్గమప్రదేశమున దాఁపబడియుండెను. వానికడకుఁ బోవలయునన్న, ముందు ద్రోణుని దాఁటి పోవలెను. ఆవలఁగృపాశ్వత్థామలను, గర్ల శల్యులను, వృష సేన దుర్యోధనులనుం గ్రమముగా నతిక్రమించి పోవలెను. అర్జునుఁడు చాల మందిని ద్రోసికొనిపోయెను. అప్పటికెంతో ప్రొద్దులేదు. అర్జునుఁడు విరుత్సాహఁ పడఁజొచ్చెను. కరు సేనలెల్ల నిక నర్జునుఁడు చిచ్చుటకక తప్పదని యూహించి

యానందించుచుండెను. అప్పుడు భక్త సంరక్షకుడగు కృష్ణుడు చక్రముచే సకాల సంధ్య గల్పించి గౌరవును భ్రమపెట్టి యశ్రద్ధగలవారినిగాఁ జేసెను. అదే సమయమని యర్జునుడు సైంధవుని తల యెచ్చటనో తపస్సు చేసికొనుచుండు వాని తండ్రి చేతులలోఁ బడునట్లు కొట్టెను.

భీమసుయోధనులకు వలెనే కర్ణార్జునులకుఁ జిన్న నాటి నుండియు బరస్పరమాత్సర్యము గలిగి యుండెను. అస్త్రవిద్య ముగించిన తర్వాతఁ గురుకుమారుల కెల్లఁ బెద్ద లొకపరీక్షఁ బెట్టిరి. అందఱునునికిఁ బ్రతియైనిల్చువాడే లేక పోగాఁ గర్ణుండొక్కడే లేచెను. కాని యతఁడు రాజు కాక పోవుటచేఁ బెద్దలంగీకరింపలేదు. నాటి నుండియు నొంఱొరులు పలుమాఱు విరోధించుచు బోరుచు వచ్చిరి. కాని యర్జునుడే గెలుపొందుచుండెను. మహారణమునఁ కర్ణుఁ డెట్లులైన నర్జునునిఁ జంపితీరునని కురురాజాసించుచుండెను. అర్జునుడే కర్ణునిఁ జంపునని ధర్మరాజాసించుచుండెను. ఒకనాడు ధర్మజునిఁ దీవ్రశరాఘాతముల నొప్పించెను. ధర్మరాజు యుద్ధము విడిచి శిబిరమునకుఁ బోయి పండుకొని యుండెను. అర్జునుడు కర్ణునిఁ దాకెను. కాని నాడతఁడు దుర్నిరీక్షుడై యుంటఁ దీవ్రముగా నెదిరింప లేకపోయెను. సాయంకాలమున కెల్లరును గుఱారములను జేరుకొనిరి. అర్జునుఁ డన్నను జూడఁబోయెను. తమ్ముడు కర్ణునింజంపి వచ్చుచున్నాడని ధర్మజుడు తలచి సంతోషముతో “నాయనా! కర్ణుడు చచ్చెనా? ఎట్లు చచ్చెను? వివరించి చెప్పు” మని యడిగెను. అర్జునుడు “వాడింకను జావలేదు.

నేడు వాని నెదుర్ప నెవ్వరిదరమునుగాదు. రేపుమాత” మనెను. ఆ మాటలు విని యమనందనుడు కోపించి “ఓరీ! నీవిల్లి నిర్వీర్యుడవై యుండునని యెఱిగిన యుద్ధమున నుపక్రమింపకుండు నే! నీ గాండీవమేల? కాల్పనా? నీ యస్త్రవిద్యయంతయు మంటగలపనా?” యని నిందించెను. తన గాండీవమును నిందించినవారి తల నఱి కెదనని యర్జునుని శపథము. కావున నతడుకడురోషించి యన్ననుఁ జంపఁబూనెను. కృష్ణుడడ్డుకొని యుభయులకు సామరస్యము కుదిర్చెను. ఉభయులును బశ్చాత్తాపపడి దోషములం బోగొట్టుకొనిరి.

ఆమఱునాఁ డర్జునుడు తన శక్తిసంతయు విని యోగించి కర్ణుని నెదుర్కొని మాధవుని సాహాయ్యసంపదచే వానిం దెగటార్చెను. కర్ణుడు నిరాయుధుడై రథచక్రము సవరించుకొను చుండఁగా నర్జునుడు కొట్టిచంపెనను నిందకు మాత్ర మర్జునుఁ డుత్తరవాదియై యున్నాడు. అది యక్రమ మనక తప్పదు. కాని రాజనీతియందది యొకగొప్ప లోపమనఁబడదు.

యుద్ధానంతరమున ధర్మరాజు వాజిమేధయాగ మొనర్పఁ దలపెట్టెను. అప్పుడుకూడ నర్జునుడే దానిని జయప్రదముగ సాగింపఁబూని యజ్ఞాశ్వమువెంటఁ జానే సేనలతోనేగి, యడ్డమువచ్చిన రాజులనెల్ల జయించి యన్నకు యశమాం గూర్చెను.

అతినికి నర్జునుడు, ఫల్గునుడు, పార్థుడు, కిరీటీ, శ్వేత వాహనుడు, భీభత్సుడు, విజయుడు, జిష్ణుడు,

సవ్యసాచి, ధనంజయుఁడు అను పేరులుగలవు. అవియన్నియు స్థార్థక నామములేకాని, నేతిబీర కాయవంటివికావు. నేటికిని సమస్త హైందవులచే నాచరింపఁబడు “విజయదశమి” యను పండుగు, ఆ మహాసీయుఁ డొనర్చిన దిగ్విజయ యాత్రా విషయమును స్ఫురణకుఁ దెచ్చుటకొఱకేయని యెఱుంగునది.

10. అభిమన్యుఁడు

అభిమన్యుఁడర్జునునకు సుభద్రయందుఁ బుట్టినకుమార రత్నము; భారత యుద్ధములోఁ బోరిన శూరావతంసులలో భీష్ముని తరువాతఁ జెప్పదగ్గ శూరశిఖామణి. “తేజోనిధికి వయసు కారణమగునే?” అను సుభాషితమీతని చరిత్రము వలననే బయలుదేరిన దనవచ్చును. బ్రతికినది కొలఁది యేండ్లు మాత్రమే యైననుఁ నతఁ డజరామరమైన కీర్తి గడించినాఁడు. కావున నతనిచరిత్రము పరమపూతము. అతఁడు భారతీయులకెల్ల నాదర్శ పురుషులలో నొకఁడు.

అభిమన్యుఁడు తల్లిగర్భమున నుండఁగనే యస్త్రవిద్య నభ్యసించెనందురు. ఏలయన, నొకనాఁడు ఫల్గుణుఁడు వినో దార్థము భార్యకు పూహములు, వానినిభేదించి వచ్చుటలు మున్నగు నంశములు మనోహర ఫణితిని జెప్పుచుండెనట. ఆమె కొంతవడి విని యావల నిద్దురరాఁగా, నామె కడుపులో నున్న యభిమన్యుడే యూఁకొట్ట నారంభించెనట. ఆవలి గదిలోనున్న కృష్ణుఁడది కని గర్భకోశములో నుండియే వాడన్నియు నేర్చిన, నిక నజేయుడై తాను వానిం గడ

తేర్చుటకు మఱొక యవతారముఁ దాల్చువలసి వచ్చుననుభయముచేఁ బరిహాసలీల నర్జునునితో “బావా! ఆడువారితో వ్యూహోదంతములేల?” యని పల్కెనట. అర్జునుఁడు సిగ్గుపడి మా నెనట.

పాండవు లరణ్యవాసమునకేగ, నభిమన్యుఁడు తల్లితో బాటు మేనమామల యింటనేయుండి యచ్చటనే సమస్తశాస్త్రములును విలువిద్యయు నేర్చెను. అతఁజాటలలో గూడ కృష్ణుని సుతుల నవలీల నోర్పుచుఁ దన శౌర్యము చిన్నప్పటినుండియుఁ బ్రకటించుచుండెను. బలరాముని కూతురగు శశి రేఖకును నభిమన్యునకును జిన్నప్పటినుండియు బరస్పరప్రేమ కుదిరినది. ఒండొరులు వివాహమాడ నిచ్చగించుచుండిరి. కాని రాజ్యవిహీనులై యడవులంబట్టి యున్న పాండవులబిడ్డకుఁ దన సుతనీయ హలాయుధుఁడు సమ్మతింపక దుర్యోధనుని కొడుకగు లక్ష్మణునకీయ నిశ్చయించెను. సుభద్రా కృష్ణులెన్ని చెప్పినను బలరాముఁడు వినఁడయ్యెను. సుభద్ర కన్నపైఁ గోపమువచ్చి తన సుతునితో నడవిదారిఁబట్టి పోవుచుండెను. దారిలో ఘటోత్కచుఁడు వారినడ్డుకొనెను. అప్పుడు ఘటోత్కచుఁడు తన పెదతండ్రి కొడుకని యెఱుంగక యభిమన్యుఁడతనిం దలపడిపోరెను. ఉభయులును సమానబలులై యొండొరుల నొవ్వనేసికొన్నప్పుడు బిరుదులు పల్కుచుఁ దమ తండ్రులం దలపెట్టిరి. అప్పుడు వారి బాంధవ్యము తెలిసికొనఁగల్గిరి. ఘటోత్కచుఁడు తమ్మునాదరించి యతనికి వివాహముపల్ల జరిగిన యవమానమునకుఁ జింతించి పినతల్లినిఁ దమ్మునిదన

తల్లికడనుంచి తానతిశీఘ్రముగా ద్వారకకేఁగి యర్ధరాత్రమున నిద్రించుచున్న శశిరేఖను గొనివచ్చి యరణ్యములో సమస్తభూతములే సదస్యులుగాఁ బట్టుల కిలకిలారవములే మంత్రోక్తులుగానుండఁ బెండిలి యొసర్చెను. తాను గాఢరూపియగుట, శశిరేఖ వేషముధరించి ద్వారకకేఁగి యుయ్యెలలో నెప్పటిశశిరేఖయట్లు పండుకొనెను. మఱునాడులక్ష్మణ కుమారునికిని మాయాశశిరేఖకును బెండ్లి జరుగుచుండెను. ఘటోత్కచుఁ డందఱికిని శశిరేఖవలెను, బెండ్లి కుమారునకు మాత్రము వికారరూపినిగను గన్పట్టి, సందేహోమర్మమున్నదని కౌరవులు భావించిరి. ఘటోత్కచుఁడు నిజరూపముం దాల్చి బెండ్లి వారిలో విరోధులనెల్ల మద్దించి పాతీవచ్చెను.

యుద్ధములలో నర్జునునితీవ్రతఁజూచి కురురాజు ద్రోణునికి భీష్మ మరణానంతరమున సర్వసేనాధిపత్య మొసంగెను. ద్రోణుఁడందులకు సంతసించి కురురాజు నొకవరము కోరుమనెను. అతఁడు ధర్మరాజునుగట్టి తనకిమ్మని కోరెను. అర్జునుఁడు రణరంగమునలేకున్న, నటులే జెచ్చియుత్తుసనిద్రోణుడనెను. దుర్యోధనుఁడు మఱునాడర్జునుని సమరరంగము నుండి తప్పించుటకు సంశ్లేష్టములను త్రిగర్తవాహినులఁ బ్రేరేపించెను. అర్జునుఁడు మహారణావనివిడిచి వారితోబోరనికొకదెసకుఁ బోవకతీరదయ్యెను. నాఁడు ద్రోణుఁడు పద్మాకారముగాఁ దన సేనలఁ బన్నించుచుండెను. దాని జొరగలవాఁ డర్జునుఁ డొక్కఁడే. పాండవులందఱును తహ తహ పడఁజొచ్చిరి. బ్రాహ్మి పద్మప్రసాదభేదనము మన యభిమన్యుఁ డెఱుఁగుననెను. కాని

యద్భుతుఁడు తాను లేనప్పుడు కొడుకును యద్భుతునకు బంప
వలదని యన్నతో జెప్పియున్నాడు. ధర్మరాజున కేమియుఁ
దోపక, దమ్ములచే నభిమన్యునిఁ బిలిపించెను.

“అభిమన్యుఁడు పూహముంజొచ్చి లోని కేగునేని,
మేమతని ననుసరించి వెళ్ళెదము. అతని కిక్కట్టును రాకుండ
గాపాడఁగలము. కావున నతనిం దమ్మిమొగ్గరముం జొర
నాజ్ఞయిం”డని తమ్ములెల్ల ధర్మరాజుతో ననిరి. ధర్మరాజు
సాధమ్రునితో “నాయనా ! నేఁడు ద్రోణుఁడు తమ్మిమొగ్గ
రము పన్నియున్నాఁడు. అందుజొర మాకెవ్వరికినిదెలియదు.
నీ వెఱుఁగుదువని విందును. కాని నిన్నుఁ జొరమనుటకు
నోరాడకున్నది. ఏలయనః నీ తండ్రియు మామయు దగ్గర
లేరు; ద్రోణునితోఁ బోరుసల్పకతప్పదు. నీ భార్య గర్భవతి;
నీవు తల్లి కేకపుత్రుఁడవు. నీవు నిరంకుశ ప్రజ్ఞ గలవాడవు;
గావునఁ గార్యము నెఱవేర్తువనియు ధైర్యము గలదు.
వారు పాపాత్ములు గాన నెట్టిసాహసమున కొడిగట్టుదురో
యని వెఱపును గలుగుచున్నది” యని చెప్పెను. భీమాదు
లును వానిని బద్ధపూహముం ప్రవేశింపఁ బరిపరి విధముల
బ్రోత్సహించిరి. అభిమన్యుఁడు “తండ్రులారా ! మీరింతగా
నన్నుఁ గోరవలయునా ? మీయాజ్ఞా బద్ధుఁడనై తప్పక
పూహము భేదింప నేగుదును. నాకు సెలవిం” డని ధర్మరా
జులకు నమస్కరించెను. ధర్మరాజిట్లు లాశీర్వదించెను.
“నాయనా ! పదిమంది యొక్కటై నిన్ను గవయుదురు గాక;
నీక విజయంబు గల్గుఁగాత.” ఆవాక్యము లశ్లేలార్థముం
గూడ స్ఫురింపఁజేయుటచే, భీమాదులులికిపడి, “అమంగళా

మప్రతిహతమగుఁ గాక" యని లోలోనఁ దలచుచు బాల శూరునిం బురస్కరించుకొని సమరరంగంబున కేగిరి.

అభిమన్యుఁడు రథారోహణ మొనర్చి యుద్ధస్థల ములో బ్రవేశించెను. ధర్మజుఁడు, తమ్ములారా ! మీరు కుట్రవాని వెనువెంటనేపోయి యతఁడు మొగ్గరముం జీల్చిన తోడనే యడ్డమువచ్చిన సేనలనెల్లఁ గూల్చి వానికెట్టి హానియుఁ గలుగకుండ గాపాడవలయును, వాని నెఱుఁగి సురక్షితముగా సుభద్ర కొప్పింపవలయు" నని చెప్పెను. అభిమన్యుఁడు గొఱ్ఱెలమందలంబడిన క్రోల్పులివలెఁ గారవ సేనలంజొచ్చి యెదిర్చిన వారి నెల్ల నొక్క యేటితో యమ సదనమునకుఁ బంపుచుఁ బద్మస్యాహముంజొచ్చెను. న్వాద శార్కు లొక్కుమృడి నుదయించిన తెఱుగున నభిమన్యుఁడు మహాతేజస్వియై వెలుంగుచుండెను. మొగ్గరముం జొచ్చిన తోడనే యతఁడుదుర్యోధనునితోఁ బోరునల్పవలసివచ్చెను; కాని ద్రోణుఁడు రారాజు నా బాలవీరుఁ డెక్కడ నొప్పించునోయని భీతినిదానే యతనికి బాసటయైవచ్చి యభిమన్యు నెదుర్కొనెను. ద్రోణునివెనుకఁ గర్ణాదులువచ్చి వానిపై బడిరి. కాని యా వీరావతార మెవ్వరికిని సరకుగొనక మహాసముద్రమునఁ దిమింగిలపుఁబిల్ల విహరించిన తెఱుగున విహరింపఁ జొచ్చెను.

అభిమన్యుఁడట్లు వీరవిహారము చేయుచుండ, నతనివెంట సాహాయ్యము నిమిత్తమనుసరించు భీమాదులను సైంధవుడరి కట్టెను. సైంధవునిజయించుటభీమునకొకకష్టకార్యముగాను కాని నాఁడుమాత్ర మాజయద్రఘుడు వరబలముగలవాఁడగు

టచే వాని నెదిరింప సాలాక్షునికైన శక్యముగాకుండెను. భీముడెంతసేపు పోరినను వానిని ద్రోసిపుచ్చ జాలకుండెను.

ఈలోన నభిమన్యుని శౌర్యప్రకటనమును జూచి కౌరవులెల్ల భీతిల్ల సాగిరి. ద్రోణుడా బాలుని పరాక్రమము నకు మెచ్చుచు, “కౌరవసేనా నాయకులారా! మీరు బాలుఁడని సందేహింపవలదు. మీరందఱు ముక్కుమ్మడికి దాకినఁగాని యతనిం జయింపఁజాలరు,” అనికేకవైచెను. అభిమన్యుడు కర్ణుని సుతుఁడగు వృషసేనుని మూర్ఛిలఁజేసెను, శల్యసుతుని మడియించెను. రారాజుకొడుకగు లక్ష్మణుం డెదుర్కొన వాని నవలీల హతమొనర్చెను. కర్ణుడెదిరింప నతనిం దఱిమివైచెను. ఈ యద్భుత విహారముం గాంచియు, దుర్యోధనుఁడు కొడుకుకై శోకించుచుండుటఁ గనియు ద్రోణుడు మఱల యోధులనెల్ల నొక్కసారి యాబాలుని పై బడ బురికొల్పెను. అప్పడొకఁడు వానిసారథిం గూల్చెను. వేటొకఁడు వానిరథమును నుగ్గుచేసెను. మఱియొకఁడు వానిచేతి యాయుధమును ఖండించెను. ఆయుధము పోయిన వేటొక యాయుధ మందిచ్చుటకుఁగాని, రథము విఱిగిన మఱియొక రథమాయత్త పరచుటకుఁగాని, తనవారెవ్వరు సమీపమున లేరు. ఇంక దనకెట్లును జావుతప్పదని యావీర భాలకుఁడు నిశ్చయించుకొని గదచేబూని, తన్నెదుర్కొనిన వారి నెల్లఁబిల్కు మార్చుచుండెను. కడపట దుశ్శాసనుని కొడుకు వేటతో గదాయుధమునకు డీకొనెను. ఎంత యలసి యున్నను సాధద్రుఁడు దుశ్శాసనికిఁ దీసిపోకయే పోర

జొచ్చెను. కాని యిరువురును దీవ్రసూతములచే నొకరి నొకరు నొప్పించుటచేత నొక్కపర్యాయమే నేలగుని పాణములను వీడిరి.

ద్రోణుడు తలచిన తలంపు నెఱవేఱలేదు. విశేషించి పెక్కండ్రు శూరశిఖామణు లా బాలశూరునిచే జంపబడిరి. నాటి యభిమన్యునితోడి యుద్ధము ప్రతి కౌరవ వీరునకును మహాభయమును నిరుత్సాహమును గల్గించెను. వాడు మడియుటతోడనే వారికష్టము లన్నియు గట్టెక్కినట్లుండెను. కాని ధర్మరాజమాత్రము తన రక్షణమునకై బాలుని బలియిచ్చితిని గదాయని యెంతయో దుఃఖించెను. అర్జునుడింటికివచ్చిన తిర్వాతఁ బొందిన దుఃఖమునకు మేరయేలేదు. కాని యా దుఃఖమును గృష్ణుడు రోషముగా మార్చి మఱునాడు భీమునరికట్టిన జయద్రథుని నర్జునునిచే జంపించెను.

కులనాశనము గావించిన నూర్వురు కొడుకులుండి మేమి ఫలము? అభిమన్యునివంటి మహాపరాక్రమశాలి యొక్కడుండిన జాలును. ఆవంశపుగీర్తి దిగంత విశ్రాంతమై చిరస్థాయియై నిలిచియుండును. ఆకాశమందెన్ని చుక్కలున్నను గాంతి గలుగనేరదు. ఒక్క చంద్రరేఖ యున్న జగమంతయుఁ బ్రకాశింపఁ జేయగలదు.

అభిమన్యునికి నుత్తిరాగర్భమునఁ బుట్టినకొడుకే పరీక్షిత్తు. అతఁడే పాండవకౌరవవంశాంకురమై నిల్చెను.

www.mohanpublications.com

మోహన్ పబ్లికేషన్స్ లో లభించు

పుస్తకముల పట్టిక
(Book List)

ఆధ్యాత్మిక, జ్యోతిష, వాస్తు, ఆయుర్వేద, మంత్రశాస్త్రాది
అనేక విషయాలు తెలుసుకోండి...

ఫేస్‌బుక్ **మోహన్ పబ్లికేషన్స్** పేజ్ లైక్ చేయండి.

Like us to follow :

MOHAN PUBLICATIONS

Rajamahendravaram

అజంతా హోటల్ ఎదుట, కోటగుమ్మం, రాజమహేంద్రవరం - 533101.

WWW.MOHANPUBLICATIONS.COM

మావద్ద లభించు గ్రంథములు

1. ప్రతకథలు - పూజలు

1. శ్రీ వినాయక వ్రతం	వెల రూ.10-00
2. శ్రీ విఘ్నేశ్వరపూజా-పుణ్యాహవాచనం	30-00
3. శ్రీ విఘ్నేశ్వరపూజ (కాణిపాకక్షేత్రమాహాత్మ్యంతో)	10-00
4. సంకష్టహరచతుర్థి శ్రీమహాగణపతి వ్రతం	30-00
5. వరలక్ష్మీ వ్రతం	10-00
6. కేదారేశ్వర వ్రతం	10-00
7. త్రినాథ వ్రతం(కలర్)	10-00
8. త్రినాథవ్రతం(సాదా)	5-00
9. క్షీరాబ్ధి వ్రతం	12-00
10. మంగళ గౌరీవ్రతం	10-00
11. వైభవలక్ష్మీ వ్రతం ఫోటో యంత్రంతో	25-00
12. శ్రీలక్ష్మీ కుబేర వ్రతం (ఫోటో యంత్రంతో)	25-00
13. కనకమహాలక్ష్మీ వ్రతం (కామేశ్వరీపాటంతో)	25-00
14. సంతోషీమాతా వ్రతం	25-00
15. ఏడు శనివారాల వ్రతం	25-00
16. సత్యనారాయణవ్రతం	25-00
17. శ్రీ సువర్చలాహనుమద్దీక్ష	30-00
18. శివదీక్ష	10-00
19. కాత్యాయనీ వ్రతం	20-00
20. సౌభాగ్య గౌరీవ్రతం	20-00
21. తిరుప్పావై (ధనుర్మాసవ్రతం)	36-00
22. స్త్రీల ప్రతకథలు	36-00
23. స్త్రీలప్రతకథలుస్థూలాక్షరి (నేడునూరిగంగాధరరావుగారి)	54-00
24. పెళ్ళి పాటలు - స్త్రీలపాటలు (కామేశ్వరీపాటంతో)	36-00
25. సర్వదేవతా పూజావిధానం	25-00
26. ఆరువ్రతాలు	30-00
27. రాహుకాలంలోదుర్గాదేవీపూజా	10-00

28. తులసి నిత్యపూజ, తులసీఉపయోగాలు	10-00
29. శ్రీ చక్ర రహస్య విజ్ఞానమ్	36-00
30. శ్రీచక్ర పూజావిధానం(పెద్దది)	36-00
31. లక్ష్మీ - గౌరీ నిత్యపూజ	10-00
32. శ్రీ సరస్వతీ నిత్యపూజ	10-00
33. శ్రీ దుర్గానిత్యపూజ	10-00
34. కాలభైరవ నిత్యపూజ	10-00
35. శివపూజ	10-00
36. వీరభద్ర పూజ	10-00
37. ఆంజనేయ నిత్యపూజ	10-00
38. నాగేంద్ర స్వామి పూజ	10-00
39. సుబ్రహ్మణ్య నిత్యపూజ	10-00
40. రామదేవుని కథ	10-00
41. శివదేవుని కథ	10-00
42. లక్ష్మీనరసింహపూజ	10-00
43. వేంకటేశ్వరపూజ	10-00
44. బ్రహ్మాంగారి నిత్యపూజ	10-00
45. సూర్య నిత్యపూజ	10-00
46. నవగ్రహ నిత్యపూజ	10-00
47. రుక్మిణీ కల్యాణం	25-00
48. ఉమామహేశ్వర వ్రతం	36-00
49. శ్రీ కామేశ్వరీ వ్రతం	36-00
50. 16 సోమవారముల వ్రతము	25-00
51. పార్వతీకల్యాణం	25-00
52. సహస్రకమలవర్తి వ్రతము	25-00
53. పంచముఖ ఆంజనేయ పూజావిధానము	36-00
54. అష్టనాగపూజ	36-00
55. పూజలు ఎందుకుచేయాలి ?	36-00
56. ఏ దేవునికి ఏపుష్పాలతో పూజించాలి?	36-00
57. ఏ దేవునికి ఏప్రసాదం వైవేద్యం పెట్టాలి?	36-00
58. ఏదేవునికి ఏవిధముగాబీపారాధనచెయ్యాలి?	36-00
59. ఏదేవునికి ఎన్ని ప్రదక్షిణలుచేయాలి ?	36-00
60. హనుమద్ వ్రతం	36-00
61. పంచాయతన పూజ	63-00
62. 28 వ్రతములు	120-00

63. కలశపూజలు (92కేసారి)	150-00
64. కలశపూజలు (విడివిడిగా) (ప్రింటులో)
65. ప్రాంకార మహాయజ్ఞం (ప్రింటులో)
66. గోమాత	40-00

2. స్తోత్రాలు-సుప్రభాతములు సహస్రనామములు

1. శ్రీ లలితా విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రాలు పురాణపండ రాధాకృష్ణమూర్తిగారి సంకలనం	45-00
2. లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రములు (హిందీ) ,,	50-00
3. లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రములు (ఇంగ్లీషు) ,,	50-00
4. స్థూలాక్షరీలలితావిష్ణుసహస్రనామస్తోత్రములు(పత్రికసైజ్)	99-00
5. లలితావిష్ణు (కేస్ బైండ్) 1/8 డెమ్మి	63-00
6. స్థూలాక్షరీ లలితావిష్ణు (క్రాస్సైజు)కేస్బైండ్	108-00
7. సర్వదేవతా స్తోత్రమంజరి	120-00
8. సకలదేవతా అష్టోత్తరశతనామావళి: (63)	24-00
9. విష్ణుసహస్రనామస్తోత్రమ్ (క్రాస్)	25-00
10. లలితా సహస్రనామ స్తోత్రమ్ (క్రాస్)	36-00
11. లలితా సహస్రనామములు	24-00
12. లక్ష్మీ సహస్రనామములు	24-00
13. దుర్గా సహస్రనామములు	24-00
14. ఆంజనేయ సహస్రనామములు	24-00
15. శివ సహస్రనామములు	24-00
16. విష్ణు సహస్రనామములు	24-00
17. గణపతి సహస్రనామములు	24-00
18. సుబ్రహ్మణ్య సహస్రనామములు	24-00
19. గాయత్రి సహస్రనామములు	24-00
20. లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రాలు	24-00
21. శ్రీరామా సహస్రనామములు	24-00
22. సరస్వతి సహస్రనామములు	24-00
23. సూర్యసహస్రనామములు & ఆదిత్యహృదయం	24-00
24. శ్రీవేంకటేశ్వరసహస్రనామములు	24-00
25. మణిభీషవపర్ణన (పెద్దది)	24-00
26. సంద్యావందనం	24-00
27. మంత్రపుష్పమ్
28. త్రిభాషా హనుమాన్ చాలీసా	15-00
29. హనుమాన్ చాలీసా	10-00

30. మణిబీష్టపవర్ణన (పాకెట్)	10-00
31. ఆరు చాలీసాలు	10-00
32. శివారాధన (శివస్తోత్రాలు)	10-00
33. వేంకటేశ్వర సుప్రభాతం (పాకెట్)	10-00
34. ఆరుదండకాలు	5-00
35. వేంకటేశ్వర గోవిందనామములు	5-00
36. అష్టలక్ష్మీ స్తోత్రమ్ కనకధారాస్తోత్రమ్	10-00
37. దేవీఖడ్గమాలాస్తోత్రమ్ (మహిషాసురమర్దినీస్తోత్రంతో)	10-00
38. సుందరకాండ (పాకెట్)	10-00
39. భగవద్గీత మూలం	27-00
40. రామరక్షాస్తోత్రమ్	15-00
41. స్తోత్ర రత్నావళి	36-00
42. పురాణపండ లలితా-విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రమ్(మినీ)	10-00
43. పురాణపండ లలితాసహస్రనామస్తోత్రమ్(మినీ)	10-00
44. పురాణపండ విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రమ్	10-00
45. పురాణపండ ఆదిత్య హృదయం	10-00
46. మంత్రపుష్పం (మినీ)	10-00
47. శివానందలహరి-సౌందర్యలహరి	36-00
48. కుజదోషం	10-00
49. కాలసర్ప దోషం	10-00
50. మీ అప్పులు తీరాలా?	10-00
51. దృష్టిదోషాలు నివారణ	10-00
52. పంచసూక్తములు	10-00
53. సంధ్యావందనం	10-00
54. రుద్రనమకమ్-చమకమ్	10-00
55. గాయత్రీమంత్రాలు	10-00
56. హయగ్రీవ స్తోత్రమాల	10-00
57. దక్షిణామూర్తి స్తోత్రమాల	10-00
58. ద్వాదశ జ్యోతిర్లింగాలు - పంచారామాలతో	10-00
59. శ్రీసూక్తం పురుష సూక్తం	10-00
60. నవగ్రహస్తోత్రమాల	36-00
61. మహాన్యాసమ్	36-00
62. సుందరకాండ గానామృతం	36-00
63. గోమాతపూజావిధానము	10-00
64. ఆనందసిద్ధి - 1 శ్రీదేవీ స్తోత్రమాల	108-00

65. ఆనందసిద్ధి - 2 ఏ సమస్యకు ఏ స్తోత్రమ్ పారాయణచేయాలి	108-00
66. ఆనందసిద్ధి-3 మానసదేవీ స్తోత్రమాల	108-00
67. శ్రీ కాలభైరవ రక్షా కవచమ్	63-00
68. అర్చన	40-00
69. నిత్యదేవతార్చన	40-00
70. సర్వదేవతా స్తోత్ర నిధి	99-00
71. శ్రీచక్ర నవవరణార్చన	63-00
72. చండీ సప్తశతి పారాయణ క్రమం	99-00
73. శ్రీదేవి స్తోత్ర రత్నావళి 32 దేవి స్తోత్రాలకు తాత్పర్యంతో	99-00
74. వనదుర్గా మంత్రానుష్ఠాన క్రమమ్	63-00
75. శ్రీ కాలభైరవ వ్రతము	63-00

3. శ్రీ సాయి దత్త గ్రంథములు

1. శ్రీ సాయిబాబా సచ్చరిత్ర	120-00
2. సంపూర్ణ శ్రీ గురు చరిత్ర	120-00
3. శ్రీ సాయిఆరాధన-షిర్డివైభవం	120-00
4. శ్రీ సాయిబాబా జీవిత చరిత్ర (క్రొన్)	63-00
5. శ్రీ గురుచరిత్ర (క్రొన్)	63-00
6. నవనాథ చరిత్ర	99-00
7. శ్రీసాయిచరిత్ర (భైండు) ప్రయాణపుపారాయణగ్రంథం	63-00
8. శ్రీగురుచరిత్ర (భైండు) ప్రయాణపుపారాయణగ్రంథం	63-00
9. సత్యదత్తవ్రతం దత్తాత్రేయపూజాకల్పం,సహస్రంతో	30-00
10. అనఘాదేవీ వ్రతం	30-00
11. భక్తుల ప్రశ్నలకు బాబా జవాబులు	30-00
12. శ్రీ సాయిపూజాకల్పం (సహస్రంతో)	25-00
13. శ్రీ సాయిభజనమాల	20-00
14. శ్రీ సాయి భజన్స్	20-00
15. శ్రీ సాయిభక్తి గీతాలు	20-00
16. శిరిడిహారతులు (భావంతో)	20-00
17. "శ్రీసాయి"కోటి	27-00
18. "శ్రీసాయిరామ్"కోటి	20-00
19. శ్రీ సాయినాథ స్తోత్రమంజరి	10-00
20. శ్రీ సాయివేయినామాలు	8-00
21. శ్రీ సాయి హారతులు (పాకెట్)	15-00
22. శ్రీ సాయి స్తవనమంజరి	10-00
23. హిందీ శ్రీ సాయి హారతులు	15-00

24. శని సింగణాపూర్ క్షేత్రమాహాత్మ్యం	63-00
25. ఇంగ్లీషు శ్రీ సాయిహారతులు	15-00
26. షిరిడి దర్శనం-శ్రీసాయి వైభవం	99-00
27. సాయిసత్యవ్రతం	30-00
28. సాయి అనుగ్రహమ్	120-00
29. నవగురువారాల వ్రతకల్పము	15-00
30. శ్రీదత్తలీలామృతము	99-00
31. హృదయంలో సాయి	15-00
32. శ్రీషిరిడిసాయి లీలామృతం(శ్రీసచ్చరిత్ర)	120-00
33. గజాననమహరాజ్ చరిత్ర	99-00

4. జ్యోతిషాలు

1. 'కాలచక్రం' గంటలపంచాంగం (గార్గ్యేయ)	72-00
2. గ్రహభూమి పంచాంగము (గార్గ్యేయ)	108.00
3. ఆనందసిద్ధి పంచాంగం (వై.వి.శాస్త్రి)	63.00
4. ములుగు వారి రాశిఫలితాలు (12రాశులువారికి)	50.00
5. ములుగు వారి రాశిఫలితాలు విడివిడిగాఓక్కొక్కటి	12.00
6. కాలచక్రంజ్యోతిషక్యాలండర్	25.00
7. గ్రహబలం క్యాలండర్ (శ్రీనివాసగార్గ్యేయ-భక్తిటివి)	25.00
8. శుభమస్తు (పిడపల్లి) క్యాలండర్	25.00
9. సాదా క్యాలండర్	5.00
10. పాకెట్ క్యాలండర్	15.00
11. తాజకనీలకంఠీయమ్	100-00
12. కేరళ జ్యోతిష రహస్యాలు	180-00
13. జ్యోతిష బ్రహ్మ రహస్యాలు	180-00
14. మానసాగరి జాతకపద్ధతి	180-00
15. వరాహమిహిర జాతకపద్ధతి	180-00
16. వధూవర వివాహమైత్రిద్వాదశకూటములు	99-00
17. సింపుల్ రెమిడీస్	180-00
18. శంభు హోరప్రకాశిక	250-00
19. పూర్వ పరాశరి	100-00
20. పరాశర జ్యోతిషవిజ్ఞాన సర్వస్వం	200-00
21. ప్రశ్న సింధు	99-00
22. నక్షత్ర విశేష ఫలితాలు	63-00
23. సూర్యసిద్ధాంతపంచాంగగణితంచేయడంఎలా?	180-00
24. ధృక్సిద్ధాంతపంచాంగగణితం చేయడంఎలా?	180-00

25. ఆయుర్దాయ నిర్ణయం	63-00
26. జాతక గణిత ప్రవేశిక	63-00
27. జ్యోతిషమర్కబోధిని	63-00
28. జ్యోతిష ప్రశ్నోత్తరమాల	63-00
29. ముహూర్తం నిర్ణయించడంఎలా?	63-00
30. జాతక మకరందం	63-00
31. జ్యోతిష సరస్వతి	63-00
32. మీజననకాల విశేషాలు	63-00
33. ముహూర్త విజ్ఞాన భాస్కరం	63-00
34. జ్యోతిష స్వయంబోధిని	63-00
35. శుభముహూర్త శిరోమణి	63-00
36. నక్షత్ర ఫలమంజరి	36-00
37. పంచాంగం చూసే విధానం	36-00
38. సర్వార్థ జ్యోతిషం	36-00
39. ప్రాథమిక జ్యోతిషం	36-00
40. నవరత్నములు శుభయోగములు	36-00
41. శుభశకునాలు	30-00
42. హస్తరేఖాఫలితాలు	36-00
43. సంఖ్యల్లో భవిష్యత్	36-00
44. ముహూర్త దీపిక	99-00
45. పుట్టుమచ్చలు ఫలితాలు	30-00
46. కలలు ఫలితాలు	30-00
47. జాతక చక్రం వేయడం ఎలా?	36-00
48. మానసాగరి (ప్రాచీనజ్యోతిషగ్రంథం) -పుచ్చాశ్రీనివాసరావు	250-00
49. జ్యోతిషశాస్త్ర చిట్కాలు	120-00
50. గుప్తా శతాబ్ది పంచాంగం (1940-2050)	999-00
51. ప్రశ్నచండేశ్వరమ్	63-00
52. ద్వాదశభావ ఫలచంద్రిక	250-00
53. జ్యోతిష శతయోగరత్నావళి (సూర్యయోగాలఫలితాలు)	120-00
54. అంగసాముద్రికం	36-00
55. హస్త సాముద్రికం	63-00
56. లాల్ కితాబ్	99-00
57. శకునశాస్త్రం	63-00
58. ఆధునికప్రశ్నశాస్త్రం	120-00
59. పరాశరజ్యోతిష ప్రశ్నజ్యోతిషం	180-00

60. అష్టకవర్గ (కొండపల్లి)	63-00
61. బృహత్ జాతకం (ప్రాచీనప్రతికిపునర్ముద్రణ)	250-00
62. లగ్నరత్నాకరం	63-00
63. షట్పంచాశిక	120-00
64. 40 రోజుల్లో జ్యోతిషం నేర్చుకొనండి	270-00
65. 40 రోజుల్లో సాముద్రికం నేర్చుకొనండి	180-00
66. 40 రోజుల్లో సంఖ్యాశాస్త్రం	180-00
67. 40 రోజుల్లో నక్షత్ర (నాడీ) ఫలితములు	270-00
68. 40 రోజుల్లో వైద్యజ్యోతిషం నేర్చుకోండి	250-00
69. మీ పుట్టినతేదీ అద్భుతరహస్యాలు (సాయిగణపతిరెడ్డి)	270-00
70. కె.పి.జ్యోతిషం (పరిచయం)	63-00
71. ముహూర్తచింతామణి	99-00
72. సూర్యచంద్ర గ్రహణములు	63-00
73. ప్రసిద్ధవ్యక్తుల జాతకాలు (వేరేకొండప్ప)	180-00
74. అదృష్టరెమెడిస్	144-00
75. గ్రహసంచార ఫలనిర్ణయదీపిక	63-00
76. జ్యోతిష రెమిడిస్	300-00
77. జాతకమార్తాండం పాతప్రతికి యథాతథం (కొండపల్లి)	250-00
78. జ్యోతిషవిద్యాప్రకాశిక పాతప్రతికి యథాతథం (కొండపల్లి)	250-00
79. నాడీజ్యోతిషం	63-00
80. నక్షత్రపారిజాతం (గోరసవీరభద్రాచార్య)	63-00
81. లగ్నపారిజాతం (గోరసవీరభద్రాచార్య)	63-00
82. గౌతమసంహిత	63-00
83. హోరరత్నమాల	63-00
84. జాతకఫల మణిమంజరి	200-00
85. పుష్యర పంచాంగం (2013-14 నుండి 2024-25)	560-00
86. దశాభుక్తిఫల నిర్ణయం	250-00
87. వింత జ్యోష్యములు	63-00
88. షోడశవర్గులు	200-00
89. రవిగ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
90. చంద్ర గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
91. కుజ గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
92. బుధ గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
93. గురు గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
94. శుక్ర గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00

95. శని గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
96. రాహు & కేతు గ్రహముల సమస్త ప్రభావములు	99-00
97. ఆధునిక గ్రహములు-ఉపగ్రహములు సమస్త ప్రభావములు	99-00
98. ముహూర్తమార్తాండం	63-00
99. లఘుజాతకం	63-00
100. జాతకాలంకారము	63-00
101. మేషలగ్న ఫలితములు	99-00
102. వృషభ లగ్న ఫలితములు	99-00
103. మిథున లగ్న ఫలితములు	99-00
104. కర్కాటక లగ్న ఫలితములు	99-00
105. సింహలగ్న ఫలితములు	99-00
106. కన్యలగ్న ఫలితములు	99-00
107. తుల లగ్న ఫలితములు	99-00
108. వృశ్చిక లగ్న ఫలితములు	99-00
109. ధనుస్సు లగ్న ఫలితములు	99-00
110. మకర లగ్న ఫలితములు	99-00
111. కుంభ లగ్న ఫలితములు	99-00
112. మీన లగ్న ఫలితములు	99-00
113. నారద సంహిత	200-00
114. పంచాంగపీఠికలేఖకాగణితం	250-00
115. తారాబలం - చంద్రబలం (వేరే కొండప్ప)	99-00
116. సులభలగ్న సాధన (చిత్రాలగురుమూర్తిగుప్తా)	200-00
117. రాహు కేతువుల యోగము	99-00
118. ఛాయాగ్రహములు	99-00
119. జ్యోతిషవిజ్ఞాన దీపిక	63-00

జి.వి.రామన్ గారి గ్రంథములు

120. జ్యోతిష విద్యారంభం	50-00
121 గ్రహభావ బలములు	50-00
122. కాలచక్రదశ	50-00
123. అనుభవ ప్రశ్నాజ్యోతిషం	50-00
124. జ్యోతిషశాస్త్రంలో వాతావరణ భూకంపాలు	50-00
125. పురోగామి జాతకం	50-00
126. భావార్ధరత్నాకరం	75-00
127. భారతీయజ్యోతిష సర్వస్వం	75-00
128. అష్టకవర్గ పద్ధతి:	75-00

129. జ్యోతిషశాస్త్రంలో సందేహాలు,సమాధానాలు	75-00
130. ప్రశ్నతంత్ర	75-00
131. ముహూర్తం	75-00
132. విశిష్ట జాతకములు	125-00
133. భారతీయఫలితజ్యోతిషం	125-00
134. 300 ముఖ్యమైన యోగములు	125-00
135. జాతకంపరిశీలించడంఎలా ?	300-00

**రాష్ట్రపతి అవార్డుగ్రహీత, మహామహోపాధ్యాయ, వాచస్పతి
శ్రీ మధురకృష్ణమూర్తిగారి గ్రంథములు**

136. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-1	200-00
137. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-2	200-00
138. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-3	200-00
139. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-4	200-00
140. భావార్థరత్నాకరము	100-00
141. ముహూర్త చింతామణి	100-00
142. ముహూర్త చింతామణి-పార్వ2	200-00
143. స్వప్న శాస్త్రము	36-00
144. శతయోగమంజరి	50-00
145. వ్రతనిర్ణయకల్పవల్లి	250-00
146. దైవజ్ఞవల్లభం	75-00
147. వసంతరాజశకునమ్ (బృహత్శకునశాస్త్రం)	250-00
148. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-1	100-00
149. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-2	200-00
150. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-3	100-00
151. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-4	200-00
152. అనుభవసులభవాస్తు - 1	50-00
153. అనుభవసులభవాస్తు - 2	100-00
154. పంచాంగ వివేకము	99-00
155. వశిష్ట సంహిత	360-00
156. పంచవక్తీ శాస్త్రం (కేస్బైండి)	200-00

5. వాస్తులు

1. 40 రోజుల్లో “వాస్తువిద్య” నేర్చుకొనండి	180-00
2. వాస్తుశాస్త్ర రహస్యములు	200-00
3. వాస్తునుబట్టి మీ ఇల్లు	63-00
4. మీరూ మీ వాస్తు	63-00

5. గృహవాస్తు చిట్కాలు	63-00
6. వాస్తు పూజ	63-00
7. వాస్తు సూత్రములు	63-00
8. వాస్తుశాస్త్ర రహస్యాలు	63-00
9. గృహవాస్తు వర్ణులు	99-00
10. విశ్వకర్షవాస్తు శాస్త్రరీత్యా మీ ఇంటి ప్లానులు	63-00
11. విశ్వకర్ష వాస్తుశాస్త్రరీత్యా మీఇండ్లఆయములు	99-00
12. విశ్వకర్ష వాస్తు శాస్త్రం(చిత్రాలగురుమూర్తిగుప్తా)	180-00
13. ఆధునిక గృహవాస్తు	99-00
14. శుభవాస్తు	270-00
15. వాస్తుయంత్ర రత్నావళి	120-00
16. వాస్తుశాస్త్రం	120-00
17. హౌస్ ప్లాన్స్	63-00
18. గృహనిర్మాణ వాస్తు	63-00
19. వాస్తు రెమెడీస్	63-00
20. గృహవాస్తు దర్పణం	63-00
21. జ్యోతిష-గృహవాస్తుచంద్రిక	200-00
22. వాస్తురత్నాకరం (క్రిందపల్లి)	63-00
23. వాస్తుశిరోమణి	120-00
24. వాస్తుసంగ్రహమ్	63-00
25. పంచవాస్తు పారిజాతం	120-00
26. వాస్తుడిండిమమ్	63-00
27. వాస్తుదుందిభి	120-00
28. విశ్వకర్షవాస్తుప్రకాశిక (కేన్బైండ్)	250-00
29. కృష్ణవాస్తుశాస్త్రము	63-00
30. జలివాస్తు,శల్యవాస్తు (దంతూరిపండరీనాథ్)	99-00
31. మయవాస్తు (గోరసపీఠభద్రాచార్య)	120-00
32. వాస్తు జ్యోతి	63-00
33. మన ఇల్లు-మనవాస్తు	99-00
34. వాస్తవ వాస్తుపూజావిధానము	108-00
35. వాస్తు దర్పణం	120-00

6. మంత్ర-శాస్త్రాలు

1. మంత్రసాధన	63-00
2. తంత్రజాలం	63-00
3. మంత్రశక్తి	63-00

4. దత్తాత్రేయ తంత్రవిద్య	63-00
5. దత్తాత్రేయ మూలికాతంత్రమ్	63-00
6. తాంత్రిక పంచాంగం	63-00
7. యక్షిణీ తంత్రం	63-00
8. మంత్రానుష్ఠాన చంద్రిక	63-00
9. సర్వదేవతా మంత్రకవచములు	63-00
10. మంత్రాక్షరాలరహస్యం (బీజాక్షరనిఘంటువు)	63-00
11. సర్వదేవతా మంత్రరత్నావళి	63-00
12. సదాచార దీపిక	63-00
13. యోగినీ-వామకేశ్వరతంత్రం	63-00
14. ప్రపంచసారతంత్రం	63-00
15. బదనిక తంత్రమ్	63-00
16. ఉచ్చిష్ట గణపతి తంత్రమ్	63-00
17. గుప్త సాధన తంత్రం	63-00
18. గంధర్వ తంత్రమ్	63-00
19. సౌందర్యలహరి (మంత్రయంత్రరత్నావళి)	63-00
20. యంత్ర మంత్ర తంత్ర	63-00
21. పాశుపత తంత్రం	99-00
22. పంచదశ మహాఘట్ట తంత్రం	99-00
23. రుద్రాష్టాధ్యాయః	99-00
24. మంత్రసిద్ధి	120-00
25. పరశురామతంత్రమ్	108-00
26. శ్రీలలితావిలోమ పంచదశీ	108-00
27. శ్రీ గురు తంత్రం	108-00
28. గాయత్రీ తంత్రమ్	108-00
29. మహాశక్తి మంత్ర తంత్ర రహస్యాలు	150-00
30. శ్రీ దుర్గ తంత్రమ్	200-00
31. మహామృత్యుంజయఅమృతపాశుపతమ్	200-00
32. సర్ప (నాగ)తంత్రం	250-00
33. హవన తంత్రం	250-00
34. షోడశనిత్యతంత్రం	250-00
35. శాక్తీయతంత్రం	250-00
36. రుద్రయామళతంత్రం	250-00
37. లక్ష్మీప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
38. హిరణ్యకూలినీ తంత్రమ్	250-00

39. మాయాప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
40. శ్రీ విశ్వరూప ప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
41. స్వర్ణాకర్షణభైరవతంత్రం	250-00
42. కాశీవిశాలాక్షి తంత్రం	250-00
43. శాంతితంత్రమ్	250-00
44. యంత్రసిద్ధి	360-00
45. శ్రీ లక్ష్మీ తంత్రమ్	360-00
46. మంత్రమహోదధి (స్త్రీదేవతాఙ్కలపమ్)	360-00
47. మంత్రమహోదధి (పురుషదేవతాఙ్కలపమ్)	360-00
48. మంత్రశాస్త్రం (గ్రంథము)	360-00
49. ప్రత్యంగిరాకృత్యాతంత్రం	360-00
50. కామధేనువు తంత్రం	360-00
51. శూలినీదుర్గాతంత్రం	360-00
52. శ్రీవిద్య రహస్యం	290-00
53. కులార్ణవ తంత్రమ్	150-00
54. ఆచార్య సిద్ధ నాగార్జునతంత్రం (ఒరిజనల్)	390-00
55. సిద్ధమూలిక రహస్యం (మంత్ర,యంత్రసహితం)	63-00

7. గ్రంథాలు - ఆరాధనలు

1. భగవద్గీత శ్లోక తాత్పర్య సహితం	54-00
2. భగవద్గీత (వచనం)	99-00
3. భగవద్గీత శ్లోకతాత్పర్యం-కేసుబైండింగ్	72-00
2. గణేశ ఆరాధన 1	99-00
3. గణేశోపాసన 2	99-00
4. నవగ్రహవైభవం	99-00
5. నవగ్రహ రెమెడీస్	99-00
6. నవగ్రహ వేదం	99-00
7. శనిగ్రహారాధన	99-00
8. ఆదిత్యారాధన	99-00
9. సుబ్రహ్మణ్యారాధన	99-00
10. శ్రీ శివ ఆరాధన	99-00
11. లక్ష్మీ ఆరాధన	99-00
12. హనుమదారాధన	99-00
13. లలితారాధన	99-00
14. శ్రీ చక్రారాధన	99-00
15. గాయత్రీ ఆరాధన	99-00

16. వీరభద్రారాధన	99-00
17. కుజగ్రహారాధన	99-00
18. భైరవారాధన	99-00
19. దైవారాధన	99-00
20. గీతారాధన (భగవద్గీత శ్లోకతాత్పర్యసహిత)	99-00
21. శ్రీవేంకటేశ్వరాధన	99-00
22. హయగ్రీవారాధన	99-00
23. లక్ష్మీనరసింహారాధన	99-00
24. శ్రీ బాలాత్రిపురసుందరీ స్తోత్ర కదంబం	99-00
25. దేవీ లీలామృతం	99-00
26. పురాణపండ సుందరకాండ వచనం	99-00
27. పురాణపండ రామాయణం	99-00
28. పురాణపండ భారతం	99-00
29. పురాణపండ భాగవతం	99-00
30. (సూరి) వాల్మీకి రామాయణం	99-00
31. కాలసర్ప యోగం	99-00
32. నిత్య జీవితములో రుద్రాక్షలు	99-00
33. నిత్య జీవితములో నవరత్నాలు	99-00
34. వేదసూక్తములు	99-00
35. వేమన పద్యసారామృతం	99-00
36. పండగలు పర్వదినాలు	99-00
37. సూక్తిరత్నాలు	99-00
38. హనుమచ్ఛ్రిత్ర	99-00
39. నవగ్రహ దర్శనమ్	99-00
40. నిత్యజీవితంలో నవగ్రహాలు	99-00
41. సాలగ్రామములు	99-00
42. గురుశుక్ర ప్రభావము చంద్రకళానాడి	99-00
43. శనిగ్రహరెమిడిస్	99-00
44. జాతకసుధాసారము-జాతకమోక్షప్రదాయిని	99-00
45. వివాహజ్యోతిషమంజరి-మ్యారేజ్మ్యాచింగ్గైడ్ (సాయిగణపతిరెడ్డి)	99-00
46. మీపుట్టినతేదీనిబట్టి మీజీవితరహస్యాలు (న్యూమరాలజీ లైఫ్గైడ్) ..	99-00
47. మీఅదృష్టానికి (పేరు) నేమ్కరక్షన్ ..	99-00
48. న్యూమరాలజీ రెమిడిస్	99-00
49. మూకపంచశతీ	99-00
50. శ్రీరామకర్ణామృతం	99-00

51. రహస్యకుక్కుటశాస్త్రం	300-00
52. ఉపాసన విధానం	99-00
53. పంచమవేదం మహాభారతం	99-00
54. దేవుళ్ళు డాట్ కామ్	99-00
55. గణపతిభాష్యం	99-00
56. యజుర్వేద ఉపనయనవివాహప్రయోగమంజరి	99-00
57. నవయోగులు	99-00
58. ఆంధ్రప్రదేశ్లోనిదర్శించవలసిన ప్రముఖదర్గాలు	99-00
59. సకలదేవతాఅష్టోత్తరాలు(పెద్దది)-(180అష్టోత్తరశతనామావళులతో)	99-00
60. సకలదేవతా అష్టోత్తరశతనామావళులు (కేస్బైండింగ్)	216-00
61. సకలదేవతా సహస్రనామములు	99-00
62. ఆధ్యాత్మిక సూక్తి నిధి	99-00
63. బ్రాహ్మణులు గోత్రాలు,ప్రవరలు	99-00
64. సర్వదేవతాస్వరూపుడు శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు	99-00
65. శ్రీ లక్ష్మీసన్నిధి	99-00
66. శ్రీలక్ష్మీగణపతి హోమకల్పం	99-00
67. మార్షల్ఆర్ట్స్ 9 (కరాటే,కుంగ్ఫూనేర్పుకోండి)	99-00
68. మ్యాజిక్గైడ్	99-00
69. చదరంగం	99-00
70. పంచముఖ హనుమత్ వైభవం	63-00
71. గరుడపురాణం	40-00
72. మాఘపురాణం	36-00
73. శివపురాణం	36-00
74. వైశాఖపురాణం	36-00
75. కార్తీక పురాణం	36-00
76. కార్తీక పురాణం (చిన్నది)	25-00
77. సర్వకార్యసిద్ధికి రామాయణపారాయణ	63-00
78. పెద్దబాలశిక్ష	50-00
79. గాయత్రీ మహిమ	36-00
80. వృక్షదేవతలు	63-00
81. యాజుష స్కార్త సంస్కార చంద్రిక	200-00
82. సనాతనవైదిక బ్రాహ్మణస్మార్తాగమకల్పమ్	150-00
83. చతుర్వేదములు	120-00
84. నవగ్రహారాధన	120-00
85. తాళపత్ర సమాహార గోపురం	120-00
86. మనుధర్మ శాస్త్రం (వచనంలో...) (కేస్బైండు)	250-00

87. మానవధర్మములు	120-00
88. వేదమంత్ర సంహిత	120-00
89. సహస్రలింగార్చన	120-00
90. శ్రీ శివగీత	120-00
91. ద్వాదశఉపనిషత్తులు	120-00
92. పురాణపండవారి సౌందర్యలహరి	(కేస్ బైండింగ్) 250-00
(శ్లోకతాత్పర్యసహిత విపులవ్యాఖ్యతో)	సాదా 120-00
93. బృహత్ శివ స్తోత్ర రత్నాకరము	200-00
94. బృహత్ దేవీ స్తోత్రరత్నాకరము	200-00
95. బృహత్ విష్ణు స్తోత్రరత్నాకరము	200-00
96. కేదారనాథ్ బదరీనాథ్ యాత్రాగైడు	63-00
97. దక్షిణావృత శంఖములు	63-00
98. 108 దివ్యదేశాల విష్ణుక్షేత్రదర్శని	36-00
99. ధర్మసింధువు(కేస్ బైండింగ్)	270-00
100. భారతీయ శైవక్షేత్రయాత్రాదర్శిని	99-00
101. చిలుకూరి బాలాజీచరిత్ర	36-00
102. భగవత్ స్తుతి	63-00
103. సూర్యోపాసన	36-00
104. కాశీఖండం	250-00
105. దేవీభాగవతం	360-00
106. శ్రీ ఆంజనేయం	216-00
107. ధర్మసందేహాలు	216-00
108. ఆధ్యాత్మిక దైవిక వస్తువులు	250-00
109. రామాయణం	600-00
110. పోతన భాగవతం	900-00
111. శివమంత్రములు	63-00

8. వైద్య గ్రంథాలు

1. ఆహారం ఆరోగ్యం	36-00
2. మూలికావైద్య చిట్కాలు	36-00
3. ఆయుర్వేద వైద్య చిట్కాలు	30-00
4. గృహవైద్య రహస్యాలు	36-00
5. గృహవైద్యసారం	36-00
6. హోమియోవైద్యం (ద్వాదశలవణచికిత్స)	63-00
7. ప్రకృతివైద్యం	36-00
8. ఆహారం-వైద్యం	99-00

9. సంపూర్ణ ఆయుర్వేద-చిట్కా వైద్యం	99-00
10. ఆయుర్వేదమ్	36-00
11. ఆయుర్వేద మూలికావైద్యబీపిక	99-00
12. దుంపకూరలు, ఆకుకూరలు, కాయగూరలు (వాడకం - ఉపయోగాలు)	99-00
13. ఏకమూలికావైద్యం	99-00
14. అష్టాంగ హృదయం (4భాగాలు)	1200-00
15. రహస్యసిద్ధయోగవైద్యసారమ్	99-00
16. ప్రాథమిక హోమియోవైద్యం	99-00
17. ఒబెసిటీ	99-00
18. హెల్త్గైడ్	99-00
19. ఆయుర్వేదం-జీవనవేదం	99-00
20. ఫుడ్థెరపి	63-00
21. న్యూచురల్థెరపి	99-00
22. సంపూర్ణఆరోగ్యానికి 20ని॥	63-00
23. కీళ్ళనొప్పులు మీ సమస్యలైతే...	99-00
24. యోగామంత్ర	63-00
25. యోగా మండే టు సండే	63-00
26. హెర్బల్ మెడిసిన్-హెల్త్టుడే	99-00
27. హెల్త్ఫైల్	108-00
28. వస్తుగుణపాఠం	250-00
29. రసాయన వాజీకరణ తంత్రం	150-00
30. వస్తుగుణ మకరందం	400-00
31. నాటువైద్యం -(కేస్బైండ్)	360-00
32. నాటువైద్యం (చిన్నది)	99-00
33. ప్రాణాయామము-యోగ	63-00

9. అయ్యుష్ష - భవానీ రకాలు

1. శ్రీ అయ్యుష్ష లీలామృతం	30-00
2. శ్రీ అయ్యుష్ష భజనపాటలు	63-00
3. శ్రీ అయ్యుష్ష పూజాకల్పం	20-00
4. శ్రీ అయ్యుష్ష భక్తి గీతాలు	20-00
5. హారతిగైకొనుమా	40-00
6. శ్రీ అయ్యుష్ష దీక్ష F	10-00
7. శ్రీ అయ్యుష్ష భజనమాల F	10-00
8. శ్రీ అయ్యుష్ష నిత్యపూజ P	10-00

9. శ్రీ అయ్యప్ప నిత్యనియమావళి P	10-00
10. భవానీదీక్ష (శ్రీ భవానీ లీలామృతం)	36-00
11. దేవీలీలామృతం	99-00
12. శ్రీ దేవీ పూజాకల్పం	20-00
13. దేవీ భక్తిగీతాలు	20-00
14. భవానీదీక్ష P	10-00
15. దేవీ భక్తిమాల F	10-00
16. శ్రీ అయ్యప్ప భజనావళి	120-00
17. అయ్యప్పపూజావిధి (జేసుదాసుసాంగ్స్‌తో)	24-00

10. భజనలు - కీర్తనలు

1. అన్నమయ్య కీర్తనలు	20-00
2. శ్రీరామదాసు కీర్తనలు	20-00
3. సర్వదేవతా మంగళహారతులు	20-00
4. వసుంధర మంగళ హారతులు	25-00
5. సాభాగ్య దేవతా మంగళహారతులు	36-00
6. సర్వదేవతా భజనలు	36-00
7. చిట్టి పొట్టి పాటలు	10-00
8. జాతీయ గీతాలు	10-00
9. దేశభక్తి గీతాలు	36-00
10. పండుగలు-పుణ్యక్షేత్రాలు భక్తిగీతాలు	36-00
11. గొజ్జిళ్ళపాటలు,లాలిపాటలు,కోలాటపాటలు	36-00
12. అన్నమయ్య సంకీర్తనలు	99-00
13. పెళ్ళిపాటలు-స్త్రీలపాటలు	36-00
14. భక్తానంద భజనకీర్తనలు(ఓల్డ్‌సినిస్టెల్)	36-00
15. సర్వదేవతాభక్తిమణిమాల	36-00
16. బతుకమ్మ ఉయ్యాల పాటలు	36-00
17. అన్నమయ్య సంకీర్తనావిధి(1000కీర్తనలు)	270-00

11. హిట్స్ సాంగ్స్

1. ఘంటసాల భక్తిగీతాలు-భగవద్గీత	36-00
2. ఎస్.పి.బాలు భక్తిగీతాలు	36-00
3. ఘంటసాల సుమధురగీతాలు	99-00
4. పి. సుశీల సుమధురగీతాలు	99-00

5. ఎస్.పి. బాలు సుమధురగీతాలు	99-00
6. ఎస్.జానకి సుమధురగీతాలు	99-00
7. వేటూరి సుందరరామమూర్తిహిట్స్	99-00
8. సర్వదేవతా సినీభక్తిగీతాలు	99-00

12. స్త్రీలకు ఉపయుక్త పుస్తకములు

1. శ్రీకాంతామణి వంటలు (వెజ్)	63-00
2. శ్రీకాంతామణి వంటలు (నాన్ వెజ్)	63-00
3. శాకాహార వంటలు	30-00
4. మాంసాహారవంటలు	30-00
5. చిట్టిచిట్కాలు	30-00
6. అందానికి చిట్కాలు	30-00
7. పిల్లల పేర్లు (పెద్దది)	30-00
8. పిల్లల పేర్లు (చిన్నది)	10-00
9. లేటెస్ట్ ఎంబ్రాయిడరీ శాలీబోర్డర్స్	36-00
10. లేటెస్ట్ ఎంబ్రాయిడరీ డిజైన్స్	36-00
11. చిన్నారులకు చిరుతిళ్ళు	30-00
12. పసందైన ఫాస్ట్ ఫుడ్ వంటలు	30-00
13. వలావ్లు, ఫ్లైడ్ రైస్లు, వెరైటీరైస్లు	30-00
14. వేపుళ్ళు-ఇగుర్లు	30-00
15. బ్రేక్ ఫాస్ట్ వంటలు	30-00
16. పండుగలలో చేసుకొనే పిండివంటలు	30-00
17. మైక్రోవేవ్ వంటలు	99-00
18. సర్వదేవతాభక్తిమాల	36-00
19. పిల్లలపేర్లు (బాబు)	36-00
20. పిల్లలపేర్లు (పాప)	36-00
21. మోడ్రన్ మెహంది (గోరింటాకు డిజైన్స్)	36-00
22. మోడ్రన్ పిల్లలపేర్లు	99-00
23. నోరూరించే నాన్ వెజ్ వంటలు	99-00
24. మోడ్రన్ టైలరింగ్ (లేడీస్ & జంట్స్)	99-00

వివిధ రకాలు

ఎందరోమహానుభావులు	270-00
యోగాసనాలు	36-00
సూర్యనమస్కారములు	36-00
పొడుపు కథలు (చిన్నవి)	10-00

హిందీ-తెలుగు-స్వబోధిని	20-00
ఇంగ్లీషు-తెలుగు-స్వబోధిని	20-00
జనరల్ నాలెడ్జ్	20-00
నూరు ఎక్కాలు	10-00
1-100 టేబుల్ బుక్	10-00
1-100 టేబుల్ బుక్ (క్రాస్ సైజు)	4-50
శ్రీరామకోటి	27-00
శ్రీశివకోటి	27-00
మేజిక్	30-00
అంకెలతో గారడీ	30-00
హృదయస్పందన (కవితలు)	30-00
వాత్స్యయన కామసూత్రాలు	36-00
ఎ.పి.టూరిస్ట్ గైడు	36-00
ఇంద్రజాల రహస్యాలు	30-00
మహేంద్రజాల రహస్యాలు	30-00
శరీరభాష (బాడీ లాంగ్వేజ్)	99-00
క్రియాయోగం	36-00
ఆనందంగా జీవిద్దాం	99-00
హరిశ్చంద్ర నాటకం	50-00
వాత్సయనకామసూత్రాలు	99-00
పంచసాయకం	99-00
రతిరహస్యాలు	99-00
అనంగరంగం (కంభంపాటి స్వయంప్రకాష్)	99-00
శృంగారకేళి (కంభంపాటి స్వయంప్రకాష్)	99-00
గాయత్రీవిజ్ఞాన్	99-00
చింతామణి (నాటకం)	50-00
బాలనాగమ్మ	50-00
కాళహస్తి స్త్రీల వ్రతకథలు	36-00
కాళహస్తి రామాంజనేయ యుద్ధం(బదిరెడ్డి)	50-00
కాళహస్తి గోవింద నామాల భగవద్గీత	36-00
కాళహస్తి గృహవాస్తు చింతామణి	99-00
కాళహస్తి గృహవాస్తు మర్కాలు (భైండు)	63-00
రామరాయవాస్తుశాస్త్రం(ముద్దగడరామరావు)	90-00
ఎం.ఎస్.ఆర్.హనుమాన్ చాలీసా	10-00
ఎం.ఎస్.ఆర్.సుందరకాండ	80-00
బ్రహ్మంగారిజీవితచరిత్ర (జవంగుల)	125-00
శ్రీ ఆదిశంకరాచార్య దివ్యచరితామృతం	40-00

కాశీరామేశ్వర మజలీ కథలు	63-00
శ్రీలలితాసహస్రనామము(భాస్కరభాష్యం)	600-00
ప్రకృతిసిద్ధాంతములు-వేదవిజ్ఞానము-ఫలితజాతక సూత్రములు	595-00
ముదుండి విశ్వనాథరాజుగారి గ్రంథములు	
విశ్వకర్మ ప్రకాశము	80-00
ప్రాచీనవాస్తుశాస్త్రాలు-ఆధునికవాస్తుపరిశీలన	250-00
నారద సంహిత	150-00
వాస్తురాజవల్లభము-మూలానువాదము	60-00
మయమతము - వచనము	80-00
బృహత్సంహిత - వచనము	160-00
వాస్తువిజ్ఞానజ్యోతి
పురోహిత దర్శని (గోరసవీరభద్రాచార్య)
విశ్వకర్మవాస్తువిద్యారహస్యములు
వాస్తు విజ్ఞాన చంద్రిక
మహాదశా పారిజాతం
వాస్తు నారాయణీయం	120-00
యోగావళీఖండం	120-00
ముహూర్తసింధువు	150-00
సర్వార్థచంద్రిక (4భాగాలు)	1208-00
మీరే న్యూమరాలజిస్ట్ (డావూడ్)	370-00
నిర్ణయసింధు (2భాగాలు)	590-00
సాయి...	45-00
శ్రీ దుర్గానందలహరి	200-00
ఆరతిసాయిబాబా	11-00
ప్రతిష్ఠకల్పః(సాగి నరసింహమూర్తి)	500-00
తాజుద్దీన్ బాబా సచ్చరిత్ర	100-00

సుమారు 100 సం॥రాలునాటి ప్రాచీన ప్రతులు తిరిగి

ఈ క్రింది గ్రంథములు ప్రచురించబడినవి.

శ్రీరామ మంత్రానుష్ఠానము	300-00
శ్రీరామనవరాత్రోత్సవకల్పః	300-00
సీతారామ కథా సుధ అయోధ్యకాండ	200-00
సీతారామ కథా సుధ బాలకాండ	150-00
అరణ్యకాండ	100-00
శ్రాద్ధము ఎందుకు పెట్టాలి ? షోడశ సంస్కారములు	200-00
స్మార్త కాపర్ణి కారికలు	200-00
నవుంసక సంజీవనము, వైద్య శిరోమణి	200-00
విషవైద్య చింతామణి	200-00

హేమాద్రి సూరిణా ప్రాయశ్చిత్తాధ్యాయః	300-00
సర్వమూలికా గుణరత్నాకరం	300-00
ఆపస్తంబీయ ధర్మసూత్రాలు	300-00
సర్వశాంతి దర్పణం - అపర ప్రయోగ దర్పణం	200-00
గణకరంజని	200-00
సంతాన దీపిక	200-00
తిథినిర్ణయ కాణ్డః	250-00
ముహూర్త దర్పణం	200-00
జ్యోతిష శాస్త్ర రత్నము (శ్రీపతిజాతక పద్ధతి)	250-00
లఘుతాచకము	200-00
శ్రీ వైఖనస పైతృమేదిక ప్రయోగః	300-00
స్మృతి రత్నాకరము (ధర్మశాస్త్రం)	400-00
జాతకామృతతసారం	300-00
జాతక బోధిని	300-00
సంగీత విద్యాదర్పణం	300-00
సంగీత సర్వార్థసారసంగ్రహం	300-00
ముహూర్త మార్తాండం(చీకతాత్పర్యం)	450-00
జాతకరహస్యం	200-00
రాజమార్తాండం	200-00
ఆయుర్దాయదీపిక	200-00
వైద్యామృతం	200-00
అనుపానమంజరీ	200-00
నవగ్రహశాంతి విధానం-ఉదకశాంతి విధిః	200-00
చికిత్సరత్నము	200-00
స్వరచింతామణి	200-00
ద్వాదశలోహ భస్మవిధానం	200-00
దైవజ్ఞయశో విభూషణం	200-00
అనుపాన రత్నకరము	200-00
కాలామృతము	250-00
దైవజ్ఞకర్ణామృతము	300-00
రసేంద్ర చింతామణి	300-00
రసరత్న సముచ్చయం	300-00
వస్తుగుణరత్నాకరము	300-00
హోరానుభవదర్పణము	360-00
విశ్వకర్మ ప్రకాశిక వాస్తుశాస్త్రము	250-00
స్త్రీజన కల్పవల్లి	450-00
సంగీత సర్వార్థ సంగ్రహం	300-00
సంగీత సుధాసంగ్రహము	250-00
అర్క ప్రకాశము	200-00
సంగీత మార్తాండము	200-00
సంగీత ప్రథమబోధిని	200-00

వైద్యకల్పతరువు	200-00
రసప్రదీపిక	250-00
గణకానందము	250-00
శ్రీ లలితాసహస్రనామావళిః-వివరణాత్మక భావంతో	200-00
నవచండీ వేదోక్త శ్రీ దేవీ పూజాకల్పం	200-00
శ్రీ గాయత్రీ అనుష్ఠాన తత్త్వప్రకాశిక	360-00
సంగీతమార్తాండము	250-00
సారావళి	360-00
భేషజకల్పము	200-00
గురుశిష్య ఆయుర్వేద వైద్యచింతామణి	360-00
జాతకమణి	200-00
సర్వశకున ప్రకాశిక	200-00
యాజుష ప్రయోగ చంద్రిక	250-00
శిక్షావల్లీ-ఆనందవల్లీ-భృగువల్లీ	300-00
వసంతరాజ శకునము	250-00
తోట్టి వైద్యం	450-00
జ్యోతిష సిద్ధాంత సంగ్రహము (పంచాంగ గణితం)	300-00
సహస్ర యోగప్రకాశిక	300-00
శ్రీవిద్యారహస్యం	290-00
మహర్షుల చరిత్ర 1,3 300+300	
వేంకట సోమయాజీయం అను ధర్మశాస్త్రకాండము	250-00
శ్రీఆంజనేయం	216-00
రాశితుల్యవత్సర ఫలితం	200-00
నాడి జ్యోతిష విశ్లేషణ	400-00
రహస్యకుక్కుటశస్త్రం	300-00
స్త్రీ ధర్మరత్న బాండాగారము	200-00
శైవోత్సవరత్నాకరం	300-00
యాజుషప్రయోగ చింతామణి	300-00
సుస్వర ఋగ్వేద ప్రయోగదర్శిని	300-00
ఆయుర్వేద వైద్య సంగ్రహం	300-00
వశిష్ట సంహిత	360-00
హోమియోపతి గృహవైద్యం	200-00
వ్రతచూడామణి	300-00
వైశ్యధర్మప్రకాశిక	300-00
ఆలయ నిత్యార్చన పద్ధతి	200-00
స్త్రుతిముక్తాఫలం	300-00
ఆపస్తంబయల్లాజీయమ్	300-00
జ్యోతిషశాస్త్రసంగ్రహము	200-00
కర్మవిపాకాఖ్యయం	360-00
ముహూర్త రత్నావళి	250-00
సుదివిలోచనం	300-00
ఉత్తర కాలామృతం	200-00
సర్వవిషయ సర్వస్వసంగ్రహం	200-00

అరుదైన పాత పంచాంగములు, వ్రతకథలు,
పురాణములు, ఆరాధన గ్రంథములు,
సుప్రభాతములు, మహాత్మ్యములు, సహస్రనామములు,
పూజావిధానములు, స్తోత్రాలు, ప్రామాణిక గ్రంథములు,
కథలు, జ్యోతిష, వాస్తు, వైద్య, మంత్రశాస్త్రాది ఆధ్యాత్మిక
గ్రంథములకు

మోహన్ పబ్లికేషన్స్

ఆధ్యాత్మిక గ్రంథనిలయం

కోటగుమ్మం, అజంతా హోటల్ ఎదుట,
రాజమహేంద్రవరం.

www.mohanpublications.com

From :

☎ : 0883-246 25 65

MOHAN PUBLICATIONS

Fort Gate, Opp : Ajanta Hotel

Rajahmundry-533 101 (a.p.)

mohan
PUBLICATIONS

ఆధ్యాత్మిక గ్రంథనిలయం

ఉచిత Pdf బుక్స్ కై : - www.granthanidhi.blogspot.in

ఆధ్యాత్మిక, జ్యోతిష, వాస్తు, ఆయుర్వేద,
మంత్రశాస్త్రాది అనేక విషయాలు
తెలుసుకొండి... ఫ్రీబుక్స్
MOHAN PUBLICATIONS
పేజ్ లైక్ చేయండి.

granthanidhi
THE TREASURE OF PAGES
FIRST EVER TELUGU FREE E-BOOKS
DOWNLOADING WEB PORTAL
www.granthanidhi.com

Kinige.com

మా ఇ-బుక్స్ కినిగె ద్వారా కానుకగాలు
చేసుకొనే వచ్చును.

dailyhunt

మా ఇ-బుక్స్ డైలీహంట్ ద్వారా
అత్యధిక డిస్కంట్ ఆఫర్లతో లభించును.